

**ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ, ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ**

ΘΕΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:

**«ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ - ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ,
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ
ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ»**

Αλεξανδρίδου Δήμητρα

Α.Μ.: ΜΥΡ18001

Εισηγήτρια Διπλωματικής Εργασίας: κα. Αναγνωστοπούλου Δέσποινα

Θεσσαλονίκη, Μάρτιος 2021

Copyright © Αλεξανδρίδου Δήμητρα, 2021

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για κερδοσκοπικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνεται προς την συγγραφέα. Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν της συγγραφέας και μόνο.

Πέντε οσπίτια έχτισα κι ασ'όλα ξεσπίτουμαι
Πρόσφυγας είμ'ασο κουνί μ', Θε μ' θα παλαλούμαι.
Πατρίδα μ' αραεύω σε αμόν καταραμένος
Σα ξένα είμαι Έλληνας και σην Ελλάδαν ξένος...
(στίχοι: Νικολαΐδης Στάθης, 1997, Παραδοσιακό Ποντιακό τραγούδι).

<<Επειδή η αναγνώριση της αξιοπρέπειας, που είναι σύμφυτη σε όλα τα μέλη της ανθρώπινης οικογένειας, καθώς και των ίσων και αναπαλλοτρίωτων δικαιωμάτων τους αποτελεί το θεμέλιο της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης στον κόσμο... >>

Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω όσους με βοήθησαν άμεσα και έμμεσα για την συγγραφή και εκπόνηση της παρούσας πτυχιακής εργασίας. Ιδιαίτερωθ θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στην επιβλέπουσα καθηγήτρια της πτυχιακής μου εργασίας κύρια Αναγνωστοπούλου Δέσποινα για τον πολύτιμο χρόνο που διέθεσε, για τη σημαντική βοήθεια της, τις ουσιαστικές συμβουλές, κατευθύνσεις και οδηγίες που μου παρείχε καθ' όλη τη διάρκεια της εκπόνησης της εργασίας μου. Τέλος, ευχαριστώ θερμά την οικογένεια μου, τον φίλο μου και τις φίλες μου, οι όποιοι υπήρξαν πηγή δύναμης, ενίσχυσης και κατανόησης καθ' όλη την διάρκεια της συγγραφής της εργασίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	3
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	4
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	6
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
1. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ	9
1.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	9
1.2. ΟΡΙΣΜΟΙ, ΒΑΣΙΚΕΣ ΈΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΕΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ.....	9
1.3. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΩΝ ΡΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ.....	15
1.3.1. Ευρωπαϊκή Ένωση	16
1.3.2. Ελλάδα.....	19
1.3.3. Ελλάδα και Ευρωπαϊκή Ένωση	21
1.4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	22
2. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	24
2.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	24
2.2. ΟΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΟΗΕ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ	24
2.3. ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ	27
2.4. Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	29
2.5. ΟΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΕΝΩΣΙΑΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ.....	30
2.5.1. Πρωτογενές Δίκαιο.....	30
2.5.2. Δευτερογενές δίκαιο της ΕΕ.....	34
2.5.2.1. ΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ.....	34
2.5.2.2. ΟΔΗΓΙΕΣ.....	35
2.6. ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ	37
2.7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	40
3. Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	41
3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	41
3.2 ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	41
3.3 Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ – ΔΙΚΑΙΟ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΚΑΙ ΝΕΟΤΕΡΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ	44
3.2.2. Διατάξεις στη γενική νομοθεσία	51
3.4. Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ – ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ.....	58
3.5.ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	60

4. ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΕ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	61
4.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	61
4.1.1. ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΈΝΤΑΞΗ.	61
4.1.2.ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ	63
ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΓΕΝΙΚΑ	64
<i>Δικαίωμα Διαμονής</i>	65
<i>Δικαίωμα Εργασίας</i>	68
<i>Δικαίωμα Οικογενειακής Επανένωσης</i>	78
<i>Δικαίωμα Εκπαίδευσης</i>	81
<i>Δικαίωμα σε Οικογενειακές Παροχές</i>	85
ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΠΙ ΜΑΚΡΟΝ ΔΙΑΜΕΝΟΝΤΕΣ ΥΠΗΚΟΟΥΣ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ.	88
<i>Η Κάρτα Διαμονής και οι Προϋποθέσεις</i>	90
<i>Το Δικαίωμα ισότητας</i>	95
<i>Το Δικαίωμα Προσωρινής Διαμονής σε άλλο κράτος μέλος</i>	97
4.1.3. ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ.....	104
4.1.4.ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ Η ΠΕΡΙΘΩΡΙΟΠΟΙΗΣΗ.....	105
4.1.5.ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ – ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ- ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΤΗΤΑ	109
4.2. ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΈΝΤΑΞΗ	110
4.3. ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΈΝΤΑΞΗ	113
4.4.ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	114
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	115
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	119
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	119
ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	121
ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕ	123
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ	124
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ.....	129

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Β.Δ.:	ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΕΣ /ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΗ
Ε.Ε.:	ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΟΗΕ:	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ
ΗΠΑ:	ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ
Ν.:	ΝΟΜΟΣ
Ν.Δ.:	ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ
Π.Δ.:	ΠΡΟΕΔΡΙΚΑ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ
Υ.Α./Λ.:	ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ /ΔΙΑΤΑΓΜΑ
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία περιγράφει την μεταναστευτική πολιτική σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο αλλά και τα δικαιώματα, τις διακρίσεις και τον κοινωνικό αποκλεισμό, που υφίστανται οι μετανάστες. Συγκεκριμένα, η εργασία έχει τέσσερα κεφάλαια, στο πρώτο εκ των οποίων παρουσιάζεται το θεωρητικό υπόβαθρο, η ιστορική αναδρομή των μεταναστευτικών ρευμάτων, η εννοιολογική αποσαφήνιση και οι θεωρίες για της μετανάστευσης και της μεταναστευτικής πολιτικής. Στο δεύτερο κεφάλαιο, γίνεται αναφορά στα Ευρωπαϊκά Συμβούλια και στις Ευρωπαϊκές Συνθήκες, στα Διεθνή Κείμενα, στους Κανονισμούς και στις Οδηγίες, καθώς και στα αρμόδια όργανα που είναι υπεύθυνα για την εφαρμογή της μεταναστευτικής πολιτικής. Στο τρίτο κεφάλαιο, αναφέρεται η ελληνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία, σχετικά με το τι ισχύει για τον αλλοδαπό σύμφωνα με τους ελληνικούς και τους ευρωπαϊκούς νόμους. Στο τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο, περιγράφονται οι διακρίσεις, ο κοινωνικός αποκλεισμός, η ξενοφοβία/ρατσισμός, τα δικαιώματα και η κοινωνική ένταξη, που υφίστανται οι μετανάστες που διαμένουν και που δεν διαμένουν σε Ελλάδα και Ευρώπη.

Τέλος, στην παρούσα διπλωματική εργασία παρουσιάζονται συμπεράσματα που καταγράφηκαν από την μελέτη και διερεύνηση στοιχείων και πηγών για τον επιστημονικό προβληματισμό που εστιάστηκε σε Ελλάδα και Ευρώπη.

Λέξεις κλειδιά: Μεταναστευτική πολιτική, μετανάστες, Ελλάδα,

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εργασία αυτή πραγματεύεται το φαινόμενο της μεταναστευτικής Πολιτικής και μετανάστευσης στην Ελλάδα και την Ευρώπη. Με τις αναφορές που γίνονται καταλαβαίνουμε πόσο σημαντική είναι η μεταναστευτική πολιτική για την ένταξη των μεταναστών στην οικονομία της χώρας υποδοχής.

Στο πρώτο κεφάλαιο, αναλυτικότερα, πραγματοποιείται μια ιστορική ανάδρομη των μεταναστευτικών ρευμάτων σε Ευρωπαϊκό και Ελληνικό επίπεδο, οι θεωρίες και οι εννοιολογικές αναφορές των όρων της μετανάστευσης και της μεταναστευτικής Πολιτικής.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, γίνεται αναφορά στο Θεσμικό πλαίσιο για τη μεταναστευτική πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην Ελλάδα για τους μετανάστες γενικά αλλά και τους επί μακρόν διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών.

Στο τρίτο κεφάλαιο, αναλύεται η μεταναστευτική πολιτική της Ελλάδος με αναφορά στην ελληνική νομοθεσία και πιο συγκεκριμένα στο Δίκαιο των Αλλοδαπών μέχρι την σημερινή εφαρμογή της νομοθεσίας. Τα δικαιώματα των μεταναστών έρχονται για να κλείσουν το κεφάλαιο αυτό.

Στο τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο, αναλύονται οι διακρίσεις σε βάρος των προσώπων των μεταναστευτικών ρευμάτων καθώς και τις δυσκολίες που είχαν να αντιμετωπίσουν μέσα από τον κοινωνικό αποκλεισμό και τον ρατσισμό που υπήρξε.

Τέλος, παρατίθενται τα συνολικά συμπεράσματα από την βιβλιογραφική ανασκόπηση και τα ερευνητικά ευρήματα καθώς και οι ενδεικτικές προτάσεις για το μεταναστευτικό ζήτημα της Ελλάδας.

1. Θεωρητικό Υπόβαθρο

1.1. Εισαγωγή Κεφαλαίου

Η μετανάστευση αφορά ένα φάσμα που «καλύπτει» κάθε γωνία της Γης, τόσο λόγω της εγκατάλειψης του τόπου καταγωγής, όσο και λόγω της μετεγκατάστασης των ανθρώπων. Τόσο στην Αμερική, όσο και στην Ευρώπη παρατηρούνται τεράστια κύματα μετανάστευσης, ιδιαίτερα στις ανεπτυγμένες χώρες κυρίως των συγκεκριμένων ηπείρων. Ο κυριότερος λόγος μετανάστευσης είναι ο οικονομικός, χωρίς όμως να παραλείπονται και οι πολιτικοί, αλλά και οι κοινωνικοί λόγοι, οι οποίοι συνδέονται συνήθως με τους οικονομικούς λόγους.

Το συγκεκριμένο κεφάλαιο μελετά τη γενικότερη έννοια της μετανάστευσης και το γενικότερο φάσμα αυτής, σχηματίζοντας την θεωρητική εικόνα της. Έτσι, στην πρώτη ενότητα μελετώνται ορισμοί, βασικές έννοιες και θεωρίες της μετανάστευσης, ενώ στην δεύτερη ενότητα ακολουθεί η ιστορική αναδρομή των μεταναστευτικών ρευμάτων, όπως επίσης και οι επιδράσεις της μετανάστευσης σε κάθε επίπεδο της κοινωνίας. Στο τέλος του κεφαλαίου, τα συμπεράσματα δίνουν την συνοπτική εικόνα των προαναφερθέντων υποενοτήτων σχετικά με την γενική εικόνα της μετανάστευσης.

1.2. Ορισμοί, Βασικές Έννοιες και Θεωρίες της Μετανάστευσης¹

Η μετανάστευση είναι η διεθνής μετακίνηση ανθρώπων προς μια χώρα προορισμού της οποίας δεν είναι ιθαγενείς ή όπου δεν έχουν ιθαγένεια προκειμένου να εγκατασταθούν ως μόνιμοι κάτοικοι ή ως πολιτογραφημένοι πολίτες. Ωστόσο, ο όρος μετανάστευση δεν περιλαμβάνει μόνο την αλλαγή τόπου κατοικίας ή/ και εργασίας αλλά αποτελεί μια πολυσύνθετη διαδικασία, η οποία συνδέεται με σημαντικές κοινωνικές παραμέτρους που επηρεάζουν: α) τα ίδια τα άτομα τρόπο συμπεριφοράς τους και τον κοινωνικό τους περίγυρο, β) τις ομάδες, στις οποίες ανήκαν ή ανήκουν ή

---

¹ https://www.synigoros.gr/resources/docs/n4251_2014.pdf, ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 4251Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις.

αισθάνονται ότι ανήκουν οι μετακινούμενοι και τις ομάδες τις οποίες συναντούν και με τις οποίες έχουν σχέση στη χώρα υποδοχής, γ) την οικονομία και την κοινωνία της χώρας υποδοχής, δ) τις κοινωνικές και οικονομικές δομές της κοινωνίας προέλευσης.²

Ιδιαίτερη σημασία έχουν οι διακρίσεις της μετανάστευσης διότι τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται προσδιορίζουν την εργασιακή, εισοδηματική, ασφαλιστική, συνταξιοδοτική κατάσταση των μεταναστών και τη θέση τους στην οικονομία και την κοινωνία της χώρας υποδοχής. Τα κύρια αίτια της μετανάστευσης είναι³:

- η αναζήτηση καλύτερων συνθηκών διαβίωσης και οικονομικής ευημερίας,
- η οικογενειακή επανένωση,
- η φυγή από συνθήκες που απειλούν τη ζωή και την ασφάλεια του ατόμου ή της ομάδας που μετακινείται, κυρίως από εμπόλεμες περιοχές και αυταρχικά καθεστώτα που παραβιάζουν βασικά δικαιώματα και την ελευθερία των ατόμων.

Η μετανάστευση, επίσης, διαφοροποιείται ανάλογα με την χρονική περίοδο κατά την οποία πραγματοποιείται σε παραδοσιακή, σύγχρονη ή νεωτερική. Η παραδοσιακή μετανάστευση είναι η μετανάστευση που παρατηρήθηκε πριν από τους δυο Παγκοσμίους Πολέμους και είχε υπερπόντιο χαρακτήρα. Παράλληλα, η σύγχρονη μετανάστευση, αναφέρεται στη μεταβολή του τύπου εγκατάστασης ενός ατόμου ή ενός κοινωνικού συνόλου που παρατηρήθηκε στα πλαίσια της σύγχρονης βιομηχανικής εποχής και της οποίας τα βασικά αίτια υπήρξαν οικονομικά. Τέλος, η νεωτερική μετανάστευση αφορά στη σύγχρονη μετανάστευση, συνδέεται άμεσα με την εκβιομηχάνιση και αποτελεί συνάρτηση της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης που προήλθε από αυτήν. Ως εκ τούτου, οι λόγοι που υποκινούν τη μετακίνηση είναι επίσης οικονομικοί.

---

² Card, D., Dustmann, C., Preston, I. (2012). Immigration, Wages, and Compositional Amenities. *Journal of the European Economic Association*. pp. 78–119.

³ Coffey, G., Kaplan, I., Robyn, C., Tucci, M. (2010). The meaning and mental health consequences of long-term immigration detention for people seeking asylum. *Social Science & Medicine*. pp. 2070-2079.

Άλλα κριτήρια που διαφοροποιούν το μεταναστευτικό φαινόμενο αφορούν⁴:

- α) στη διάρκεια παραμονής της μετακίνησης, επομένως η μετανάστευση μπορεί να είναι μόνιμη ή προσωρινή,
- β) στο βαθμό επιλογής της μετακίνησης και το αν αυτή αποτελεί αποτέλεσμα της ελεύθερης επιλογής του ατόμου ή όχι, επομένως η μετανάστευση μπορεί να έχει εκούσιο ή ακούσιο χαρακτήρα,
- γ) στο αριθμητικό μέγεθος του πληθυσμού που μετακινείται και συγκεκριμένα στο αν η μετανάστευση είναι ατομική ή ομαδική,
- δ) στο νομικό χαρακτήρα της, ο οποίος σχετίζεται με το αν η μεταναστευτική δραστηριότητα του ατόμου ή της ομάδας που μετακινείται καταγράφεται ή όχι από τις αρχές του κράτους υποδοχής και ως εκ τούτου μπορεί να είναι νόμιμη ή παράτυπη, και
- ε) στο γεωγραφικό εύρος της μετανάστευσης και συγκεκριμένα αν η μετακίνηση συντελείται εντός ή εκτός των ορίων ενός κράτους. Επομένως, η μετανάστευση μπορεί να είναι εξωτερική/διεθνής ή εσωτερική.

Οι σημαντικότεροι ορισμοί για την εφαρμογή του Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης:

- **Αλλοδαπός** είναι το φυσικό πρόσωπο που δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια ή που είναι ανιθαγενής⁵.
- **Πολίτης τρίτης χώρας** είναι το φυσικό πρόσωπο που δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια αλλά ούτε και την ιθαγένεια κάποιου άλλου κράτους – μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁶.

---

⁴ Robjant, K., Hassan, R., Katona, C. (2009). Mental health implications of detaining asylum seekers: systematic review. *The British Journal of Psychiatry*, 194, pp. 306-312.

⁵ **Ανιθαγενής** είναι το φυσικό πρόσωπο που πληροί τις προϋποθέσεις της Σύμβασης της Νέας Υόρκης του 1954 περί του καθεστώτος των ανιθαγενών, η οποία έχει κυρωθεί με το ν. 139/1975 (Α' 176).

⁶ **Πολίτης της Ένωσης**: Κάθε πρόσωπο το οποίο έχει την ιθαγένεια κράτους – μέλους της Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 20 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- **Αντικειμενικά στερούμενος διαβατηρίου:** πολίτης τρίτης χώρας ο οποίος αποδεικνύει, αντικειμενική αδυναμία εφοδιασμού με διαβατήριο ή κάποιο ταξιδιωτικό έγγραφο λόγω ιδιαίτερων συνθηκών ή καταστάσεων.
- **Πρόσφυγας:** Ο πολίτης τρίτης χώρας ή ανιθαγενής για τον οποίο πληρούνται οι **προϋποθέσεις εφαρμογής** του άρθρου 1Α της Σύμβασης της Γενεύης.⁷ Στο άρθρο 1Α της Σύμβασης καθορίζεται το ποιος είναι ο πρόσφυγας. Ο πρόσφυγας είναι το άτομο που βρίσκεται εκτός της χώρας καταγωγής του ή του τόπου κατοικίας του. Έχει τον φόβο δίωξης για λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, συμμετοχής σε ορισμένη κοινωνική ομάδα ή λόγω πολιτικών πεποιθήσεων και εξαιτίας αυτού του φόβου δίωξης αδυνατεί ή δεν επιθυμεί να απολαμβάνει την προστασία αυτής της χώρας ή την επιστροφή σ' αυτήν. Οι πρόσφυγες υποχρεούνται να σέβονται τους νόμους και τους κανονισμούς της χώρας ασύλου. Τα άτομα που έχουν διαπράξει εγκλήματα κατά της ειρήνης, εγκλήματα πολέμου, εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας ή κάποιο σοβαρό μη-πολιτικό έγκλημα εκτός της χώρας ασύλου, δεν καλύπτονται από την Σύμβαση της Γενεύης. Θεωρούνται άτομα που συνεχίζουν να παίρνουν μέρος σε στρατιωτικές δραστηριότητες και γι αυτό δεν μπορούν να λάβουν άσυλο.
- **Δικαιούχος διεθνούς προστασίας:** Ο αλλοδαπός ή ανιθαγενής στον οποίο έχει χορηγηθεί από την αρμόδια ελληνική αρχή καθεστώς πρόσφυγα ή δικαιούχου επικουρικής προστασίας.
- **Δικαιούχος επικουρικής προστασίας:** Με την επιφύλαξη του άρθρου 17 του π.δ. 141/2013, ο αλλοδαπός ή ο ανιθαγενής που δεν πληροί τις προϋποθέσεις για να αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας, αλλά στο πρόσωπό του συντρέχουν ουσιώδεις λόγοι από τους οποίους προκύπτει ότι αν επιστρέψει στη χώρα καταγωγής του ή στην περίπτωση ανιθαγενούς στη χώρα της προηγούμενης συνήθους διαμονής του, κινδυνεύει να υποστεί σοβαρή βλάβη, κατά την έννοια

---

⁷ ΚΟΙΝΗ ΘΕΣΗ της 4ης Μαρτίου 1996 που καθόρισε το Συμβούλιο βάσει του άρθρου Κ.3 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση σχετικά με την εναρμονισμένη εφαρμογή του ορισμού του «πρόσφυγα» κατά την έννοια του άρθρου 1 της σύμβασης της Γενεύης της 28ης Ιουλίου 1951 περί του καθεστώτος των προσφύγων, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:31996F0196&from=EN>, τελευταία προβολή 29/03/2021.

του άρθρου 15 του π. δ. 141/2013 και που δεν μπορεί, ή λόγω του κινδύνου αυτού δεν επιθυμεί, να θέσει εαυτόν υπό την προστασία της εν λόγω χώρας.

- **Άδεια διαμονής** (οριστικός τίτλος διαμονής) είναι κάθε είδους πιστοποίηση που παρέχεται από τις αρμόδιες ελληνικές αρχές σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 παράγραφος 2 περίπτωση α' του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1030/2002 του Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 2002 «Για την καθιέρωση αδειών διαμονής ενιαίου τύπου για τους πολίτες τρίτων χωρών» (ΕΕ L 157/15.6.2002), όπως κάθε φορά ισχύει, και βάσει της οποίας, επιτρέπεται σε πολίτη τρίτης χώρας να διαμένει νόμιμα στην Ελληνική Επικράτεια.
- **Παράνομη παραμονή:** Παρουσία στην ελληνική επικράτεια πολίτη τρίτης χώρας που δεν πληροί, ή έχει πάψει να πληροί, τις προϋποθέσεις εισόδου, όπως ορίζονται στο άρθρο 5 παράγραφος 1 του Κανονισμού 562/2006 (Κώδικας Συνόρων του Σένγκεν) ή τις λοιπές προϋποθέσεις εισόδου, παραμονής ή διαμονής της κείμενης νομοθεσίας.
- **Άδεια για προσωρινή διαμονή:** Κάθε είδους πιστοποίηση που παρέχεται από τις ελληνικές αρχές και με βάση την οποία επιτρέπεται σε πολίτη τρίτης χώρας να διαμένει νόμιμα στην ελληνική επικράτεια, για συγκεκριμένο σκοπό και συγκεκριμένο χρονικό διάστημα που συναρτάται με την ολοκλήρωση του σκοπού.
- **Επί μακρόν διαμένων** είναι ο πολίτης τρίτης χώρας που αποκτά την ανωτέρω ιδιότητα, σύμφωνα με τα άρθρα 89 και 90 του παρόντος Κώδικα.
- **Άδεια διαμονής επί μακρόν διαμένοντος:** Κάθε είδους πιστοποίηση που παρέχεται από τις ελληνικές αρχές κατά την ένταξη του πολίτη τρίτης χώρας στο καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος και με βάση την οποία επιτρέπεται σε αυτόν να διαμένει νόμιμα στην ελληνική επικράτεια, σύμφωνα με τις διατάξεις του στοιχείου α' της παρ. 2 του άρθρου 1 του Κανονισμού (ΕΚ) με αριθ. 1030/2002 του Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 2002 «Για την καθιέρωση αδειών διαμονής ενιαίου τύπου για τους πολίτες τρίτων χωρών» (ΕΕ L 157/15.6.2002).
- **Απόφαση επιστροφής:** Διοικητική πράξη με την οποία κηρύσσεται ή αναφέρεται ως παράνομη η παραμονή πολίτη τρίτης χώρας στην ελληνική επικράτεια και του επιβάλλεται η υποχρέωση επιστροφής.
- **Απομάκρυνση:** Εκτέλεση της απόφασης επιστροφής με φυσική μεταφορά του πολίτη τρίτης χώρας εκτός της ελληνικής επικράτειας.

- **Οικειοθελής αναχώρηση:** Η τήρηση της υποχρέωσης επιστροφής εντός της προθεσμίας που ορίζεται για το σκοπό αυτόν στην απόφαση επιστροφής (ΦΕΚ Α-80, Άρθρο 1, Ν.4521/2014. Συνήγορος του Πολίτη).⁸

Οι **Θεωρίες της μετανάστευσης** είναι ποικίλης ύλης και διαφέρει κατά καιρούς.

Η *θεωρία της οικονομικής προσέγγισης* με τα νέα κλασσικά υποδείγματα της προσπαθεί να αναλύσει ότι η μετανάστευση αφορά ανθρώπους από φτωχές χώρες που μεταναστεύουν σε πλούσιες για την οικονομική εξέλιξη του συστήματος αλλά και για εξερεύνηση της εργατικής δύναμης.

Η *θεωρία της κατάταξης της εργασίας* εξηγεί ότι θα πάψουν οι αλλοδαποί να παίρνουν λιγότερα χρήματα και θα πληρώνονται με τους ίδιους μισθούς και όλοι θα αντιμετωπίζονται σχεδόν το ίδιο.

Η *θεωρία της κοινωνικό- ιστορικής προσέγγισης*, μας δίνει να καταλάβουμε ότι οι χώρες της Νότιας Ευρώπης συνέχισαν την παραοικονομία και την ανάπτυξη νέων μορφών εργασίας, οι ανειδίκευτοι αλλοδαποί βοηθούσαν αλλά παράλληλα υπήρχαν και χαμηλοί μισθοί από χώρες της ΒΔ Ευρώπης.

Η *θεωρία της φεμινιστικής προσέγγισης*, εξηγεί η γυναίκα μπορεί να μεταναστεύει αλλά δεν παύει να είναι εξαρτημένη από την οικογένεια της όποτε η μετανάστευση δεν οδηγεί την γυναίκα σε ανεξαρτητοποίηση.

Η *θεωρία των αριστερών κοινωνικό – οικονομικών προσεγγίσεων*: οι κοινωνίες που έχουν διαμορφωθεί σύμφωνα με τα αριστερά πρότυπα δεν είναι αυτές υπεύθυνες για αρνητικές αντιλήψεις προς τους μετανάστες αλλά η χώρα προέλευσης των μεταναστών έχει αρχικό ρόλο στην αποφυγή των ρατσιστικών και εκφοβιστικών επεισοδίων. Η ένταξη τους καθορίζεται από την χώρα προέλευσής τους.

Η *θεωρία της διεθνοποίησης* ξεκαθαρίζει ότι οι οποιεσδήποτε έννοιες συζήτησης για την μετανάστευση βρίσκονται στην διεθνοποίηση της ίδιας της μετανάστευσης.

---

⁸ Ν. 4251/2014 Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις, https://www.synigoros.gr/resources/docs/n4251_2014.pdf, ΦΕΚ Α-80, (Άρθρο 1, Ν.4521/2014. Συνήγορος του Πολίτη).

Και τέλος, η θεωρία της παγκοσμιοποίησης εξηγεί ότι υπάρχουν κερδισμένοι και χαμένοι στον παγκόσμιο χώρο. Δημιουργούνται αξίες ανάλογα με τα πρότυπα που κυριαρχούν.⁹

1.3. Ιστορική Αναδρομή μεταναστευτικών ρευμάτων και επιδράσεις της μετανάστευσης.

Η μετανάστευση αποτελεί ένα παγκόσμιο κοινωνικό φαινόμενο και μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις όλων των εποχών. Την τελευταία δεκαετία του 19^{ου} αιώνα μέχρι και την πρώτη του 21^{ου} αιώνα παρατηρείται διεθνώς μια σημαντική αύξηση των πληθυσμιακών μετακινήσεων που συνοδεύεται από διαφοροποιήσεις σχετικά με τη χώρα προέλευσης και εγκατάστασης των μεταναστών.

Τα πρώτα μεταναστευτικά κινήματα που έρχονται από την Αφρική στην Ευρώπη είναι καθαρά για καλύτερες συνθήκες διαβίωσης. Ακόμη και τα προϊστορικά χρόνια, οι διάφορες ανθρώπινες φυλές ήταν αναγκασμένες να μεταναστεύουν από τον έναν τόπο στον άλλο, προσπαθώντας να επιβιώσουν. Από τα κρύα κλίματα πήγαιναν στα πιο ζεστά, από τα ορεινά στα πεδινά, από τα φτωχά σε καρπούς και κυνήγι στα πλουσιότερα, έτσι λοιπόν ο κύριος λόγος που δικαιολογούσε τη σταθερή μετανάστευση στο παρελθόν, ήταν η προσπάθεια επιβίωσης. Ο ίδιος λόγος ισχύει σε σημαντικό βαθμό και μέχρι σήμερα, που η μετανάστευση εμφανίζεται με καινούριες μορφές. Ενώ στα προϊστορικά χρόνια ήταν γενικό φαινόμενο η μετανάστευση κι αναγκαστικό πολλές φορές, στην ιστορική πια εποχή αρχίζει να διαφοροποιείται και να σταματά. Τώρα, μεγάλες ομάδες ανθρώπων μεταφέρονται από τον ένα τόπο στον άλλο, μέσα στα πλαίσια κατάκτησης καινούριων χωρών και κυριάρχησης πάνω στους συνανθρώπους τους.¹⁰

---

⁹ Εκμέ – Πουλοπούλου Η. (2007), Η Μεταναστευτική Πολιτική, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2007, σελ.117-183.

¹⁰ Cesarani, D., Fulbrook, M. (1996). *Citizenship, nationality, and migration in Europe*. London & N.Y.: Routledge.

Η Ελλάδα αντιμετώπισε μεγάλα προβλήματα στον αγροτικό πληθυσμό λόγω της σταφιδικής κρίσης κατά το διάστημα μεταξύ του 1890-1920. Πολλοί άνδρες κυρίως από την Πελοπόννησο και τη Στερεά Ελλάδα, στην πλειονότητα τους αγρότες υποχρεώθηκαν τότε εξαιτίας των προβλημάτων στο εμπόριο της σταφίδας να μεταναστεύσουν στο εξωτερικό αναζητώντας καλύτερες συνθήκες ζωής. Από τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο κατευθύνονταν στον πιο δημοφιλή προορισμό που δεν ήταν άλλος από την Βόρεια και Νότια Αμερική. Εξωτερικά αίτια της μετανάστευσης ήταν κυρίως η ληστεία του 1870, ο Δανεισμός από τις Δυνάμεις το 1880 και η πτώχευση το 1893.

Στην μεταπολεμική εποχή, με την εκβιομηχάνιση και τις οικονομικές πιέσεις πολλοί αναγκάστηκαν να μεταναστεύσουν από αναπτυσσόμενες χώρες (όπως οι χώρες της Ασίας, της Αφρικής και της Λατινικής Αμερικής) προς τις αναπτυγμένες χώρες της Ευρώπης, της Αμερικής και της Μέσης Ανατολής κ.α.

1.3.1. Ευρωπαϊκή Ένωση

Στην Ευρώπη, η μετανάστευση δεν αποτελεί ένα πρωτόγνωρο φαινόμενο. Η ανάγκη εγκατάλειψης των αγροτικών περιοχών, λόγω των οικονομικών πιέσεων και δυσκολιών της εποχής αλλά και της εκβιομηχάνισης, οδήγησε στην αύξηση των μεταναστευτικών ρευμάτων προς την Ευρώπη. Στο δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο οι χώρες της Ευρώπης αντιμετώπισαν με ήπιο τρόπο το φαινόμενο που είχαν μπροστά τους με εξάρσεις, υφέσεις και διαφοροποιήσεις.

Για να καταστεί αυτό πιο σαφές οι χώρες της Βορειοδυτικής Ευρώπης, ήταν οι πιο αναπτυσσόμενες στην Ευρώπη πέρα από τις δύσκολες καταστάσεις των δύο παγκόσμιων πολέμων που είχαν αντιμετωπίσει, οι χώρες αυτές ανασυγκροτήθηκαν και ενίσχυσαν την οικονομία τους και την ευημερία τους από την παρουσία των μεταναστών. Μετανάστες που ήρθαν για ένα καλύτερο επαγγελματικό και κοινωνικό βίο από χώρες κυρίως της Νότιας Ευρώπης. Η ύπαρξη των μεταναστών στις χώρες της Βόρειας και Δυτικής Ευρώπης τους βοήθησε αναπτύσσοντας και άλλο τις χώρες αυτές.

Αξίζει να αναφερθεί ότι λόγω των σημαντικών περιορισμών από κάποιες χώρες υποδοχής κατά τον 20^ο αιώνα, κάποιοι μετανάστες από κάθε άκρη της γης προτίμησαν να κατευθυνθούν και να εγκατασταθούν, είτε για δουλειά είτε για προσωρινή ή μόνιμη κατοικία, σε χώρες της Νότιας Ευρώπης.

Στην Ευρώπη παρατηρήθηκαν τέσσερις περίοδοι μετανάστευσης από και προς αυτήν κατά την μεταπολεμική μέχρι την σημερινή εποχή, οι οποίες είναι οι εξής:

- i. **Περίοδος 1945-1960:** Η περίοδος που χαρακτηρίστηκε από μετακινήσεις Ευρωπαίων από αποικίες που έγιναν ανεξάρτητα κράτη λόγω των παγκόσμιων πολέμων και των επαναπατρισμών. Τέτοιες περιπτώσεις είναι της Βρετανίας που μετανάστευσαν από τις Δυτικές Ινδίες (Πακιστάν και Ινδίες), της Γαλλίας από τις αποικίες της Αφρικής και της Ολλανδίας από αποικίες τις Ινδονήσιες.
- ii. **Περίοδος 1960-1973/74:** Μερικές χώρες της ΒΔ Ευρώπης παρουσίαζαν ελλείψεις εργατικού δυναμικού και για την κάλυψή τους βοήθησαν οι μετανάστες. Τα φθηνά εργατικά χεριά των μεταναστών ήταν πολύ σημαντικά για την οικονομία. Το πιο γνωστό παράδειγμα ήταν της Γερμανίας με τους λεγόμενους ‘φιλοξενούμενους’ εργάτες, κάνοντας ειδικές συμφωνίες με χώρες της Ευρώπης, όπως την Ελλάδα, Ιταλία και μη ευρωπαϊκές χώρες, όπως η Τουρκία κλπ.
- iii. **Περίοδος 1973-1988:** Σε αυτήν την περίοδο παρατηρείται η ύφεση άρα τα φθηνά εργατικά χεριά των μεταναστών δεν χρειάζονται πλέον και έτσι οι χώρες της ΒΔ Ευρώπης δεν τα αναζητούν με αποτέλεσμα να κλείσουν τα σύνορα της Γερμανίας και της Γαλλίας για αυτούς. Με την κρίση του πετρελαίου που συνέβαλε στην όλη διαδικασία της ύφεσης, μειώθηκαν και τα μεταναστευτικά ρεύματα. Οι οικονομικοί μετανάστες πλέον δεν αναζητούσαν εργασία για να μείνουν σε αυτές τις χώρες αλλά την επανένωση της οικογενείας, το άσυλο λόγω των υψηλών ποσοστών γεννήσεων και των χαμηλών ποσοστών σε θανάτους των μεταναστών. Βεβαία η όλη προσπάθεια να περιοριστούν και να επιστρέψουν στη χώρα προέλευσης τους οι μετανάστες, από τις κυβερνήσεις των ΒΔ χωρών της Ευρώπης, αποδείχθηκε αναποτελεσματική καθώς κατά την διάρκεια του '80 ο αριθμός αυξήθηκε και πάλι.
- iv. **Περίοδος 1989 έως και σήμερα:** Παρατηρείται μια αύξηση των μεταναστών προς τις χώρες της ΒΔ Ευρώπης και της Νότιας Ευρώπης από χώρες τις Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης λόγω της πτώσης του τείχους του

Βερολίνου (1989) και την κατάρρευση των καθεστώτων της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Άνθισε το λεγόμενο φαινόμενο της ενδοευρωπαϊκής μετανάστευσης (μετανάστες της Γερμανίας μετανάστευσαν στην Πολωνία λόγω της ανεργίας για παράδειγμα).¹¹

Στην Ευρώπη, σε χώρες που άνθιζε η οικονομία, ο πληθυσμός κατέρρευε λόγω των υψηλών ποσοστών θνησιμότητας και των μειωμένων γεννήσεων. Σε αυτές τις χώρες παρατηρήθηκε αύξηση της οικογενειακής επανένωσης και ζήτηση ασύλου από παράνομους ή εγγράφως νόμιμους μετανάστες.

Σε αντίθεση με τις χώρες της ΒΔ Ευρώπης, η μετανάστευση της Νότιας Ευρώπης χαρακτηρίζεται από το λεγόμενο 'Μεσογειακό Μοντέλο'. Σε αυτήν την μετανάστευση παρατηρούνται άλλοι λόγοι από τους συνηθισμένους προς τις χώρες της ΒΔ Ευρώπης. Η οικονομία αυξάνεται αλλά παράλληλα υπάρχει και ανεργία με την παράνομη μετανάστευση που συμβαίνει στις χώρες αυτές. Στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του '70 έχουμε αύξηση των μεταναστών στις χώρες της Νότιας Ευρώπης. Τα μόνα κοινά σημεία τους με τις χώρες της ΒΔ Ευρώπης είναι ότι οι αγροτικές περιοχές μεταμορφώνονται πλέον σε αστικό και βιομηχανοποιημένο περιβάλλον.

Στις χώρες της Νότιας Ευρώπης υπάρχουν μεγαλύτερες δυσκολίες ως προς την είσοδο και τον έλεγχο των μεταναστών από ότι στις ΒΔ χώρες. Στις δεκαετίες του '70 –'80 οι μετανάστες είναι περισσότεροι από χώρες όπως η Αφρική, η Ασία και Μέση Ανατολή προς τις χώρες της Νότιας Ευρώπης, ενώ κατά την δεκαετία του '90 οι μετανάστες είναι από χώρες της Ανατολικής Ευρώπης. Η νομιμοποίηση είναι ένα σημαντικό θέμα καθώς για τις ευρωπαϊκές χώρες γίνεται άμεσα και γρήγορα. Στις χώρες της Νότιας Ευρώπης είναι όλοι νόμιμοι και εγγεγραμμένοι και με έγγραφα τους, με ποσοστό επιτυχίας 80%/ 90%. Στην Ιταλία, Πορτογαλία, Ισπανία και Ελλάδα νομιμοποιήθηκαν πάνω από 1,2 εκατ. μετανάστες. Οι μετανάστες που καταγόταν από χώρες του τρίτου κόσμου θεωρούσαν την πρόσβαση τις χώρες της Νότιας πιο εύκολη από ό,τι σε χώρες τη Βόρειας και Δυτικής Ευρώπης λόγω των αυξημένων μέτρων. Για

---

11 Εκμε – Πουλοπούλου, Η. (2007). *Η Μεταναστευτική Πολιτική*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, σελ.83-88

αυτούς η μετέπειτα πρόσβαση σε χώρες της ΒΔ Ευρώπης θα ήταν πιο εύκολη ερχόμενοι από χώρες της Νοτιάς Ευρώπης.

Επίσης σημαντική διάφορα ανάμεσα σε αυτές τις χώρες, της ΒΔ Ευρώπης και της Νότιας είναι ότι οι μεν δε μπορούν να αντιληφθούν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι δε και αντιστρόφως. Παραδείγματος χάριν η νομιμοποίηση και ο έλεγχος εισόδου στην ΒΔ Ευρώπη είναι σίγουρη, ενώ στην Νότια Ευρώπη όχι. Επίσης, η ΒΔ Ευρώπη έχει λίγα εκπαιδευτικά επίπεδα, λίγες εθνικότητες ενώ η Νότια Ευρώπη έχει πιο πολλές εθνικότητες και διαφορετικά επίπεδα εκπαίδευσης.¹²

1.3.2. Ελλάδα

Στην Ελλάδα, η μετανάστευση δεν αποτελεί άγνωστο φαινόμενο, καθώς είναι θέμα σημαντικό προς την πληθυσμιακή της πυκνότητα. Για χρόνια ολόκληρα, η μετανάστευση οδηγεί την Ελλάδα να γίνει χώρα αποστολής, υποδοχής και διύλισης μεταναστών. Για την ακρίβεια η Ελλάδα έχει πάνω από το ήμισυ του πληθυσμού της από Έλληνες της 1^{ης} 2^{ης} 3^{ης} και 4^{ης} γενιάς σε 92 χώρες. Όλος αυτός ο ελληνικός πληθυσμός που είναι πολύ δύσκολο να καταμετρηθεί και να υπολογιστεί με ακρίβεια.

Η Ελλάδα που χαρακτηρίστηκε ως χώρα αποστολής – αποδημίας, υποδοχής παλινοστούτων και επαναπατρισμένων Ελλήνων αλλά και διέλευσης, αντιμετώπισε τις ίδιες φάσεις με την Ευρώπη.

Η Ελλάδα κατά την διάρκεια του 20^{ου} αιώνα, το 1906 – 1915, στέλνει εργατικό δυναμικό σε χώρες τις ΗΠΑ και της Αυστραλίας. Συγκεκριμένα τα μεγαλύτερα μεταναστευτικά ρεύματα ξεκίνησαν μετά την λήξη του Β' Π.Π. προς την Αυστραλία, ΗΠΑ, Καναδά και Δυτική Ευρώπη (πχ. Γερμανία, Βέλγιο, Ολλανδία και Σουηδία). Έτσι λοιπόν 1955 ενισχυθήκαν τα μεταναστευτικά ρεύματα από την Ελλάδα, άνησαν κατά το 1963-1965 και από 1973 και μετά υπήρξε ύφεση της αποδημίας των ελληνικών μεταναστευτικών ρευμάτων.¹³

---

¹² Cesarani, D., Fulbrook, M. (1996). ό.π.

¹³ Cesarani, D., Fulbrook, M. (1996). Ο.π.

Οι λόγοι αποδημίας από την Ελλάδα κατηγοριοποιούνται ως εξής¹⁴:

- Μετανάστευση εγκέφαλων: μετανάστες που είναι επιστήμονες πτυχιούχοι εργαζόμενοι σε υψηλής ειδίκευσης που έχασαν την δουλειά τους και ψάχνουν καλύτερες συνθήκες εργασίας στο εξωτερικό(το ποσοστό που πάνε εξωτερικό είναι 96%, το ποσοστό που παραμένει Ευρώπη είναι 44% και μόλις το 4% μένει Ελλάδα για εργασία και εκπαίδευση).
- Μετανάστευση λόγων σπουδών ή ειδίκευσης: πρόκειται για την εγκατάσταση στη χώρα υποδοχής πριν ή μετά την αποφοίτηση την εγκατάλειψη των σπουδών ή το πέρας της ειδικότητας.
- Μετανάστευση ανέργων ή αυτοαπασχολούμενων και με χαμηλά εισοδήματα Ελλήνων.
- Νέα μετανάστευση παλιννοστούντων: η μετανάστευση που αφορά άτομα που είχαν μεταναστεύσει στο παρελθόν και αναγκάζονται να ξανά μεταναστεύσουν για τους ίδιους λόγους, όπως ικανοποιητικές συνθήκες απασχόλησης και παραμονής.
- Μετανάστευση μελών οικογενείας: μέλη της οικογενείας που έχουν μεταναστεύσει ενώ αλλά βρίσκονται στην αλλοδαπή
- Μετανάστευση ηλικιωμένων: μεταναστεύουν από Βόρειες χώρες σε όμορες χώρες. Πχ. Η περίπτωση της Βουλγαρίας που μεταναστεύουν Έλληνες με την μικρή τους σύνταξη γιατί μπορούν να επιβιώσουν λόγο του χαμηλού κόστους ζωής.

Έχουμε την περίοδο που Ελλάδα γίνεται χώρα υποδοχής και επαναπατρισμού, παρατηρείται ότι πριν από την καταστροφή της μικρασιατικής (1922) η εισροή των μεταναστών με ελληνική καταγωγή είχαν δημιουργήσει σοβαρό πρόβλημα στην Ελλάδα. Μετά την καταστροφή του 1922 και τους πρόσφυγες του πόντου (1919) ο επαναπατρισμός ανήλθε στο 1,2 – 1,5 εκατ. παλιννοστούντες, σημαντική πρόοδο από αριθμητική και ποιοτική άποψη. Βεβαία αν και σε αρχικό επίπεδο αποτέλεσαν απειλή για τον πληθυσμό της Ελλάδας, γρήγορα κατάλαβαν οι εγχώριοι ότι οι

---

¹⁴ Cavounidis, J. (2002). Migration in Southern Europe and the Case of Greece. *International Migration*. pp. 45-69.

παλιννοστούντες βοήθησαν με τις νέες δουλείες τους. Την δεκαετία του '70 μια περίοδος που οι πιο πολλοί Έλληνες μετανάστευσαν στην Δυτική Γερμανία, γύρισαν πίσω στην Ελλάδα καθώς η μετανάστευση τους δεν ήταν μόνιμη αλλά προσωρινή.

Με την πετρελαϊκή κρίση το 1973 και την πτώση της Χούντας το 1974 η Ελλάδα είχε να αντιμετωπίσει άλλο ένα κύμα παλιννόστησης.

Η γεωγραφική θέση της Ελλάδας που την βοηθάει να γίνει και χώρα διέλευσης δυναστευτικών ρευμάτων. Θεωρείται το σταυροδρόμι της Ευρώπης με την Ασία και την Αφρική, σταθμός μετάβασης για άλλες χώρες όπως της Ευρώπης, τις ΗΠΑ της Αυστραλίας και του Καναδά.¹⁵

1.3.3. Ελλάδα και Ευρωπαϊκή Ένωση

Οι χώρες της Ευρώπης ενισχυθήκαν οικονομικά όπως και στην Ελλάδα με τους αλλοδαπούς. Χαρακτηριστική μετανάστευση των ελληνικών ρευμάτων αποτελεί η Γερμανία. Οι μετανάστες που προτιμούν να μεταναστεύσουν στην Ελλάδα είναι από την κεντρική και ανατολική Ευρώπη αλλά κυρίως από χώρες που συνορεύουν με την Ελλάδα, όπως η Αλβανία. Ο πληθυσμός των μεταναστών στην Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένων των αλλοδαπών και των εθνοτικών επαναπατριζόμενων, όπως οι Πόντιοι Έλληνες και οι Έλληνες Αλβανοί, φτάνει πάνω από ένα εκατομμύριο ανθρώπους. Αυτό αντιπροσωπεύει περίπου το 9% του συνολικού πληθυσμού κατοίκων, ένα εντυπωσιακά υψηλό ποσοστό για μια χώρα που μέχρι πριν από είκοσι χρόνια ήταν αποστολέας μετανάστευσης και όχι φιλοξενούμενος.¹⁶

Οι επιδράσεις της μετανάστευσης μπορεί να είναι θετικές και αρνητικές. Οι θετικές επιδράσεις της μετανάστευσης είναι ότι οι χώρες υποδοχής βοηθούνται με την Οικονομική ανάπτυξη και ευημερία, διατήρηση υψηλών ρυθμών του ΑΕΠ, η ύπαρξη νέου οικονομικού εργατικού δυναμικού και η βιωσιμότητα των ασφαλιστικών ταμείων, καθώς λύνει και το δημογραφικό πρόβλημα, γιατί υπάρχει μεγάλη αύξηση του ορίου απασχόλησης σε χαμηλή γεννητικότητα και υψηλά επίπεδα γήρανσης, όποτε οι χώρες

---

¹⁵ Gropas, R. and Triandafyllidou, A. (2005). Migration in Greece at a glance. *Hellenic Foundation for European and foreign policy*.

¹⁶ Gropas, R. and Triandafyllidou, A. (2005). ό.π., σελ.1

χρειάζονται μετανάστες να έχουν παιδιά ή να μπορούν να αποκτήσουν. Εν τω μεταξύ όσο αφορά τις αρνητικές επιδράσεις της μετανάστευσης κατά κάποιον τρόπο είναι οι ίδιες με τις θετικές. Για παράδειγμα η έλευση εργατικού δυναμικού δεν βοηθούσε κάποιες όχι τόσο αναπτυγμένες χώρες όποτε υπάρχει σοβαρό πρόβλημα σε θέσεις εργασίας, σε συμπίεση των μισθών, αύξηση της ζήτησης υγειονομικών υπηρεσιών και φόβοι για ρατσιστικές εντάσεις.¹⁷

1.4. Συμπεράσματα Κεφαλαίου

Η μετανάστευση πρόκειται για ένα πολυσύνθετο φάσμα της κοινωνίας. Όπως διαπιστώθηκε, μπορεί να διακριθεί σε διάφορα είδη, ανάλογα τις ανάγκες που χρειάζεται να καλύψουν τα άτομα που αναγκάζονται να μεταναστεύσουν από τον τόπο καταγωγής τους σε έναν άλλον τόπο. Έτσι, οι κυριότεροι λόγοι αφορούν την εύρεση μιας καλύτερης εργασίας, τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου, αλλά και την οικογενειακά επανένωση, όπως επίσης και εξαιτίας νομικών λόγων.

Τα στοιχεία-είδη της μετανάστευσης είναι πολλά, σχετίζοντας το περιεχόμενό τους κυρίως με τον λόγο για τον οποίο τα άτομα μεταναστεύουν. Τα κυριότερα είδη των μεταναστών είναι οι αλλοδαποί, οι πολίτες τρίτης χώρας και οι πρόσφυγες, όπως επίσης και τα κυριότερα είδη προστασίας είναι οι δικαιούχοι επικουρικής προστασίας και οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας, αλλά και άδειας διαμονής. Τέλος, η μετανάστευση, όπως και κάθε στοιχείο της κοινωνίας, διακρίνεται και σε θεωρίες, οι κυριότερες των οποίων είναι η θεωρία της οικονομικής προσέγγισης, η θεωρία της κατάτμησης της εργασίας, η θεωρία της κοινωνικό-ιστορικής προσέγγισης, η θεωρία της φεμινιστικής προσέγγισης, η θεωρία των αριστερών κοινωνικό-οικονομικών προσεγγίσεων, η θεωρία της διεθνοποίησης και η θεωρία της παγκοσμιοποίησης.

Τέλος, η μετανάστευση αποτελεί ένα μακροχρόνιο φαινόμενο, το οποίο ξεκίνησε από πολύ παλιά και εξακολουθεί να συμβαίνει μέχρι και σήμερα. Κατά τη μεταπολεμική περίοδο, ιδιαίτερα αυξημένα ποσοστά μετανάστευσης ήταν αυτά στην Ευρωπαϊκή Ένωση, διακρίνοντας τα ρεύματα μετανάστευσης σε τέσσερα κύματα: την

---

¹⁷ Εκμε – Πουλοπούλου, Η. (2007). *Η Μεταναστευτική Πολιτική*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, Σελ.83-116.

περίοδο του 1945-1960, την περίοδο του 1960-1973/1974, την περίοδο του 1973-1988 και την περίοδο του 1989, κάθε εποχή περιλαμβάνοντας και ένα μοναδικό του χαρακτηριστικό. Τα ίδια κύματα μετανάστευσης παρατηρούνται και στον ελλαδικό χώρο, έχοντας τους δικούς του λόγους μετανάστευσης, όπως η μετανάστευση εγκεφάλων, ανέργων, αλλά και παλιννοστούντων.

2. Θεσμικό Πλαίσιο για τη μεταναστευτική πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην Ελλάδα

2.1. Εισαγωγή Κεφαλαίου

Όπως, έχει διαπιστωθεί, η μετανάστευση αποτελεί μια κρίσιμη απόφαση, η οποία σίγουρα πρόκειται να επηρεάσει σε σημαντικό βαθμό τη ζωή των ανθρώπων είτε θετικά ή αρνητικά. Τόσο ως προς την προστασία της προσωπικής ζωής των μεταναστών, όσο και ως προς την βελτίωση του βιοτικού επιπέδου τους, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει λάβει σημαντικά μέτρα, αποσκοπώντας στα προαναφερθέντα στοιχεία.

Το συγκεκριμένο κεφάλαιο μελετά το θεσμικό πλαίσιο για τη μεταναστευτική πολιτιστική στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ελλάδα. Έτσι, παρατίθενται πληροφορίες για τα Διεθνή Κείμενα, το Συμβούλιο της Ευρώπης, όπως επίσης και Κανονισμοί και Συμβάσεις σχετικά με την προστασία των μεταναστών.

2.2. Οι διεθνείς πράξεις του ΟΗΕ σε θέματα μετανάστευσης

Οι διεθνείς συμβάσεις στο πλαίσιο του ΟΗΕ αλλά και τα Διεθνή Σύμφωνα για θέματα που αφορούν θέματα για μετανάστες και πρόσφυγες, αλλά και άλλες πράξεις, τις περισσότερες από τις οποίες έχει υπογράψει και η Ελλάδα και έχει κυρώσει με σχετικούς νόμους, έχουν ως βάση την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου 1948, η οποία υιοθετήθηκε με το Ψήφισμα 217 Α ΙΙΙ της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, 10 Δεκεμβρίου 1948. Θα μπορούσαν να αναφερθούν ενδεικτικά οι ακόλουθες διεθνείς πράξεις:¹⁸

Η Διεθνής Σύμβαση για την προστασία του άμαχου πληθυσμού σε καιρό πολέμου (1949).¹⁹

---

¹⁸ <https://refugeesmigrants.un.org/migration-compact>, Ηνωμένα Έθνη, Πρόσφυγες και Μετανάστες, τελευταία προβολή 9/9/20,

¹⁹ <https://www.amnesty.gr/universal-declaration-of-human-rights>, Διεθνής Αμνηστία, Ελληνικό Τμήμα, Ανθρώπινα Δικαιώματα, τελευταία προβολή 9/9/20,

Η Διεθνής Σύμβαση της Γενεύης για το καθεστώς των προσφύγων. Υπογράφηκε στις 28 Ιουνίου 1951. Έναρξη ισχύος 22 Απριλίου 1954. Κυρώθηκε από την Ελλάδα με Ν.Δ. 3989/1959 (ΦΕΚ Α΄ 201), και τέθηκε σε ισχύ από 6 Ιουλίου 1960.²⁰ Στη Σύμβαση προστέθηκε το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης για το καθεστώς των προσφύγων που επέκτεινε την χρονική και χωρική ισχύ της Σύμβασης. Υπογράφηκε 31-1-1967 και τέθηκε σε ισχύ στις 4 Οκτωβρίου 1967 και Κυρώθηκε από την Ελλάδα με τον Ν. 1342/83, ΦΕΚ Α΄ 39.

Η Διεθνής Σύμβαση για την εξάλειψη κάθε μορφής φυλετικών διακρίσεων υιοθετήθηκε στις 21 Δεκεμβρίου 1965 και κυρώθηκε από την Ελλάδα με το Ν.Δ. 494 της 24 Μαρτίου/3 Απριλίου 1970.²¹

Το Διεθνές Σύμφωνο Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων του 1966 της 16 Δεκεμβρίου, κυρώθηκε από την Ελλάδα με Νόμο 2462/1997, ΦΕΚ Α΄ 25.

Το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά Κοινωνικά και Μορφωτικά Δικαιώματα του 1966. Κυρώθηκε από την Ελλάδα με τον Ν.1532/1985, ΦΕΚ Α΄ 45.²²

Η Διεθνής Σύμβαση του ΟΗΕ για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών, υιοθετήθηκε με την υπ' αριθμό 34/180 απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών με έναρξη ισχύος από 3 Σεπτεμβρίου 1981. Κυρώθηκε με τον Ν. 1342/1983 (ΦΕΚ Α΄39).

Η Διεθνής Σύμβαση κατά των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (1984) κυρώθηκε από την Ελλάδα με τον Ν. 1782/1988 και τέθηκε σε ισχύ από 3^η Ιουνίου 1988.

---

²⁰ <https://www.unhcr.org/html/greek/pdf/refugeeconvention-GRE.pdf>, Ηνωμένα Έθνη, Περιφερειακό Κέντρο Πληροφόρησης του ΟΗΕ, τελευταία προβολή 9/9/20.

²¹ <https://www.refworld.org/cgi-bin/txis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=4c2aff2b2>, Διεθνής Σύμβαση για την Κατάργηση κάθε Μορφής Φυλετικών Διακρίσεων, τελευταία προβολή 9/9/20.

²² <https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/ProtocolTraffickingInPersons.aspx>, Ηνωμένα Έθνη, Ανθρώπινα Δικαιώματα, τελευταία προβολή 9/9/20,

Η Διεθνής Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού υιοθετήθηκε ομόφωνα στις 20 Νοεμβρίου 1989 και κυρώθηκε από την Ελλάδα με τον Ν. 2101/1992, ΦΕΚ Α΄192.

Η Διεθνής Σύμβαση για την προστασία των δικαιωμάτων των μεταναστών εργαζομένων και των μελών των οικογενειών τους η οποία υιοθετήθηκε στις 18 Δεκεμβρίου 1992 με την Απόφαση 45/158 της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών (1990) και τέθηκε σε ισχύ στην Ελλάδα από 1^η Ιουλίου 2003.

Η Διεθνής Σύμβαση του ΟΗΕ ενάντια στο διακρατικό οργανωμένο έγκλημα έχει κυρωθεί από την Ελλάδα το 2006 και συνοδεύεται από δύο Πρωτόκολλα. Το Πρωτόκολλο για την Αποτροπή, την Καταστολή και την Τιμωρία της Παράνομης Διακίνησης Προσώπων με σκοπό τη Σεξουαλική και Οικονομική Εκμετάλλευση, ιδιαίτερα Γυναικών και Παιδιών υιοθετήθηκε στις 15 Νοεμβρίου 2000 με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών 55/25. Δεν έχει κυρωθεί από την Ελλάδα.²³ Το Πρωτόκολλο των Ηνωμένων Εθνών κατά της λαθραίας μεταφοράς μεταναστών (διά ξηράς, θαλάσσης και αέρος), το οποίο συμπληρώνει τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του διακρατικού οργανωμένου εγκλήματος έχει υπογραφεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση με τις Αποφάσεις του Συμβουλίου 2006/616/EK και 2006/617/EK.²⁴

---

²³ Βλ https://www.human-rights-education.com/wp-content/uploads/2017/05/σελ.2-28.,τελευταία_προβολή_9/9/20.

²⁴ Απόφαση του Συμβουλίου 2006/616/EK της 24ης Ιουλίου 2006, για τη σύναψη, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, του πρωτοκόλλου κατά της λαθραίας μεταφοράς μεταναστών δια ξηράς, αέρος και θαλάσσης, το οποίο συμπληρώνει τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του διακρατικού οργανωμένου εγκλήματος όσον αφορά τις διατάξεις του πρωτοκόλλου, στο βαθμό που οι διατάξεις του πρωτοκόλλου αυτού εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 179 και 181α της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, ΕΕ L 262, 22.9.2006, σ. 24–33. Απόφαση του Συμβουλίου 2006/617/EK της 24ης Ιουλίου 2006, για τη σύναψη, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, του πρωτοκόλλου κατά της λαθραίας μεταφοράς μεταναστών δια ξηράς, αέρος και θαλάσσης, το οποίο συμπληρώνει τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του διακρατικού οργανωμένου εγκλήματος, όσον αφορά τις διατάξεις του πρωτοκόλλου, στο βαθμό που οι διατάξεις του πρωτοκόλλου αυτού εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του τίτλου IV του μέρους III της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, ΕΕ L 262, 22.9.2006, σ. 34–43.

2.3. Το Συμβούλιο της Ευρώπης²⁵

Ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης του 1961, ο οποίος κυρώθηκε από την Ελλάδα με τον Ν.1426/1984 καθιερώνει αντικειμενικές υποχρεώσεις των κρατών και όχι ατομικά δικαιώματα των ιδιωτών. Μάλιστα, στο άρθρο 18 κατοχυρώνει για τους διακινούμενους εργαζόμενους το δικαίωμα να συμμετέχουν στην επαγγελματική ζωή στο έδαφος άλλων συμβαλλόμενων μερών υπό περιορισμούς για οικονομικούς και κοινωνικούς λόγους.²⁶ Ο αναθεωρημένος Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης (1996) κυρώθηκε από την Ελλάδα με τον Ν. 4359/2016, ΦΕΚ Α΄ 5.

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση εκδόσεως αφορά μόνο τους αλλοδαπούς και κυρώθηκε με τον Ν.4165/1961.²⁷

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών του Ανθρώπου του 1950 είναι η σπουδαιότερη σύμβαση που υπογράφηκε υπό την αιγίδα του Συμβουλίου της Ευρώπης. Κυρώθηκε με το Ν. Δ. 53/1974, ΦΕΚ Α΄256. Το 12ο Πρωτόκολλο της Σύμβασης είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τους μετανάστες, αλλά δεν έχει κυρωθεί ακόμη από την Ελλάδα.²⁸

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Εγκατάστασης του 1955 που κυρώθηκε με το Ν.Δ. 4429/1964²⁹ και το σύμφωνο «περί του κανονισμού κυκλοφορίας ατόμων μεταξύ

---

²⁵ Νάσκου-Περράκη, Π., Αντωνόπουλος, Κ., Σαρηγιαννίδης, Μ. (2015). *Διεθνείς Οργανισμοί*, Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σακκουλά, σελ.323-345.

²⁶ Παπασιώτη - Πασιά, Ζ. (2004) *Δίκαιο καταστάσεως αλλοδαπών*, Αθήνα –Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε., σελ. 26.

²⁷ Παπασιώτη - Πασιά, Ζ. (2004), ο.π. σελ.26.

²⁸ Παπασιώτη- Πασιά, Ζ. (2004) *Δίκαιο καταστάσεως αλλοδαπών*, Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε., σελ.25.

²⁹ Ζ. Παπασιώτη- Πασιά, 2004, ό.π. σελ.25.

χωρών του Συμβουλίου της Ευρώπης που κυρώθηκε με το Ν.Δ. 4077/1960, έχασαν με τα χρόνια τη σημασία τους.³⁰

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Ιθαγένεια, η οποία εγκρίθηκε στις 6 Νοεμβρίου 1997 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαρτίου 2000 δεν έχει κυρωθεί ακόμη από την Ελλάδα, προβλέπει ότι κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος «οφείλει να προβλέπει στο εσωτερικό του δίκαιο, για τα πρόσωπα που έχουν νόμιμη και συνήθη διαμονή στο έδαφός του, τη δυνατότητα πολιτογραφήσεως. Δεν πρέπει να προβλέπει, μεταξύ των προϋποθέσεων πολιτογραφήσεως, περίοδο διαμονής μεγαλύτερη των δέκα ετών προ της υποβολής της αιτήσεως» (άρθρο 6 παρ. 3).

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για το Νομικό Καθεστώς των μεταναστών εργαζομένων που προέρχονται από κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης έχει υπογραφεί από τα μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης στις 24 Νοεμβρίου 1977. Τέθηκε σε ισχύ από την 1^η Μαΐου 1983.³¹ Δεν έχει ωστόσο κυρωθεί από την Ελλάδα.

Η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης έχει συστήσει στα κράτη μέλη να προχωρήσουν στην αναγνώριση του δικαιώματος των μακροχρόνιων αλλοδαπών μεταναστών, που κατοικούν μόνιμα στα κράτη αυτά και να αναγνωρίσουν επίσης το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης των προσώπων αυτών με τους συζύγους, τα τέκνα και τους ανιόντες τους.

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τη συμμετοχή των Αλλοδαπών στη Δημόσια ζωή σε τοπικό επίπεδο, έχει αναγνωρίσει, μεταξύ άλλων, την ελευθερία έκφρασης και τις ελευθερίες του συνέρχεσθαι και συνεταιρίζεσθαι (άρθρα 3-4) καθώς και το δικαίωμα ψήφου στις εκλογές για την ανάδειξη των οργάνων τοπικής αυτοδιοίκησης (άρθρο 6)³².

---

³⁰ Ζ. Παπασιώτη- Πασιά, 2004, ό.π. σελ.25.

³¹ <https://www.coe.int>, Council of European, European Corvention on the Legal Status of Migrant Workers, Ευρωπαϊκή Σύμβαση για το Νομικό καθεστώς των μεταναστών εργαζομένων, τελευταία προβολή 9/9/20.

³² <https://www.coe.int/>, European Convention on the partipation of foreigners in public life at local level, Council Of Europe, Strasbourg, 5 February 1992., τελευταία προβολή 9/9/20,

Η σημαντικότερη από τις Συστάσεις είναι η Σύσταση 1500 με την οποία καθορίζεται η συμμετοχή των μεταναστών και αλλοδαπών στην πολιτική των χωρών – μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης και η Σύσταση για τα δικαιώματα των ξένων, που παρουσιάζονται στα σύνορα των κρατών μελών, για ζητήματα εκτέλεσης αποφάσεων απέλασης. Το 2002 με τη Σύσταση 1547, καθορίζονται οι διαδικασίες απέλασης σύμφωνα με τα δικαιώματα του ανθρώπου και του σεβασμού της ασφάλειας και της αξιοπρέπειας. Τέλος, το 2003 με τη Σύσταση 1596 καθορίζεται η κατάσταση των νέων μεταναστών στην Ευρώπη.

2.4. Η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας

Η Σύμβαση 97/1949, που αφορά τους μετανάστες εργαζόμενους, εξασφαλίζει κάτω από ποιες συνθήκες πρέπει να συντελούνται οι μεταναστεύσεις και ποια θα είναι η ίση μεταχείριση σε μερικούς τομείς. Η Σύμβαση τέθηκε σε ισχύ το 1952 και έχει κυρωθεί στις 25 Μαρτίου 1992 από 38 κράτη. Η Σύμβαση αυτή δεν έχει υπογραφεί ούτε κυρώθηκε από την Ελλάδα.

Η Σύμβαση 143 του 1975³³, αναφέρεται στις καταχρηστικές μεταναστεύσεις, προβλέπει τη γενική υποχρέωση του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της ίσης μεταχείρισης όλων των μεταναστών εργατών. Η Σύμβαση συμπληρώνεται από τη Σύμβαση 151, που καθορίζει τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν προκειμένου να διασφαλιστεί ο σεβασμός της αρχής των ίσων εύκαιρων και της ίσης μεταχείρισης. Η Διεθνής Σύμβαση 111 προβλέπει τις διακρίσεις στην απασχόληση και το επάγγελμα³⁴. Ομόφωνη ήταν η υιοθέτηση, τον Ιούνιο 1999, της Σύμβασης 182 (άρθρο 3) στην Συνδιάσκεψη του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας για την εξάλειψη των χειρότερων μορφών παιδικής εργασίας. Αναφέρεται για όλες τις πρακτικές, που είναι πιθανό να

---

³³ Παπασιώτη- Πασιά, Ζ. (2004) *Δίκαιο καταστάσεως αλλοδαπών*, Αθήνα –Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε.,σελ.26-27.

³⁴ Παπασιώτη- Πασιά, Ζ. (2004),ό.π. σελ.27. Κυρώθηκε με τον Ν.1424/1984.

βλάψουν την υγεία, την ασφάλεια και την ηθική των παιδιών, αλλά και την σκλαβιά των παιδιών, την πορνεία και πορνογραφία.

2.5. Οι Διατάξεις του Ενωσιακού Δικαίου³⁵

2.5.1. Πρωτογενές Δίκαιο

Στη Συνθήκη της Ρώμης³⁶ (άρθρα 48-52) αναφέρεται η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων μισθωτών και ανεξάρτητων επαγγελματιών καθώς και η κατάργηση κάθε διάκρισης που βασίζεται στη διάφορα ιθαγένειας μεταξύ των εργαζομένων των κρατών μελών σε ό,τι αφορά την εργασία, την αμοιβή και άλλους όρους εργασίας. Ίδρυσε την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ), η οποία συνένωσε 6 χώρες (Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Κάτω Χώρες και Λουξεμβούργο) προκειμένου να συνεργαστούν με σκοπό την ολοκλήρωση και την οικονομική ανάπτυξη, μέσω του εμπορίου. Δημιούργησε μια **κοινή αγορά** βάσει της ελεύθερης κυκλοφορίας: των αγαθών, των προσώπων, των υπηρεσιών, των κεφαλαίων. Υπογράφηκε παράλληλα με μια δεύτερη συνθήκη, τη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενεργείας (Ευρατόμ). Η Συνθήκη της Ρώμης έχει τροποποιηθεί επανειλημμένα, και σήμερα αποκαλείται Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.³⁷

Η Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΣΕΚ) ορίζει ότι κάθε πολίτης του κράτους μέλους έχει το δικαίωμα να διαμένει αλλά και να κυκλοφορεί ελεύθερα στο έδαφος των κρατών-μελών, ότι εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζόμενων, η οποία συνεπάγεται την καταχώρηση κάθε είδους διάκρισης λόγω ιθαγένειας μεταξύ των εργαζομένων των κρατών-μελών με επιφύλαξη των

---

³⁵ Νάσκου-Περράκη, Π., Αντωνόπουλος, Κ., Σαρηγιαννίδης, Μ. (2015). *Διεθνείς Οργανισμοί*, Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σακκουλά, σελ.394-439.

³⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3Axy0023>, Συνθήκη της Ρώμης (ΕΟΚ), τελευταία προβολή 9/9/20.

³⁷<https://eur-lex.europa.eu/>, Eur-lex, Access to European Union Law, Η Συνθήκη της Ρώμης,(ΕΟΚ), τελευταία προβολή 9/9/20.

περιορισμών που δικαιολογούνται για λόγους δημόσιας τάξεως, δημόσιας ασφαλείας και δημόσιας υγείας και αναφέρεται στην καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλής, εθνικής καταγωγής, θρησκευτικών πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού. Ακόμα, θεσπίζονται μέτρα περί άσυλου προσφύγων και μεταναστευτικής πολιτικής (άρθρα 61 -63).

Οι Συμφωνίες και η Σύμβαση Σένγκεν ρυθμίζουν θέματα σταδιακής κατάργησης των ελέγχων και τα εσωτερικά σύνορα των κρατών μελών (άρθρα 2), αλλά και τα θέματα διαμονής αλλοδαπών τρίτων χωρών (άρθρα 9-24) και ασύλου (άρθρα 28-38). Το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν³⁸ αποσκοπεί στην προστασία της δημόσιας τάξης και ασφάλειας και αποτελεί σημαντική συνιστώσα της προσπάθειας καταπολέμησης της εγκληματικότητας. Η εν λόγω βάση δεδομένων επιτρέπει στις χώρες της ΕΕ να ανταλλάσσουν πληροφορίες, όπως ονόματα και αλλά στοιχεία ατόμων (άρθρο 94), των οποίων αιτείται η έκδοση ή τα στοιχεία κλεμμένων οχημάτων, οπλών και εγγράφων (ταυτότητες- διαβατήρια) αλλά και των κλεμμένων αντικειμένων. Από τις 23-3-2000, η Ελλάδα εντάχθηκε στην Συνθήκη Σένγκεν. Καταργήθηκε ο έλεγχος διαβατηρίων σε Έλληνες αλλά και νόμιμους εγκατεστημένους αλλοδαπούς, οι οποίοι ταξίδευαν με την ταυτότητα τους. Με την Συνθήκη Σένγκεν, η Ελλάδα είναι υποχρεωμένη να ενεργεί ως πρώτη χώρα υποδοχής των μεταναστών και προσφύγων σε όλη την Ευρώπη.

Η Σύμβαση του Δουβλίνου³⁹ ορίζει ότι η αίτηση παροχής άσυλου εξετάζει ένα μόνο κράτος-μέλος, σύμφωνα με την εθνική του νομοθεσία και τις διεθνείς του υποχρεώσεις βάσει ορισμένων κριτηρίων (άρθρα 4-8). Δίνει λύση στο θέμα των «περιπλανώμενων προσφύγων».

---

³⁸ <http://www.hellenicpolice.gr>, Ελληνική Αστυνομία, Σύστημα Πληροφοριών Schengen,-S.I.S., τελευταία προβολή 9/9/20.

³⁹ Σύμβαση περί καθορισμού του κράτους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης παροχής ασύλου η οποία υποβάλλεται σε ένα από τα κράτη μέλη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων - Σύμβαση του Δουβλίνου, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A41997A0819%2801%29>, τελευταία προβολή 9/9/20.

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ του 1992⁴⁰ στον τρίτο πυλώνα με τίτλο Δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις (άρθρα Κ ως Κ9) ρυθμίζει τα θέματα άσυλου και μετανάστευσης για τα οποία ζητά από τα κράτη-μέλη να συνεργάζονται στενά⁴¹.

Πιο συγκεκριμένα ασχολείται με εννέα τομείς :

- με την πολιτική ασύλου,
- με τους κανόνες για τη διάβαση των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ τους συναφείς ελέγχους,
- με τον συντονισμό των μεταναστευτικών πολιτικών των κρατών μελών σχετικά με τις συνθήκες εισόδου, διαμονής, κυκλοφορίας και απασχόλησης μεταναστών καθώς και επανένωσης των οικογενειών τους,
- με την αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης,
- με την καταπολέμηση των ναρκωτικών,
- την καταπολέμηση της διεθνούς απάτης,
- τη δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις,
- την τελωνειακή συνεργασία,
- την αστυνομική συνεργασία για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και άλλων σοβαρών εγκλημάτων μέσω μιας Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (EUROPOL) για την ανταλλαγή πληροφοριών.⁴²

Η Συνθήκη για τη Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως τροποποιήθηκε από την Συνθήκη του Άμστερνταμ αναφέρει στο άρθρο 2 «να διατηρήσει και να αναπτύσσει την Ένωση ως χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων σε συνδυασμό με κατάλληλα μέτρα που

---

⁴⁰ Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) Συνθήκη του Μάαστριχτ, <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/el/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/maastricht-treaty>, τελευταία προβολή 9/9/20.

⁴¹ Παπασιώτη-Πασιά, Ζ. (2004) *Δίκαιο καταστάσεως αλλοδαπών*, Αθήνα –Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε., σελ. 187.

⁴² Nugent, N. (2012) *Πολιτική και Διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση Ιστορία-Θεσμοί-Πολιτικές*, Αθήνα: Εκδόσεις Σαββάλας, σελ.109.

αφορούν τους ελέγχους, την πρόληψη και καταστολή της εγκληματικότητας >>. Στο άρθρο 18, καθένας έχει το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές. Θεσπίζει μέτρα για την υποδοχή και την αντιμετώπιση των συνεπειών της υποδοχής (άρθρο 63 παρ. 2 α-β).

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ αναφέρεται στους μετανάστες και θεωρεί τη μεταναστευτική πολιτική πλέον ως κοινοτική δραστηριότητα σε συνδυασμό με άλλα ζητήματα κυκλοφορίας των προσώπων στην Ε.Ε., όπως η πρόνοια.

Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων καταγράφει ρητά όλα τα θεμελιώδη δικαιώματα των πολιτών και διασφαλίζει τον σεβασμό αυτών. Τέσσερα άρθρα αναφέρονται στους μετανάστες άμεσα ή έμμεσα:

1. Στο Άρθρο 5 παρ. 1-3 αναφέρεται η απαγόρευση της δουλείας και της αναγκαστικής εργασίας. Κανείς δεν μπορεί να κρατηθεί σε δουλεία ούτε σε ειλωτεία αλλά και να υποβληθεί σε αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία. Απαγορεύεται η εμπορία των ανθρώπινων όντων.
2. Στο Άρθρο 18, το δικαίωμα ασύλου διασφαλίζεται τηρουμένων των κανόνων της Σύμβασης της Γενεύης της 28ης Ιουλίου 1951 και του Πρωτοκόλλου της 31ης Ιανουαρίου 1967 περί του καθεστώτος των προσφύγων και σύμφωνα με τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής οριζόμενες ως «οι Συνθήκες»).
3. Στο Άρθρο 19, αναφέρεται η προστασία σε περίπτωση απομάκρυνσης, απέλασης και έκδοσης. Απαγορεύονται οι ομαδικές απελάσεις. Κανείς δεν μπορεί να απομακρυνθεί, να απελαθεί ή να εκδοθεί προς κράτος όπου διατρέχει σοβαρό κίνδυνο να του επιβληθεί η ποινή του θανάτου ή να υποβληθεί σε βασανιστήρια ή άλλη απάνθρωπη ή εξευτελιστική ποινή ή μεταχείριση.
4. Στο Άρθρο 21 απαγορεύεται κάθε διάκριση ιδίως λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, εθνοτικής καταγωγής ή κοινωνικής προέλευσης, γενετικών χαρακτηριστικών, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, πολιτικών φρονημάτων ή κάθε άλλης γνώμης, ιδιότητας μέλους εθνικής μειονότητας, περιουσίας, γέννησης, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού. Εντός του

πεδίου εφαρμογής των Συνθηκών και με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεών τους, απαγορεύεται κάθε διάκριση λόγω ιθαγενείας.⁴³

2.5.2. Δευτερογενές δίκαιο της ΕΕ

2.5.2.1. Οι Κανονισμοί

Ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1408/71⁴⁴ του Συμβουλίου της 14^{ης} Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας.

Ο Κανονισμός (ΕΚ)⁴⁵ αριθ. 574/1999 του Συμβουλίου της 12ης Μαρτίου 1999, «περί καθορισμού τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων πρέπει να διαθέτουν θεώρηση κατά τη διάβαση των εξωτερικών συνόρων των κρατών μελών». Ο Κανονισμός (ΕΚ)⁴⁶ αριθ. 539/2001 του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2001, που περιέχει τον κατάλογο των τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων υπόκεινται στην υποχρέωση θεώρησης για τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων των κρατών μελών. Ο Κανονισμός (ΕΚ)⁴⁷ αριθ. 1091/2001 του Συμβουλίου της 28ης Μαΐου 2001, αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία με θεώρηση για διαμονή μακράς διάρκειας. Ο Κανονισμός (ΕΚ)⁴⁸ αριθ. 343/2003 του Συμβουλίου, της 18ης Φεβρουαρίου 2003, για θέσπιση κριτηρίων και μηχανισμών για

---

⁴³ <https://eur-lex.europa.eu>, Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, τελευταία προβολή 9/9/20.

⁴⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3Ac10516>, Ο Κανονισμός (ΕΚ) /αριθ. αριθ. 1408/71 του Συμβουλίου της 14ης Ιουνίου 1971, τελευταία προβολή 17/03/2021.

⁴⁵ <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/87fb5c97-5d0c-4a95-8d76-c80587741ba3>, Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 574/1999 του Συμβουλίου της 12ης Μαρτίου 1999, τελευταία προβολή 17/03/2021.

⁴⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32001R0539>, Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 539/2001 του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2001, τελευταία προβολή 17/03/2021.

⁴⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=CELEX%3A32001R1091>, Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1091/2001 του Συμβουλίου της 28ης Μαΐου 2001, τελευταία προβολή 17/03/2021.

⁴⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=CELEX%3A32003R0343>, Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 343/2003 του Συμβουλίου, της 18ης Φεβρουαρίου 2003, τελευταία προβολή 17/03/2021.

τον προορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης άσυλου η οποία υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας.

Ο Κανονισμός (ΕΚ)⁴⁹ αριθ. 380/2008 του Συμβουλίου της 18ης Απριλίου 2008 για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1030/2002 για την καθιέρωση αδειών διαμονής ενιαίου τύπου για τους υπηκόους τρίτων χωρών.⁵⁰ Ο Κανονισμός (ΕΚ)⁵¹ αριθ. 810/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Ιουλίου 2009 για τη θέσπιση κοινοτικού κώδικα θεωρήσεων (κώδικας θεωρήσεων).⁵²

2.5.2.2. Οδηγίες

Η Οδηγία 77/486/ΕΟΚ για την εκπαίδευση των παιδιών των μεταναστών,⁵³ θεώρει τη φοίτηση των παιδιών των μεταναστών υποχρεωτική στη χώρα υποδοχής (άρθρο 1) στην οποία αναφέρεται ότι η εκπαίδευση πρέπει είναι το δικαίωμα που θα διδάσκονται την μητρική γλώσσα στα σχολεία. Όλη η διαδικασία να είναι προσαρμοστική για τους μετανάστες και τους πρόσφυγες.

---

⁴⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008R0380&from=RO>, Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 380/2008 του Συμβουλίου της 18ης Απριλίου 2008 για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1030/2002 για την καθιέρωση αδειών διαμονής ενιαίου τύπου για τους υπηκόους τρίτων χωρών, τελευταία προβολή 17/03/2021.

⁵⁰ Μεταναστευτικής Πολιτικής, Κανονισμοί, τελευταία προβολή 9/9/20.

⁵¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009R0810&from=EN>, Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 810/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Ιουλίου 2009 για τη θέσπιση κοινοτικού κώδικα θεωρήσεων (κώδικας θεωρήσεων), Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 810/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Ιουλίου 2009 για τη θέσπιση κοινοτικού κώδικα θεωρήσεων (κώδικας θεωρήσεων).

⁵² <https://www.synigoros.gr/>, Συνήγορος του Πολίτη, Μετανάστες, τελευταία προβολή 9/9/20.

⁵³ Οδηγία 77/486/ΕΟΚ, Εκπαίδευση των παιδιών των μεταναστών και P6_TA(2009)0202, Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 2ας Απριλίου 2009 σχετικά με την εκπαίδευση των παιδιών των μεταναστών (2008/2328(INI)), <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:137E:0001:0005:EL:PDF>.

Η **Οδηγία 2000/43/ΕΚ**⁵⁴ του Συμβουλίου της 29ης Ιουνίου 2000, περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής με στόχο τη διαμόρφωση πλαισίου για την κατάργηση των διακρίσεων σε διάφορους τομείς της κοινωνικής ζωής. Η Οδηγία 2000/78/ΕΚ⁵⁵ της 27 Νοεμβρίου 2000 για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία με αντικείμενο την κατάργηση των διακρίσεων στην αγορά εργασίας λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας, πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.

Η **Οδηγία 2003/109/ΕΚ**⁵⁶ του Συμβουλίου της 25ης Νοεμβρίου 2003, αφορά τους επί μακρόν διαμένοντες, εφόσον διαμένουν νόμιμα και αδιάλειπτα τα τελευταία 5 χρόνια (άρθρο 4), οι οποίοι ως πολίτες τρίτων χωρών πρέπει να διαθέτουν σταθερούς πόρους και ασφάλιση ασθένειας (άρθρο 5). Για επανένωση των οικογενειών, η Οδηγία 2003/86/ΕΚ⁵⁷ του Συμβουλίου της 22ας Σεπτεμβρίου 2003 με τίτλο σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης (Φεβρουάριος 2003). Η Οδηγία 2003/86/ΕΚ αναφέρεται στις προϋποθέσεις εισόδου και παραμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την μισθωτή εργασία και την απασχόληση.

Η Οδηγία 2004/81/ΕΚ⁵⁸ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, με σκοπό την παραμονή των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων. Πρόκειται για ειδική άδεια διαμονής σε θύματα δουλεμπόρων και σωματέμπορων που έχουν συνεργασία με τις αρμόδιες

---

⁵⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=celex:32000L0043>, Οδηγία 2000/43/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 2000, περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής, 17/03/2021

⁵⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=CELEX%3A32000L0078>, Οδηγία 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία, τελευταία προβολή 17/03/2021.

⁵⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32003L0109&from=DE>, στην Οδηγία 2003/109/ΕΚ του Συμβουλίου της 25ης Νοεμβρίου 2003, τελευταία προβολή 17/03/2021.

⁵⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32003L0086>, Οδηγία 2003/86/ΕΚ του Συμβουλίου της 22ας Σεπτεμβρίου 2003 με τίτλο σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης, τελευταία προβολή 17/03/2021.

⁵⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/LSU/?uri=CELEX%3A32004L0081>, Οδηγία 2004/81/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, με τίτλο παραμονή για θύματα εμπορίας ανθρώπων, τελευταία προβολή 17/03/2021.

αρχές για την καταπολέμηση αυτών των παράνομων ενεργειών. Η Οδηγία 2009/52/EK⁵⁹ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2009, σχετικά με την επιβολή ελάχιστων προτύπων όσον αφορά τις κυρώσεις και τα μέτρα κατά των εργοδοτών που απασχολούν παράνομα διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών. Η Οδηγία 2013/33/EE⁶⁰ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία. Η Οδηγία 2014/36/EE⁶¹ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την εποχιακή εργασία⁶².

2.6. Διμερείς Συμβάσεις

Οι Διμερείς Συμβάσεις⁶³ έχουν υπογραφεί από κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης του ευρωπαϊκού οικονομικού χώρου και με την Ελβετία. Έχουν θέματα

---

⁵⁹<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32009L0052,2009/52/EK> ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΫ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 18ης Ιουνίου 2009 σχετικά με την επιβολή ελάχιστων προτύπων όσον αφορά τις κυρώσεις και τα μέτρα κατά των εργοδοτών που απασχολούν παράνομα διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών, τελευταία προβολή 17/03/2021.

⁶⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32013L0033,2003/9/EK> του Συμβουλίου, της 27ης Ιανουαρίου 2003, σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο στα κράτη μέλη, τελευταία προβολή 17/03/2021

⁶¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=CELEX:32014L0036>, ΟΔΗΓΙΑ 2014/36/EE ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΫ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 26ης Φεβρουαρίου 2014 σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την εποχιακή εργασία., τελευταία προβολή 17/03/2021.

⁶² <https://eur-lex.europa.eu>, Δίκαιο της ΕΕ, Οδηγίες, τελευταία προβολή 9/9/20.

⁶³ **Σύμβαση** είναι η διμερής δικαιοπραξία, στην οποία δύο αντιτιθέμενες δηλώσεις βουλήσεως κατευθύνονται στην παραγωγή του ίδιου θελημένου έννομου αποτελέσματος (π.χ. πώληση). Οι συμβάσεις είναι οι πιο συνηθισμένες και σπουδαιότερες δικαιοπραξίες του Ιδιωτικού Δικαίου. Παράλληλα, υπάρχουν οι δημόσιες συμβάσεις, οι οποίες φέρουν ορισμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, που αποβλέπουν σε θεραπεία δημόσιου σκοπού, ενώ εξ ορισμού το ένα αντισυμβαλλόμενο μέρος ασκεί δημόσια εξουσία, και οι διεθνείς συμβάσεις όταν τα συμβαλλόμενα μέρη προέρχονται από διαφορετικές χώρες, <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CF%8D%CE%BC%CE%B2%CE%B1%CF%83%CE%B7>, τελευταία προβολή 17/03/2021.

κοινωνικής ασφάλισης και συνδέονται με τους Κοινοτικούς Κανονισμούς. Όπως, για παράδειγμα, ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1408/71⁶⁴ του Συμβουλίου της 14ης Ιουνίου 1971 περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας και ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 574/72⁶⁵ του Συμβουλίου της 21ης Μαρτίου 1972 περί του τρόπου εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71 περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας. Επίσης, έχουν υπογράψει διμερείς συμβάσεις Κοινωνικής ασφάλισης με τις ΗΠΑ, τον Καναδά, το Κεμπέκ, την Αργεντινή, τη Βραζιλία, την Ουρουγουάη, τη Βενεζουέλα, τη Νέα Ζηλανδία. Οι συμβάσεις αυτές στηρίζονται σε 3 ασφαλιστικές αρχές :

1. Στην αρχή της ίσης μεταχείρισης από άποψη κοινωνικό-ασφαλιστικής προστασίας των εργαζομένων των δύο συμβαλλόμενων μερών.
2. Στην αρχή της διατήρησης των ασφαλιστικών δικαιωμάτων των μισθωτών.
3. Στην αρχή του συνυπολογισμού των περιόδων ασφάλισης που διανύθηκαν στην ασφάλιση και των συμβαλλόμενων κρατών.

Οι διμερείς συμβάσεις ρυθμίζουν διάφορα θέματα σχετικά με την είσοδο, έξοδο, διαμονή, εγκατάσταση, εργασία, εκπαίδευση και άλλα θέματα αλλοδαπών τρίτων χωρών στην Ελλάδα.

---

⁶⁴<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:01971R1408-20080707&from=CS>, ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 1408/71 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 14ης Ιουνίου 1971 περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, τελευταία προβολή 17/03/2021

⁶⁵<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1972R0574:20070412:EL:PDF>, ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ αριθ. 574/72 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 21ης Μαρτίου 1972 περί του τρόπου εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71 περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, τελευταία προβολή 17/03/2021

Συμφωνίες:

- Η Συμφωνία για τη ναυτιλία και τις θαλάσσιες μεταφορές και το πρωτόκολλο που αφορά τους ναυτικούς του 1981 μεταξύ Ελλάδας και Αιγύπτου όπου παρέχεται η ίδια μεταχείριση στους ναυτικούς του άλλου συμβαλλόμενου μέρους με αυτή που παρέχεται στους υπηκόους του -ναυτικούς- για τις συνθήκες εργασίας, τα επίπεδα μισθών, τις ασθένειες και τα ατυχήματα που μπορούν να οδηγήσουν σε αναπηρία ή θάνατο.⁶⁶
- Η Συμφωνία εποχικής απασχόλησης εργατικού δυναμικού που υπογράφηκε μεταξύ της Ελλάδος και της Βουλγαρίας όπου λαμβάνονται μέτρα για την απασχόληση για περίοδο 3-6 μηνών με άδεια παραμονής και άδεια εργασίας.⁶⁷
- Η ελληνοαλβανική Συμφωνία για την εποχική εργασία, συνεργασία για την εποχική παιδεία των επιστημών και πολιτισμού που προβλέπει ότι το Πανεπιστήμιο Αθηνών θα παρέχει σπουδές αλβανικής γλώσσας και η ελληνική κυβέρνηση θα εξετάσει τη δυνατότητα διδασκαλίας της γλώσσας για τους Αλβανούς μετανάστες που διαβιούν στην Ελλάδα.⁶⁸
- Συμφωνία Ελλάδας και Τουρκίας⁶⁹ για την καταπολέμηση του εγκλήματος, για τρομοκρατία, το οργανωμένο έγκλημα, το λαθρεμπόριο ναρκωτικών και την παράνομη μετανάστευση. Αναφέρει τις διαδικασίες επιστροφής παράνομα αφιχθέντων αλλοδαπών από τη μια εκ των συμβαλλόμενων χωρών στην άλλη και τον καθορισμό του τι αποτελεί πιστοποίηση ταυτότητας αλλοδαπών, χαρακτηρίζει τον τρόπο με τον οποίο εισήλθαν στη χώρα που επιθυμεί την απέλαση, θέτει προθεσμίες για την ολοκλήρωση της διαδικασίας επανεπιλογής

---

⁶⁶ Παπασιώτη- Πασιά, Ζ. (2002) *Δίκαιο καταστάσεως αλλοδαπών*, Αθήνα –Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε., σελ. 309-312. Νόμος 1441/1984.

⁶⁷ Παπασιώτη- Πασιά, Ζ. (2002) *Δίκαιο καταστάσεως αλλοδαπών*, Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε., σελ.312-343, Νόμος 2407/1996, Νόμος 2406/1996.

⁶⁸ Παπασιώτη- Πασιά, Ζ. (2002), *ό.π.* σελ. 325-331, Νόμος 2482/1997.

⁶⁹ Δήλωση ΕΕ-Τουρκίας, 18 Μαρτίου 2016, <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/>, τελευταία προβολή 17/03/2021.

και τέλος, θεσπίζει πως η χώρα που ζητά την επανεισδοχή βαρύνεται με τα έξοδα μεταφοράς του απελαθέντος.

2.7. Συμπεράσματα Κεφαλαίου

Η Ευρωπαϊκή Ένωση προσπαθεί ενεργά να προστατεύσει με τις διατάξεις της τους μετανάστες από την πιθανή εκμετάλλευσή τους προς όφελος τρίτων. Ξεκινώντας από τα Διεθνή Κείμενα, τίθενται διατάξεις που απαγορεύουν την εμπορία και την πορνεία των ανθρώπων και αποτρέπουν την εμφάνιση φυλετικών διακρίσεων, όπως, επίσης και διακρίσεις εναντίον του γυναικείου φύλου. Επιπλέον, υπό ιδιαίτερη προστασία τίθενται και τα παιδιά των μεταναστών μέσω των διατάξεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πέρα από τα βασικά δικαιώματα των μεταναστών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προσπαθεί στην προώθηση της αναγνώρισης των δικαιωμάτων των μακροχρόνιων αλλοδαπών να κατοικήσουν μόνιμα στα κράτη, που έχουν ήδη εγκατασταθεί και επιθυμούν να παραμείνουν. Τέλος, σύμφωνα με τη Συνθήκη της Ρώμης, αλλά και τη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, καθώς και άλλων διατάξεων, οι μετανάστες έχουν δικαίωμα και στην εργασία στα κράτη στα οποία διαμένουν και επιθυμούν μόνιμη διαμονή.

3. Η Μεταναστευτική πολιτική της Ελλάδας

3.1 Εισαγωγή Κεφαλαίου

Κατά τη μεταπολεμική περίοδο, η Ελλάδα αποτελούνταν από τους γηγενείς κατοίκους της, που παρέμεναν στην Ελλάδα και από τους γηγενείς ανθρώπους που είχαν αποφασίσει να μεταναστεύσουν σε άλλη χώρα λόγω τόσο της οικονομικά ασθενούς κατάστασης της Ελλάδας, όσο και λόγω της άστατης πολιτικής κατάστασης της χώρας. Έπειτα, όμως, το μεταναστευτικό κλίμα της Ελλάδας άλλαξε, ειδικά κατά τη δεκαετία του '80 και έπειτα. Από εκείνη την περίοδο και μέχρι σήμερα, παρά την κοινωνικοοικονομική κρίση της χώρας, που υφίσταται από το 2009, κάτοικοι από την Ανατολική Ευρώπη, αλλά και τα Βαλκάνια, όπως, επίσης και από χώρες της Ασίας που αντιμετωπίζουν εμπόλεμες καταστάσεις, έρχονται στην Ελλάδα ελπίζοντας στη βελτίωση του βιοτικού τους επιπέδου σε όλα τα επίπεδα. Προκειμένου ν' αποφευχθούν ανεξέλεγκτες καταστάσεις, η χώρα έχει υιοθετήσει συγκεκριμένες μεταναστευτικές πολιτικές κυρίως για να δημιουργήσει ένα φιλικό και φιλόξενο περιβάλλον προς τους μετανάστες κάθε χώρας που αποφάσισαν να εγκατασταθούν στην Ελλάδα.

Το τρίτο κεφάλαιο της εργασίας μελετά την μεταναστευτική πολιτική της Ελλάδας. Πιο συγκεκριμένα, το κεφάλαιο ξεκινά με τη μελέτη του γενικού πλαισίου της μεταναστευτικής πολιτικής και στη συνέχεια το θέμα εστιάζεται στο πλαίσιο της μεταναστευτικής πολιτικής στην Ελλάδα, το οποίο και διακρίνεται στη νομοθεσία των αλλοδαπών και τη νεότερη νομοθεσία και, τέλος, στην εφαρμογή της νομοθεσίας, μέσω της ανασκόπησης ευρημάτων ερευνών που ασχολούνται με το συγκεκριμένο θέμα.

3.2 Γενικό Πλαίσιο Μεταναστευτικής Πολιτικής

Η μεταναστευτική πολιτική, ορίζεται ως το σύνολο των μέτρων και των υιοθετημένων πολιτικών και κοινωνικών πρακτικών, το οποίο αφενός ρυθμίζει και ελέγχει την είσοδο, τη διαμονή και την απασχόληση των μεταναστών/μεταναστριών, των δικαιούχων διεθνούς προστασίας και των αιτούντων/αιτουσών αυτής και, αφετέρου, αντιμετωπίζει και απευθύνεται στους ήδη εγκατεστημένους μεταναστευτικούς πληθυσμούς στο έδαφος της χώρας υποδοχής. Ο παραπάνω ορισμός

είναι ευρύς και πολυδιάστατος και υπογραμμίζει τη μεγάλη σημασία, που έχει η άσκηση μεταναστευτικής πολιτικής τόσο για την εξωτερική επιβεβαίωση της εθνικής κυριαρχίας ενός κράτους όσο και για την εσωτερική συνοχή μιας κοινωνίας.

Αναλυτικότερα, ο πρώτος άξονας της μεταναστευτικής πολιτικής αναφέρεται στις πολιτικές και το θεσμικό πλαίσιο που αφορά στις διαδικασίες υποδοχής και νόμιμης αδειοδότησης, της διαμονής μεταναστών/μεταναστριών, αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας στη χώρα υποδοχής. Ταυτόχρονα, καθορίζει την πολιτική των επιστροφών που ασκείται από τη χώρα υποδοχής. Αντίστοιχα, ο δεύτερος άξονας εστιάζει στην κοινωνική πολιτική και συγκεκριμένα στις επιμέρους εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές υποδοχής και ένταξης μεταναστών, συμπεριλαμβανομένης της εκπαιδευτικής, στεγαστικής και εργασιακής πολιτικής. Οι πολιτικές που ακολουθούνται από το πλαίσιο αυτού του άξονα, έχουν ως στόχο την καλλιέργεια των θεσμικών, τυπικών και κοινωνικών προϋποθέσεων για τη σύγκλιση των μεταναστευτικών πληθυσμών με τους πολίτες της χώρας υποδοχής. Οι άξονες όμως αυτοί δεν είναι δεδομένοι συμβάλλοντας έτσι στη δυναμικότητα και την ποικιλομορφία του φαινομένου.

Με άλλα λόγια, η μεταναστευτική πολιτική διαφέρει από χώρα σε χώρα, από ήπειρο σε ήπειρο και από περίοδο σε περίοδο ανάλογα με τις παγκόσμιες και επιμέρους πολιτικές και κοινωνικοοικονομικές συνθήκες και ανάλογα με τις διακρατικές συμφωνίες που κατά καιρούς συνάπτονται ανάμεσα σε δύο ή και περισσότερες χώρες.⁷⁰

Σε αυτό το σημείο αξίζει να αναφερθούν κάποια ευρήματα ερευνών τα οποία αποδεικνύουν ότι η μεταναστευτική πολιτική μπορεί να επηρεάζεται και να σχετίζεται άμεσα και από την πίεση των «ομάδων συμφερόντων». Πιο αναλυτικά, μελέτες έχουν δείξει ότι ορισμένες ομάδες ειδικών συμφερόντων πιέζουν για λιγότερη μετανάστευση για τη δική τους ομάδα και περισσότερη μετανάστευση για άλλες ομάδες, δεδομένου ότι βλέπουν τις επιπτώσεις της μετανάστευσης, όπως ο αυξημένος εργασιακός ανταγωνισμός. Έτσι, η μετανάστευση μπορεί να αποβεί επιζήμια όταν επηρεάζεται μία

---

⁷⁰ Υπουργείο Πρώην Μεταναστευτικής Πολιτικής, Μεταναστευτική Πολιτική, τελευταία προβολή 9/9/20, <http://www.opengov.gr>.

ομάδα αλλά ωφέλιμη όταν επηρεάζονται άλλες ομάδες. Μια ευρωπαϊκή μελέτη του 2010 έδειξε ότι «οι εργοδότες είναι πιο πιθανό να είναι υπέρ της μετανάστευσης από τους εργαζομένους, υπό την προϋπόθεση ότι οι μετανάστες ανταγωνίζονται με υπαλλήλους που βρίσκονται ήδη στη χώρα». Βέβαια, όταν οι μετανάστες ανταγωνίζονται με τους εργοδότες και όχι τους εργαζόμενους, οι εργοδότες είναι πιο πιθανό να είναι κατά της μετανάστευσης από τους εργαζομένους.⁷¹ Μια αντίστοιχη μελέτη του 2011 που εξέτασε την ψηφοφορία εκπροσώπων των ΗΠΑ σχετικά με την πολιτική μετανάστευσης υποδηλώνει ότι «εκπρόσωποι από πιο εξειδικευμένες περιοχές με άφθονο εργατικό δυναμικό είναι πιο πιθανό να υποστηρίξουν μια ανοιχτή πολιτική μετανάστευσης έναντι των ανειδίκευτων ενώ το αντίθετο ισχύει για εκπροσώπους από περισσότερες ανειδίκευτες περιοχές με άφθονη εργασία».⁷²

Περαιτέρω, οι πολιτικές μετανάστευσης που επιλεκτικά παρέχουν ελεύθερη κυκλοφορία σε «στοχευμένα» άτομα αποσκοπούν στο να αποφέρουν καθαρό οικονομικό κέρδος για τη χώρα υποδοχής. Μπορούν επίσης να σημαίνουν καθαρή απώλεια για μια φτωχή χώρα-δωρητή μέσω της απώλειας της μορφωμένης μειονότητας - μια «διαρροή εγκεφάλων» όπως έχει αναφερθεί κατά κόρον και για την Ελλάδα. Αυτό μπορεί να επιδεινώσει την παγκόσμια ανισότητα στο βιοτικό επίπεδο που παρείχε το κίνητρο για το άτομο να μεταναστεύσει κατά πρώτο λόγο. Ένα παράδειγμα ανταγωνισμού για εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό είναι η ενεργή πρόσληψη εργαζομένων στον τομέα της υγείας – που προβαίνουν οι ανεπτυγμένες χώρες - από αναπτυσσόμενες χώρες.⁷³ Ωστόσο, μπορεί επίσης να υπάρξει «κέρδος εγκεφάλου» στην μετανάστευση, καθώς οι ευκαιρίες μετανάστευσης οδηγούν σε μεγαλύτερες επενδύσεις στην εκπαίδευση στις αναπτυσσόμενες χώρες.⁷⁴ Ωστόσο, η συνολική

---

⁷¹ Tamura, Y. (2010). "Do Employers Support Immigration?". *Trinity Economics Papers*.

⁷² Facchini, G., Steinhardt, M. F. (2011). "What drives U.S. Immigration policy? Evidence from congressional roll call votes". *Journal of Public Economics*.

⁷³ Stilwell, B., Diallo, K., Zurn, P., Vujcic, M., Orvill, A., Dal Poz, M. (2004). "Migration of health-care workers from developing countries: strategic approaches to its management". *Bulletin of the World Health Organization*. pp. 595–600.

⁷⁴ Shrestha, S.A. (2016). No Man Left Behind: Effects of Emigration Prospects on Educational and Labour Outcomes of Non-migrants". *The Economic Journal*. pp. 495–521.

έρευνα δείχνει ότι η μετανάστευση είναι επωφελής τόσο για τις χώρες υποδοχής όσο και για τις χώρες αποστολής.⁷⁵

3.3 Η νομοθεσία – Δίκαιο Αλλοδαπών και νεότερη νομοθεσία

Το Σύνταγμα⁷⁶ είναι ο Υπέρτατος Θεμελιώδης Νόμος της Ελληνικής Πολιτείας και σε συμφωνία πάντα με το Ελληνικό Σύνταγμα πρέπει να ψηφίζονται όλοι οι νόμοι στην Βουλή των Ελλήνων. Το μη αναθεωρήσιμο άρθρο 1 του Ελληνικού Συντάγματος στις παραγράφους 1, 2 και 3 ορίζει ότι το πολίτευμα της Ελλάδας είναι η Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία, ότι όλες οι εξουσίες πηγάζουν από το Ελληνικό λαό, υπάρχουν και ασκούνται υπέρ του Ελληνικού λαού όπως καθορίζει το Ελληνικό Σύνταγμα.

Το Ελληνικό Σύνταγμα του 1975, 1985 και 2001 εγγυάται τα δικαιώματα των αλλοδαπών. Το Αναθεωρημένο Σύνταγμα του 2019⁷⁷ εγγυάται δικαιώματα και για τους Έλληνες πολίτες αλλά και για τους αλλοδαπούς.

Παρακάτω, αναφέρονται οι διατάξεις που κατοχυρώνουν τα δικαιώματα των μεταναστών και η βασική νομοθεσία, κατά την οποία ο αλλοδαπός αποκτά την ιθαγένεια μετά από αναγνώριση, υιοθεσία στην Ελλάδα.⁷⁸

Το Σύνταγμα της Ελλάδος με ειδικούς νόμους, προεδρικά διατάγματα και υπουργικές αποφάσεις για την μετανάστευση έρχονται σε σύγκρουση με τις διεθνείς συμβάσεις για το σεβασμό και την ασφάλεια των μεταναστών και των προσφύγων.

---

⁷⁵ di Giovanni, J., Levchenko, A., Ortega, F. (2015). "A Global View of Cross-Border Migration". *Journal of the European Economic Association*. pp. 168–202.

⁷⁶ <https://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Syntagma/>, Σύνταγμα, τελευταία /προβολή 17/03/2021.

⁷⁷ <https://www.e-nomothesia.gr/syntagma/suntagma-tes-ellados-2019-anatheoremeno.html>, Σύνταγμα της Ελλάδος μετά την αναθεώρησή του, την 25η Νοεμβρίου 2019, τελευταία /προβολή 17/03/2021.

⁷⁸ Βλ. Παράρτημα Α', σελ. 120.

Μερικά από τα άρθρα⁷⁹ αυτά είναι τα άρθρα σχετικά με:

- Την ελευθερία ανάπτυξης της προσωπικότητας (άρθρο 5 παρ.1).
- Την προσωπική ελευθερία (άρθρο 5 παρ. 2 και 3).
- Το δικαίωμα στην παροχή δικαστικής προστασίας (άρθρα 7, 8 και 20).
- Το δικαίωμα στο οικιακό άσυλο (άρθρο 9).
- Το δικαίωμα αναφοράς στις αρχές (άρθρο 10).
- Τη θρησκευτική ελευθερία (άρθρο 13).
- Την ελευθερία έκφρασης (άρθρο 14).
- Το απόρρητο των επιστολών της ελεύθερης ανταπόκρισης και επικοινωνίας (άρθρο 19).
- Την προστασία της οικογένειας (άρθρο 22).
- Για αλλοδαπούς που προβλέπεται η απαγόρευση έκδοσης ή που διώκεται για δράση υπέρ της ελευθερίας (άρθρο 5 παρ. 2).
- Περιορισμοί της ατομικής ελευθερίας επιτρέπονται μόνο με πρόβλεψη νομού (άρθρο 5).
- Απαγορεύει τα βασανιστήρια και τη γενική δήμευση της περιουσίας (άρθρο 7).
- Καθένας δικαιούται να δικάζεται από το φυσικό του δικαστή και όχι έκτακτα δικαστήρια και επιτροπές (άρθρο 9).
- Η κατοικία όλων είναι άσυλο (άρθρο 9).
- Προστατεύεται το δικαίωμα της ατομικής συλλογικής αναφοράς προς τις αρχές (άρθρο 10).
- Προστατεύεται απόλυτα η ελευθερία, η συνείδηση και γενικότερα η θρησκευτική ελευθερία, η θρησκευτική λατρεία δεν μπορεί να αντιβαίνει στη δημόσια τάξη ή χρηστά ήθη (άρθρο 13).
- Η προφορική και γραπτή διάδοση των ιδεών για του τύπου με τους όρους του Νόμου (άρθρο 14).

---

⁷⁹ <https://www.e-nomothesia.gr/syntaxma/suntagma-tes-ellados-2019-anatheorememo.html>, Σύνταγμα της Ελλάδος μετά την αναθεώρησή του, την 25η Νοεμβρίου 2019, τελευταία /προβολή 17/03/2021.

- Προστατεύονται τα δικαιώματα της απεργίας (άρθρο 23).⁸⁰

Ειδική νομοθεσία για τους μετανάστες υπήρχε κατά την εποχή που η Ελλάδα αποτελούσε χώρα αποστολής μεταναστών και ήταν ο Νόμος 3275/1927 περί εγκαταστάσεως και κινήσεως αλλοδαπών εν Ελλάδι που ίσχυσε μόνο για δυο χρόνια.

Ο Νόμος 4310/1929 για ζητήματα ασφάλειας και ελέγχου των μεταναστών, μεριμνούσε για ζητήματα απασχόλησης άσκησης επαγγέλματος και κατάρτισης στατιστικών και για επαναπατρισμό Ελλήνων ομογενών και μεταναστών. Ίσχυε για περίπου 60 χρόνια έγιναν κάποιες τροποποιήσεις και συμπληρώσεις.

Ο Νόμος 1975/1991 (ΦΕΚ Α '184) «είσοδος και έξοδος παραμονή εργασία απέλαση αλλοδαπών διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις». Νόμος αυτός ψηφίστηκε για αντιμετωπίσει το κοινωνικό πρόβλημα κατά της αρχές της δεκαετίας του '90 για την μη κανονική μετανάστευση μέσα από την αύξηση τιμής του πρόστιμου σε εργοδότες και αλλοδαπούς (άρθρα 12-16). Και με απελάσεις μεταναστών (άρθρα 26-33). Αδείας παραμονής και εργασίας μπορεί να αποκτηθεί μόνο με μετάκληση του αλλοδαπού από τη χώρα του, από συγκεκριμένο εργοδότη και για συγκεκριμένο είδος απασχόλησης και τόπο εργασίας. Μεταβολή σε οποιαδήποτε από αυτούς τους όρους την ανάκληση της άδειας εργασίας (άρθρο 23 παρ. 3). Για την έγκριση της έλευσης αλλοδαπού λαμβάνεται υπόψη ότι δεν υπάρχει δυνατότητα κάλυψης αυτής της θέσης από Έλληνα άνεργο του ίδιου ή αλλού γεωγραφικού διαμερίσματος της χώρας, από το κοινοτικό, ομογενή ή πρόσφυγα που διαμένει ντόμινα στη Ελλάδα (άρθρο 21 παρ. 1). Μεταβολή σε οποιοδήποτε από αυτά στοιχία συνεπάγεται την ανάκληση της άδειας εργασίας (αρθεί 23 παρ. 3). Προβλέπει το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης μόνο ανά ο αλλοδαπός εργαζόμενος παραμένει για πάνω από 5 έτη (άρθρο 13 παρ. 4). Απαγορεύονται η διαμονή και εγκατάσταση αλλοδαπών σε ορισμένες περιοχές της χώρας (άρθρο 26 παρ. 1). Διοικητική απέλαση

---

⁸⁰ <https://www.e-nomothesia.gr/syntagma/suntagma-tes-ellados-2019-anatheorememo.html>, Σύνταγμα της Ελλάδος μετά την αναθεώρησή του, την 25η Νοεμβρίου 2019, τελευταία /προβολή 17/03/2021.

είναι δυνατή υπό ορισμένες προϋποθέσεις (άρθρο 27), ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις απαγορεύεται η πίεση (άρθρο 28).

Ο Νόμος 1975/1991 τροποποιήθηκε από 2 νόμους που κινούνται από αποτρεπτική, αμυντική και κατασταλτική λογική. Παραθέτονται μερικοί: Ο Νόμος 1876/1990 αφορά όσους εργάζονται με σχέση εξαρτημένης εργασίας Ιδιωτικού Δικαίου σε οποιαδήποτε ημεδαπό ή αλλοδαπό εργοδότη, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται και οι εργαζόμενοι στη γεωργία, κτηνοτροφία και κατ' οίκον εργαζόμενοι. Ο Νόμος 2646/1998 αναφέρεται στην κοινωνική ένταξη των αναγνωρισμένων προσφύγων και των καθορισμό των προϋποθέσεων και τη διαδικασία παροχής ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαλψης. Ο Νόμος 2790/2000 αναφέρεται στη κτήση ελληνικής ιθαγένειας (άρθρο 1), στην στέγαση (άρθρο 3), επαγγελματική αποκατάσταση, ιδιαίτερα στην αγροτική (άρθρο 8), την απασχόληση στον δημόσιο τομέα (άρθρο 9) και την επαγγελματική κατάρτιση (άρθρο 10). Στο Προεδρικό Διάταγμα 410/1995 προβλέπεται η εγγραφή στα Δημοτολόγια Παλιννοστούντων Ομογενών καθώς και δωρεάν παραχώρηση της χρήσεως δημοτικών και κοινοτικών ακινήτων.

Ο Νόμος 2874/2000 αναφέρεται στις άδειες φυσικών και νομικών προσώπων που έχουν ως αντικείμενο τη μεσολάβηση για την εξεύρεση θέσεων άργασες σε ημεδαπούς και αλλοδαπούς.

Ο Νόμος 2910/2001, ο νόμος αυτός κατοχυρώνει τα δικαιώματα των μεταναστών και λαμβάνεται μεριμνά για τη ένταξη τους στην ελληνική κοινωνία. Οι προϋποθέσεις εισόδου και παραμονής των αλλοδαπών για παροχή εξαρτημένης εργασίας (άρθρα 19 – 24), την εξαρτημένης οικονομικής δραστηριότητας (άρθρα 25 – 27). Την ανανέωση αδειας εργασίας τόσο οι ασχολούμενοι με σχέση εξαρτημένης εργασίας (άρθρο 22) όσο και οι αυτοαπασχολούμενοι (άρθρο 27) που πρέπει να πληρώσουν τις φορολογικές και ασφαλιστικές τους υποχρεώσεις. Η είσοδος και παραμονή των αλλοδαπών για οικογενειακή συνένωση (άρθρα 28 – 33). Ο αλλοδαπός που έχει πάνω από 2 έτη και διαθέτει εισόδημα επαρκές στην Ελλάδα για τις μεταβατικές διατάξεις για την νομιμοποίηση των παρανομών μεταναστών που ζούσαν στην Ελλάδα (άρθρα 65). Η υποχρέωση 9χρονης εκπαίδευσης των παιδιών των μεταναστών τα οποία μετά από επιτυχή περάτωση της φοίτησης τους στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση έχουν δικαίωμα σπουδών στα ΑΕΙ και ΤΕΙ (άρθρο 40). Επίσης, στην ασφάλιση των αλλοδαπών που διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα στους

οικείους ασφαλιστικούς οργανισμούς οι όποιοι απολαμβάνουν των ίδιων ασφαλιστικών οργανισμούς δικαιωμάτων με τόση αλλοδαπούς (άρθρο 39 παρ. 1). Ο νόμος αναφέρεται στην κτήση της ιθαγένειας (άρθρα 58-64).

Ο Νόμος 927/1979 καθιστά εκ προθέσεως δημόσια προτροπή σε πράξεις ή ενεργείες που μπορούν να προκαλέσουν διακρίσεις, μίσος, βίας κατά των προσώπων ή ομάδας προσώπων λόγω φυλετικής ή εθνικής καταγωγής τους ή του θρησκευματος τους καθώς και η δημόσια έκφραση προσβλητικών ιδεών κατά προσώπων για τους ίδιους λόγους. Ο Νόμος 1419/84 πρόσθεσε και τις διακρίσεις λόγω θρησκευματος.

Ο Νόμος 2955/2001 ορίζει ότι οικονομικοί μετανάστες αλλοδαποί που έχουν κάποια μόλυνση και δεν μπορούν να χορηγηθούν από την χώρα προέλευσης τους φαρμακευτική αγωγή, χορηγείται από την χώρα υποδοχής φαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη. Ο Νόμος 3064/2002 (ΦΕΚ Α' 112) για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων εγκληματών κατά τής γενετήσιας ελευθερίας της πορνογραφίας ανηλίκων και γενικότερα της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής και αρωγή στα θύματα των πράξεων αυτών. Στα θύματα παρέχεται στέγαση διατροφή διαβίωση περίθαλψη των θυμάτων.

Ο Νόμος 3386/2005, η είσοδος, η διαμονή και η κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια.

Ο Νόμος 3536/2007, Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής.

Ο Νόμος 3731/2008, Ρυθμίσεις Θεμάτων Ιθαγένειας και Μεταναστευτικής Πολιτικής.

Ο Νόμος 4018/2011, Αναδιάρθρωση του συστήματος αδειοδότησης για τη διαμονή αλλοδαπών στη χώρα υπό όρους αυξημένης ασφάλειας.

Ο Νόμος 3907/2011 Ίδρυση Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/115/EK «σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη – μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών» και λοιπές διατάξεις.

Ο Νόμος 4071/2012, στον οποίο ιδιαίτερη σημασία έχουν τα άρθρα 22-42 Ενσωμάτωση Οδηγίας 2009/50 και λοιπές διατάξεις.

Ο Νόμος 4146/2013, όπου αξίζει να αναφερθεί το άρθρο 6 για τη χορήγηση άδειας διαμονής για στρατηγικές επενδύσεις και σε ιδιοκτήτες ακινήτων.

Ο Νόμος 4244/2014, Κατάργηση διατάξεων των Ν. 3838/2010 και 3870/2010. Δεν θα έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις δημοτικές εκλογές, οι ομογενείς και οι νομίμως διαμένοντες αλλοδαποί υπήκοοι τρίτων χωρών καθώς και οι πολίτες των χωρών ΕΖΕΣ (άρθρο 4).

Ο Ν. 4251/2014⁸¹ «Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις» που τροποποιήθηκε αρχικά με τον Ν. 4332/2015 Τροποποίηση διατάξεων Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας- Τροποποίηση του Ν.4251/2014 κλπ. Ο Νόμος αυτός θα παρέχει πολλά δικαιώματα στους μετανάστες που θα αναλυθούν παρακάτω στο κεφάλαιο 4.1.2.

Ο Νόμος 4375/2016. Οργάνωση και λειτουργία Υπηρεσίας Ασύλου, Αρχής Προσφυγών, Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης και άλλες διατάξεις «Ν.4375/2016 Οργάνωση και λειτουργία Υπηρεσίας Ασύλου, Αρχής Προσφυγών, Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης, σύσταση Γενικής Γραμματείας Υποδοχής, προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας», διατάξεις για την εργασία δικαιούχων διεθνούς προστασίας και άλλες διατάξεις». Εκτός από θέματα οργάνωσης και λειτουργίας των ως άνω υπηρεσιών, περιέχονται και λοιπές ρυθμίσεις. Μεταξύ αυτών: το άρθρο 22 στο οποίο προβλέπεται η χορήγηση άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους σε αιτούντες διεθνή προστασία, εφόσον πληρούνται συγκεκριμένες προϋποθέσεις και τα άρθρα 68-71, όπου προβλέπονται οι προϋποθέσεις πρόσβασης στην απασχόληση των αναγνωρισμένων δικαιούχων διεθνούς προστασίας, των αιτούντων διεθνή προστασία και των προσώπων στους οποίους έχει χορηγηθεί καθεστώς παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους στη Ελλάδα.

Ο Ν.4384/2016 άρθρο 58, Απασχόληση παράτυπα διαμενόντων πολιτών τρίτων χωρών στην αγροτική οικονομία.

Ο Ν.4546/2018 Άρθρο 38 (Αναπροσαρμογή και θέσπιση παράβολων, τελών και προστίμων), Άρθρο 39 (Ασφαλιστική κάλυψη τέκνων πολιτών τρίτων χωρών μετά την ενηλικίωσή τους).

---

⁸¹ <https://www.taxheaven.gr/law/4251/2014>, ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 4251, Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις, τελευταία προβολή 17/03/2021.

Ο Νόμος 4540/2018 (ΦΕΚ Α΄ 91). Τροποποίηση για την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2014/66/ΕΕ της 15ης Μαΐου 2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών στο πλαίσιο ενδοεταιρικής μετάθεσης - Τροποποίηση διαδικασιών ασύλου και άλλες διατάξεις. Τροποποίηση νομοθεσίας για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία.

Όσον αφορά τα προεδρικά διατάγματα πολύ σημαντικά είναι:

- Π.Δ. 358/1997. Προϋποθέσεις και διαδικασία για τη νόμιμη παραμονή και εργασίας των αλλοδαπών στην Ελλάδα που δεν είναι υπήκοοι κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ορίζει ότι ο αλλοδαπός που εφοδιάζεται με την Κάρτα Προσωρινής Άδειας Παραμονής απολαμβάνει τα ίδια εργασια δικαιώματα και έχει τις ίδιες υποχρεώσεις με τον Έλληνα εργαζόμενο από πλευράς αμοιβής, όρων και συνθηκών εργασίας, συμπεριλαμβανόμενων των ασφαλιστικών του δικαιωμάτων και των λοιπών οικονομικών υποχρεώσεων και εισφορών που προβλέπονται από τον σχετικό νόμο (άρθρο 4.1) και ρυθμίζει τον τρόπο χορήγησης Κάρτας Προσωρινής Άδειας Παραμονής Αλλοδαπού κι την υποχρέωση οι εργοδότες να δηλώσουν τους αλλοδαπούς που απασχολούν παράνομα (άρθρο 3, παρ.1).

- Π.Δ. 359/1997. Χορήγηση της κάρτας περιορισμένης χρονικής διάρκειας σε αλλοδαπούς, αναφέρει μετανάστες δικαιούνται την Κάρτα Περιορισμένης Χρονικής Διάρκειας (γνωστή ως Πράσινη Κάρτα) και την διάρκεια αυτής (από ένα μέχρι τρία έτη με δυνατότητα παράτασης) αναφέρεται και στα δικαιώματα των αλλοδαπών και τις ασφαλιστικές υποχρεώσεις των εργοδοτών

Σε σχέση με τους πρόσφυγες αξίζουν να αναφερθούν τα παρακάτω προεδρικά διατάγματα:

- Π.Δ. 189/1988. Προϋποθέσεις και διαδικασία παροχής άδειας εργασίας ή άλλης βοήθειας για επαγγελματική αποκατάσταση των αναγνωρισμένων από την Πολιτεία ως προσφύγων, αιτούντων άσυλο και προσωρινά διαμενόντων για ανθρωπιστικούς λόγους,

- Π.Δ. 61/1999. Διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπού πρόσφυγα, ανάκληση της αναγνώρισης και απέλαση αυτού, έγκριση εισόδου των μελών της οικογενείας του και τρόπος συνεργασίας με τον εκπρόσωπο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες στην Ελλάδα,

- Π.Δ. 266/1999. Διοικητική υπαγωγή και λειτουργία του υφιστάμενου στο Λαύριο Αττικής Κέντρου Προσφύγων και κοινωνική προστασία των αναγνωρισμένων προσφύγων, των αιτούντων άσυλο και των παραγόντων για ανθρωπιστικούς λόγους,
- Π.Δ. 366/2002. Ίδρυση Κέντρου Προσωρινής Διαμονής Αιτούντων άσυλο Αλλοδαπών Προσφύγων στην Αθηνά ΦΕΚ 313, τ Α'.
- Π.Δ. 80/2006. Παροχή προσωρινής προστασίας σε περίπτωση μαζικής εισροής εκτοπισθέντων αλλοδαπών.

3.2.2. Διατάξεις στη γενική νομοθεσία

Αστικός Κώδικας⁸²

Ο Αστικός Κώδικας είναι μια συστηματική κωδικοποίηση νομοθετημάτων με σκοπό την αντιμετώπιση βασικών ζητημάτων του ιδιωτικού δικαίου. Συνοδεύεται γενικά από έναν Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, ο οποίος προβλέπει την διαδικασία εργασιών μίας αστικής δίκης. Μερικές χώρες περιλαμβάνουν ορισμένα από τα βασικά ζητήματα ιδιωτικού δικαίου στον εμπορικό, αντί για τον αστικό κώδικα.

Τα πιο σημαντικά άρθρα που αφορούν τους μετανάστες είναι:

- Κατάσταση Αλλοδαπών (άρθρο 4). Ο αλλοδαπός απολαμβάνει τα αστικά δικαιώματα του ημεδαπού.
- Η Επιμέλεια (άρθρο 24). Η επιτροπεία και κάθε άλλη επιμέλεια διέπονται από το δίκαιο της ιθαγένειας του προσώπου το οποίο αφορούν. Το Ελληνικό δικαστήριο μπορεί να διορίσει επίτροπο ή άλλο επιμελητή για αλλοδαπό που έχει τη συνήθη διαμονή του στην Ελλάδα. Αν ο αλλοδαπός απλώς διαμένει ή έχει περιουσία στην Ελλάδα μπορούν να ληφθούν μόνο ασφαλιστικά μέτρα. Αν χρειάζεται να διοριστεί επιμελητής, επειδή είναι αβέβαιο ποιος είναι ο κύριος μιας υπόθεσης ή γιατί

---

⁸² <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/437467/p.d.-456-1984,ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 456 ΦΕΚ Α' 164/24.10.1984 ΑΣΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣ, τελευταία προβολή 17/03/2021.>

αυτός απουσιάζει και είναι άγνωστη η διαμονή του, εφαρμόζεται το δίκαιο του τόπου του δικαστηρίου.

- Οι Συμπράττοντες, οι απαγορεύσεις και η όρκιση μαρτύρων (άρθρο 1728). Οι μάρτυρες για σύνταξη διαθήκης δεν μπορούν να συμπράττουν: α) όποιοι δεν έχουν καθόλου όραση ή ακοή, β) οι γραφείς ή οι υπηρέτες του συμβολαιογράφου γ) οι ανήλικοι. Δεν πρέπει να προσλαμβάνονται ως μάρτυρες για σύνταξη της διαθήκης οι αλλοδαποί και όσοι δεν έχουν την ικανότητα να μαρτυρούν σε συμβόλαια, εφόσον διαρκεί αυτή η ανικανότητα. Η παράβαση όμως της διάταξης της παραγράφου αυτής δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.

- Ένωση Σωματείων (άρθρο107). Ένωση προσώπων για την επιδίωξη σκοπού, όταν δεν αποτελεί σωματείο, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά, διέπεται από τις διατάξεις για την εταιρία. Μόλις η ένωση αυτή μετατραπεί σε σωματείο, η περιουσία της μεταβιβάζεται στο σωματείο σύμφωνα με τις κοινές διατάξεις. Η συμμετοχή αλλοδαπού στη διοίκηση απαγορεύεται από τον εισαγωγικό νόμο του αστικού δικαίου.

- Αδικαιολόγητος Πλουτισμός – Ενοχές (άρθρο 907). Όποιος έγινε πλουσιότερος χωρίς νόμιμη αιτία από την περιουσία η με ζημία άλλου έχει υποχρέωση να αποδώσει την ωφέλεια. Η υποχρέωση αυτή γεννιέται ιδίως σε περίπτωση παροχής αχρεωστήτως ή παροχής για αιτία που δεν επακολούθησε ή έληξε ή αιτία παράνομη ή ανήθικη. Με παροχή εξομοιώνεται και η συμβατική αναγνώριση ότι υπάρχει ή δεν υπάρχει χρέος.

Άλλοι κώδικες

Ο Κώδικας Ελληνικής Ιθαγενείας (άρθρα 1,2 και 3) είναι για τη κτήση της ελληνικής ιθαγενείας με τη γέννηση, με την αναγνώριση και με την υιοθεσία από Έλληνα.

I. Αυτοδίκαια, με τη γέννηση. Το τέκνο Έλληνα ή Ελληνίδας αποκτά από τη γέννησή του την Ελληνική Ιθαγένεια. Την Ελληνική Ιθαγένεια αποκτά από τη γέννησή του όποιος γεννιέται σε ελληνικό έδαφος, εφόσον: α. ένας από τους γονείς του έχει γεννηθεί στην Ελλάδα και κατοικεί μόνιμα στη χώρα από τη γέννησή του ή δεν αποκτά αλλοδαπή ιθαγένεια με τη γέννησή του ούτε μπορεί να αποκτήσει τέτοια με σχετική δήλωση των γονέων του στις οικείες αλλοδαπές αρχές, αν το δίκαιο της ιθαγένειας των

γονέων του απαιτεί την υποβολή παρόμοιας δήλωσης, ή γ. είναι άγνωστης ιθαγένειας, εφόσον η αδυναμία διαπίστωσης της τυχόν αποκτώμενης με τη γέννηση αλλοδαπής ιθαγένειας δεν οφείλεται σε άρνηση συνεργασίας γονέα.

II. Με αναγνώριση. Αλλοδαπός που γεννήθηκε χωρίς γάμο των γονέων του και αναγνωρίστηκε νόμιμα ως τέκνο Έλληνα, έτσι ώστε να εξομοιώνεται πλήρως με γνήσιο τέκνο του πατέρα του, γίνεται Έλληνας από την αναγνώριση, αν κατά το χρόνο αυτόν είναι ανήλικος.

III. Με υιοθεσία. Αλλοδαπός, που υιοθετήθηκε πριν την ενηλικίωση του ως τέκνο Έλληνα ή Ελληνίδα, γίνεται Έλληνας από το χρόνο της υιοθεσίας.

Αναφέρεται ότι ο γάμος δεν έχει ως συνέπεια κτήση ή απώλεια της ελληνικής ιθαγενείας (άρθρο 4). Ο αλλοδαπός που συμπλήρωσε το 21ο έτος μπορεί να γίνει Έλληνας με πολιτογράφηση (άρθρα 5 και 6). Ο αλλοδαπός που επιθυμεί να γίνει Έλληνας πολίτης με πολιτογράφηση πρέπει, πέραν των προϋποθέσεων του προηγούμενου άρθρου: α. Να γνωρίζει επαρκώς την Ελληνική γλώσσα, ώστε να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την ιδιότητα του Έλληνα πολίτη. β. Να έχει ενταχθεί ομαλά στην οικονομική και κοινωνική ζωή της Χώρας. Για τη διακρίβωση της ομαλής ένταξης του αιτούντος στην Ελληνική κοινωνία συνεκτιμώνται ιδίως τα εξής στοιχεία: η εξοικείωση με την Ελληνική ιστορία και τον Ελληνικό πολιτισμό, η επαγγελματική και εν γένει οικονομική δραστηριότητά του, τυχόν δημόσιες ή κοινωφελείς δραστηριότητές του, ενδεχόμενη φοίτησή του σε ελληνικούς εκπαιδευτικούς φορείς, η συμμετοχή του σε κοινωνικές οργανώσεις ή συλλογικούς φορείς μέλη των οποίων είναι Έλληνες πολίτες, τυχόν συγγενικός του δεσμός και εξ αγχιστείας με Έλληνα πολίτη, η εκ μέρους του σταθερή εκπλήρωση των φορολογικών του υποχρεώσεων, καθώς και των υποχρεώσεών του προς οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης, η κατά κυριότητα κτήση ακινήτου για κατοικία και η εν γένει περιουσιακή του κατάσταση. γ. Να έχει τη δυνατότητα να συμμετέχει ενεργά και ουσιαστικά στην πολιτική ζωή της χώρας, σεβόμενος τις θεμελιώδεις αρχές οι οποίες τη διέπουν. Για τη δυνατότητα συμμετοχής στην πολιτική ζωή συνεκτιμώνται ιδίως τα εξής στοιχεία: η επαρκής εξοικείωση με τους θεσμούς του πολιτεύματος της Ελληνικής Δημοκρατίας και την πολιτική ζωή της Χώρας και η βασική γνώση της Ελληνικής πολιτικής ιστορίας, ιδίως της σύγχρονης. Ειδική βαρύτητα στην εκτίμηση περί υιοθέτησης της Ελληνικής πολιτικής ταυτότητας έχουν η συμμετοχή σε συλλογικούς φορείς, πολιτικές

ενώσεις ή σωματεία όπου συμμετέχουν και Έλληνες πολίτες, καθώς και η προηγούμενη συμμετοχή στις εκλογές της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης.

Τα άγαμα τέκνα του αλλοδαπού ή της αλλοδαπής που πολιτογραφείτε γίνονται Έλληνες ανά κατά τη συντέλεση της πολιτογράφησης, χωρίς άλλη διατύπωση, είναι ανήλικα και άγαμα (άρθρο 10 παρ. 1 και άρθρο 11). Άλλοι τρόποι Απώλεια της Ελληνικής Ιθαγένειας (άρθρο 19) είναι που αποκτήθηκε από τέκνα αλλοδαπών με δήλωση ή πολιτογράφηση των γονέων τους: Τέκνα αλλοδαπών που έγιναν Έλληνες ενώ ήταν ανήλικα, με κοινή δήλωση των γονέων τους, σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 1Α, ή με την πολιτογράφηση γονέα τους, σύμφωνα με το άρθρο 11, μπορούν να αποβάλουν την Ελληνική Ιθαγένεια, υποβάλλοντας σχετική δήλωση και αίτηση στο δήμο, του οποίου είναι δημότες ή, αν κατοικούν στην αλλοδαπή, στην Ελληνική προξενική αρχή του τόπου μόνιμης κατοικίας τους, μέσα σε προθεσμία ενός έτους από την ενηλικίωσή τους. Αντίγραφο της δήλωσης και αίτησης διαβιβάζεται αμελλητί στην οικεία Περιφέρεια και το Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης. Για την αποβολή της Ελληνικής Ιθαγένειας εκδίδεται, μέσα σε ένα μήνα από την παραλαβή του σχετικού φακέλου, απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, με την οποία αυτός αποδέχεται την αίτηση. Η απόφαση δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η αίτηση δεν γίνεται αποδεκτή, εφόσον δια της αποδοχής της ο αιτών καθίσταται ανιθαγενής. Απαγορεύεται διάκριση βάσει της εθνικότητας βλέπει ότι οι Έλληνες υπηκόους που δεν είναι ελληνική εθνικότητας μπορεί να αφαιρεθεί η υπηκοότητα αν φύγουν από τη χώρα και οι ελληνικές αρχές θεωρήσουν ότι δεν σκοπεύουν να επιστρέψουν.

Σημαντική τροποποίηση του Ν. 3284/2004 όπου αναφέρεται ότι για τους ομογενείς η ιθαγένεια αποκτάται επίσης και με κατάταξη στις ένοπλες δυνάμεις (άρθρο 4). Με κατάταξη στις ένοπλες δυνάμεις ορίζεται: Ομογενείς αλλοδαποί εισαγόμενοι στις στρατιωτικές σχολές αξιωματικών ή υπαξιωματικών των ενόπλων δυνάμεων ή κατατασσόμενοι στις ένοπλες δυνάμεις ως εθελοντές, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, αποκτούν αυτοδίκαια την Ελληνική Ιθαγένεια από την εισαγωγή τους στις σχολές ή από την κατάταξη τους. Ομογενείς αλλοδαποί κατατασσόμενοι ως εθελοντές σε καιρό επιστράτευσης ή πολέμου σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία μπορούν να αποκτήσουν την Ελληνική Ιθαγένεια με αίτηση τους στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας χωρίς άλλη διατύπωση. Όσοι από τους αναφερόμενους στην προηγούμενη παράγραφο αποκτούν βαθμό αξιωματικού, μόνιμου ή εφέδρου,

αποκτούν αυτοδίκαια την Ελληνική Ιθαγένεια. Ο στρατιωτικός όρκος που δίδεται από τους ομογενείς των παραγράφων 1, 2 και 3 αναπληρώνει τον όρκο του Έλληνα πολίτη. Τα τέκνα των ομογενών που αποκτούν την Ελληνική Ιθαγένεια σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους γίνονται Έλληνες από το ίδιο χρονικό σημείο, ύστερα από αίτηση του γονέα τους προς τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, αν κατά το χρόνο υποβολής της εν λόγω αίτησης είναι ανήλικα και άγαμα.

Ο Ποινικός Κώδικας⁸³ ορίζει ότι οι ελληνικοί νόμοι εφαρμόζονται σε όλα τα εγκλήματα που τελέστηκαν στο έδαφος της Ελλάδας σε ελληνικά αεροπλάνα ή πλοία ακόμη και από τους αλλοδαπούς (άρθρο 5). Τα σκάφη και τα αεροπλάνα θεωρούνται έδαφος της επικράτειας οπουδήποτε και αν βρίσκονται, αν σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο υπόκειται σε αλλοδαπό νόμο για εγκλήματα που τελέστηκαν από αλλοδαπούς σε ξένη χώρα εφαρμόζονται οι ελληνικοί νόμοι μόνο σε κάποιες περιπτώσεις (άρθρο 5). Υπάρχουν εγκλήματα που τιμωρούνται κατά τους ελληνικούς νόμους (άρθρο 8) και εγκλήματα που τελέστηκαν στην αλλοδαπή και είναι ακαταδίωκτο (άρθρο 9). Την απέλαση αλλοδαπού που σκοταδιάστηκε σε κάθειρξη ή φυλάκιση μπορεί να διατάξει το δικαστήριο με την επιφύλαξη των διεθνών συμβάσεων που έχουν κυρωθεί από τη χώρα (άρθρο 74).

Ο Κώδικας Ποινικής Δικονομίας. Αναφέρεται στην έκδοση αλλοδαπού και ορίζει ποτέ επιτρέπεται ποτέ απαγορεύεται τους περιορισμού που ισχύουν και στην αναβολή έκδοσης (άρθρα 436-458) κλπ.

Ο Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας, αναφέρεται στη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων όπου υπάγονται Έλληνες και αλλοδαποί εφόσον υπάρχει αρμοδιότητα του ελληνικού δικαστηρίου (άρθρο 3). Κάθε ειρηνοδικείο είναι ταυτόχρονα και πταισματοδικείο, με την προϋπόθεση ότι στην ίδια περιφέρεια δεν υπάρχει ειδικό πταισματοδικείο. Ο πταισματοδίκης: α) δικάζει τα πταίσματα, εκτός από εκείνα που υπάγονται με ειδικές διατάξεις σε άλλο δικαστήριο ή δημόσιο όργανο, β) ενεργεί προανάκριση για κάθε έγκλημα σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού του κώδικα, γ) ενεργεί προκαταρκτική εξέταση ύστερα από παραγγελία του εισαγγελέα (άρθρα 31 και 33 παρ. 1).

---

⁸³ΠοινικόςΚώδικας,https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82_%CE%9A%CF%8E%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CF%82

Στην ικανότητα δικαστικής παράστασης αλλοδαπών προσώπων (άρθρο 66). Η πολιτική αγωγή που έχει ασκηθεί σε πολιτικό δικαστήριο μπορεί να εισαχθεί στο ποινικό δικαστήριο, αν δεν εκδόθηκε οριστική απόφαση με την πολιτική διαδικασία. Αν ο πολιτικός ενάγων ασκήσει αυτό το δικαίωμα, δεν μπορεί να συνεχίσει τη δίκη στα πολιτικά δικαστήρια, εκτός από τις περιπτώσεις του άρθρου 65. Ο ποινικός δικαστής αποφασίζει και για τα έξοδα που έχουν γίνει στην πολιτική διαδικασία.

Ο Κώδικας Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου ορίζει ότι οι ελληνικές συλλογικές συμβάσεις ναυτικής εργασίας εφαρμόζονται και επί αλλοδαπών ναυτικών (άρθρο 83). Το άρθρο 83 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 του Ν.451/1976 (Α', 273), «Αι διατάξεις του παρόντος τίτλου ως και αι Ελληνικαί συλλογικαί συμβάσεις ναυτικής εργασίας, εφαρμόζονται και επί των αλλοδαπών ναυτικών. Το προς παλιννόστησιν δικαίωμα του αλλοδαπού νοείται ως δικαίωμα του αλλοδαπού αυτού όπως επιστρέψη εις την πολιτείαν της ιθαγενείας του ή εις τον λιμένα ενάρξεως του πλού ή εις τον τόπον υπογραφής της συμβάσεως ναυτολογήσεως.»

Ο Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας παρέχει τη δυνατότητα να αποφασίζει για τη διενέργεια διαδικαστικών πράξεων έχει το φυσικό πρόσωπο το οποίο έχει πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα, έχει περιορισμένη δικαιοπρακτική ικανότητα, αλλά μόνο ως προς τις διαδικαστικές πράξεις που αφορούν τη ρύθμιση σχέσεων για τις οποίες θεωρείται ικανό. ο αλλοδαπός έχει δικανική ικανότητα εφ' όσον είναι δικαιοπρακτικά ικανός είτε κατά το δίκαιο της ιθαγενείας του είτε κατά το ελληνικό δίκαιο (άρθρο 24 παρ. 1 και 2).

Η Εργατική Νομοθεσία δεν προβλέπει διάκριση ανάμεσα σε Έλληνες υπηκόους και αλλοδαπούς στα εργατικά δικαιώματα αλλά στους μισθούς. Έχει αγωγή δικαίωμα ο αλλοδαπός με βάση τους ελληνικούς νόμους κατά του εργοδότη με βάση τον ελληνικό νόμο η Ελλάδα, ενώ έχει κυρώσει το μεγαλύτερο μέρος των συμβάσεων ανθρωπίνων και εργατικών δικαιωμάτων στην πράξη που παρουσιάζονται πολλές παραβιάσεις κανόνων του εργατικού δικαίου σε βάρος αλλοδαπών εργαζομένων.

Επίσης, ο *Νόμος 4251/2014*⁸⁴ Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις. Ο Κωδικοποιημένος Ν.4764/2020 έγιναν αλλαγές μόνο στο *άρθρο 8* παρ. 10, 11, και *άρθρο 136* παρ.2.

Στο Άρθρο 8, ⁸⁵ Παράγραφος 10⁸⁶ του Ν. 4764/2020, ο υπήκοος τρίτης χώρας θα μπορεί να υποβάλει αίτηση για χορήγηση άδειας διαμονής, πριν από την είσοδό του στην Ελλάδα. Με τα απαραίτητα δικαιολογητικά που θα πάρει από το Ελληνικό προξενείο, εντός 12 μηνών θα πρέπει να έρθει στην Ελλάδα και να τα καταθέσει. Αμέσως, παίρνουν αίτηση για άδεια διαμονής και τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας.

---

⁸⁴ <https://www.taxheaven.gr/law/4251/2014>, ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 4251, Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις, τελευταία προβολή 17/03/2021.

⁸⁵ <https://www.taxheaven.gr/law/4251/2014/latestaddition>, Αλλαγές που έγιναν στο ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 4251 Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις, από τον 4764/2020 την 2020-12-23, τελευταία προβολή 17/03/2021.

⁸⁶ Στο Άρθρο 8, Παράγραφος 10 του Κωδικοποιημένου Νόμου 4764/2020 << Κατά παρέκκλιση της παρ. 1, πολίτης τρίτης χώρας, ο οποίος πληροί τις προϋποθέσεις για την υπαγωγή στις ρυθμίσεις της παρ. Α' ή της παρ. Γ' του άρθρου 16 ή της παρ. Β' του άρθρου 20, δύναται να υποβάλει αίτηση για χορήγηση άδειας διαμονής δυνάμει των ανωτέρω διατάξεων, πριν την είσοδό του στην Ελληνική Επικράτεια. Η αίτηση υποβάλλεται μέσω πληρεξουσίου, σύμφωνα με την παρ. 2, δυνάμει σχετικού πληρεξουσίου, το οποίο έχει συνταχθεί ενώπιον ελληνικής προξενικής αρχής. Εφόσον τα δικαιολογητικά που κατατίθενται είναι πλήρη, χορηγείται βεβαίωση κατάθεσης αίτησης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 5. Η ίδια βεβαίωση χορηγείται και στην περίπτωση που εκκρεμεί η προσκόμιση του απαιτούμενου δικαιολογητικού της περ. ε' του άρθρου 6. Ο αιτών πολίτης τρίτης χώρας οφείλει εντός αποκλειστικής προθεσμίας δώδεκα (12) μηνών από την υποβολή της σχετικής αίτησης, να εισέλθει στην Ελληνική Επικράτεια και να υποβάλει στην αρμόδια υπηρεσία τα απαιτούμενα βιομετρικά στοιχεία και το ανωτέρω τυχόν ελλείπον δικαιολογητικό της παρ. ε' του άρθρου 6. Τα ανωτέρω καταλαμβάνουν και την υποβολή αίτησης για χορήγηση άδειας διαμονής, στα μέλη της οικογένειας του αιτούντος >>.<https://www.taxheaven.gr/law/4251/2014/latestaddition>, τελευταία προβολή 17/03/2021.

3.4. Η εφαρμογή της νομοθεσίας – Νομολογία

Άδεια παραμονής σε υπηκόους τρίτων χωρών και ανηλίκους, θύματα εμπορίας ανθρώπων ή παράνομης διακίνησης μεταναστών, εφόσον συνεργάζονται με τις διωκτικές αρχές (άρθρα 49 - 5621 ν. 4251/2014.)⁸⁷ Οι δύο Αλλοδαποί, υπήκοοι τρίτης χώρας, από το Μπαγκλαντές, που έμεναν στην Ελλάδα, δεν είχαν την απαραίτητη άδεια διαμονής, δούλευαν παράνομα σε αγροτικές καλλιέργειες (σε ένα κτήμα στη Μανωλάδα, μαζεύοντας φράουλες από τον Οκτώβριο 2012 μέχρι το Φεβρουάριο 2013). Σύμβαση δεν υπήρχε και η συμφωνία ήταν να πάρουν για 7 ώρες

---

⁸⁷ Ο Συνήγορος του Πολίτη έλαβε αναφορά αυστριακού, μόνιμου κατοίκου Ζωγράφου, ο οποίος επεδίωξε την πρόσληψή του σε θέση εποχικού προσωπικού με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου. Στον σχετικό πίνακα κατετάγη τελευταίος βάσει του άρθρου 21 § 11 του Νόμου 2190/94 («προτάσσονται οι υποψήφιοι που είναι δημότες του δήμου ... ακολουθούν οι υποψήφιοι που είναι δημότες των υπόλοιπων δήμων του νομού»), καθόσον δημότες είναι μόνον οι Έλληνες πολίτες (άρθρο 27 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας). Ωστόσο, αφού κάθε ευρωπαίος πολίτης δικαιούται (κατ' άρθρα 1-2 του νόμου 2431/96) να προσληφθεί στο ελληνικό δημόσιο εκτός από ειδικά εξαιρούμενες θέσεις, η ταξινόμηση κατά βαθμούς εντοπιότητας δεν είναι νόμιμο να παρεισάγει έμμεση προϋπόθεση ιθαγένειας, καθόσον κάτι τέτοιο θα υπήγαγε όλους τους ευρωπαίους υποψηφίους σε εξ' ορισμού δυσμενέστερη μοίρα και εκ του αποτελέσματος θα εξουδετέρωνε το δικαίωμα διορισμού. Ανταποκρινόμενο στην παρέμβαση του Συνηγόρου του Πολίτη, το Υπουργείο Εσωτερικών συνέστησε στο Δήμο Ζωγράφου την αναμόρφωση του πίνακα κατάταξης, και εν όψει της επιμονής του Δήμου παρήγγειλε γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Η γνωμοδότηση (50/2007) συμφωνεί με τις θέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη και δέχεται ότι «όπου απαιτείται και για τους ημεδαπούς τοπική προς ένα δήμο σύνδεση, αυτή, ελλείψει ελληνικής ιθαγένειας από τον κάτοικο Ε.Ε., θα πρέπει να αναζητηθεί με βάση τις κοινές διατάξεις του αστικού δικαίου περί υπάρξεως κατοικίας». Αμέσως μετά την αποδοχή της γνωμοδότησης από τον Υπουργό, ο Δήμος Ζωγράφου την εφάρμοσε κατά την έκδοση του πίνακα κατάταξης για θέσεις οι οποίες είχαν στο μεταξύ επαναπροκηρυχθεί. Κατόπιν των ανωτέρω, το νομικό ζήτημα φαίνεται να έχει πλήρως διαλευκανθεί. Τέλος, ο Συνήγορος του Πολίτη οφείλει να καταγράψει την αμέριστη ικανοποίησή του για την τάχιστα, καίρια και αποφασιστική ανταπόκριση εκ μέρους της Διεύθυνσης Προσλήψεων Προσωπικού του Υπουργείου Εσωτερικών, προτίθεται δε, εν όψει της σοβαρότητας του θέματος, να προσδώσει δημοσιότητα στο παρόν πόρισμα. Πόρισμα: Διάκριση σε βάρος ευρωπαίων πολιτών σε προσλήψεις κατά τις οποίες μοριοδοτείται η ιδιότητα του δημότη, https://www.synigoros.gr/?i=human-rights.el.koinoniki_entaxi_ee.30701,, τελευταία προβολή 17/03/2021

22 ευρώ την ημέρα και για κάθε επιπλέον ώρα να την πληρώνονται με 3 ευρώ. Οι συνθήκες διαβίωσης ήταν άθλιες και απάνθρωπες (έμεναν σε παράγκες, χωρίς τουαλέτες και τρεχούμενο νερό) με αποτέλεσμα, οι επιστάτες να τους σκοτώσουν, επειδή ζήτησαν καλύτερες συνθήκες διαβίωσης και εργασίας,. Για ανθρωπιστικούς λόγους από το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής τους χορηγήθηκε η άδεια παραμονής τους. Από το Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων⁸⁸ είναι η γνωστή αυτή η υπόθεση, που οδήγησε στην καταδίκη της Ελλάδας.

Άδεια παραμονής σε πολίτες τρίτων χωρών που έχουν γεννηθεί στην Ελλάδα ή έχουν φοιτήσει σε έξι τάξεις του Ελληνικού σχολείου (Άρθρο 108, ν. 4251/2014). Ο υπήκοος τρίτης χώρας, ο Asif, που γεννήθηκε στο Πακιστάν, ήρθε στην Ελλάδα σε ηλικία 3 ετών. Φοίτησε σε ελληνικά σχολεία των Πατησίων, από την πρώτη δημοτικού. Επειδή, όμως, ο πατέρας του Asif, δεν είχε τα απαραίτητα ένσημα, δεν μπόρεσε να ανανεώσει την παραμονή όλης της οικογενείας στην Ελλάδα. Η Αποκεντρωμένη Διοίκηση απέρριψε το αίτημα για ανανέωση άδειας διαμονής. Όλα αυτά τα χρόνια, έμειναν παράνομα στην Ελλάδα. Ο Asif κατέθεσε τα αναγκαία δικαιολογητικά στη ΔΑΜ Α Αθηνών, σε ηλικία 19 ετών. Του χορηγήθηκε τελικά άδεια διαμονής, επειδή ήταν μαθητής σε ελληνικό σχολείο.

Μια άλλη παρόμοια ιστορία, του Jef, που γεννήθηκε στην Ελλάδα, φοίτησε σε φιλιππινέζικο σχολείο, αλλά δεν απέκτησε ποτέ άδεια παραμονής. Οι γονείς του ήταν παράνομοι. Καθώς είχε γεννηθεί στην Ελλάδα και συνέχισε να παραμένει, όταν έγινε 18 απέκτησε άδεια παραμονής.

Άδεια παραμονής σε υπηκόους τρίτων χωρών θύματα καταχρηστικής εργασίας (και ως ανήλικοι) (Άρθρο 19Α παρ. 1δ, ν. 4251/2014). Ο υπήκοός τρίτης χώρας, από την Συρία, ο Ahmed,, δούλευε σε ένα εργοστάσιο, δίχως να έχει άδεια παραμονής με μόλις 2 ευρώ μισθό ημερησίως. Αφού κατατέθηκε καταγγελία για

---

⁸⁸ https://greece.iom.int/sites/default/files/IOM%20Legal%20Guide_Greek.pdf, ΟΔΗΓΟΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΓΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, τελευταία προβολή 17/03/2021.

παράνομη εργασία, από επιθεωρητή εργασίας, μπορούσε να καταθέσει για άδεια παραμονής στην Ελλάδα.

Άδεια παραμονής σε πολίτες τρίτων χωρών, των οποίων η αίτηση διεθνούς προστασίας έχει απορριφθεί και η υπόθεσή τους έχει παραπεμφθεί στο Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής (Άρθρο 19Α παρ. 1στ, ν. 4251/2014). Ο Nazir, υπήκοος από το Πακιστάν ο οποίος ζει στην Ελλάδα για 8 χρόνια, κατέθεσε αίτηση για άσυλο, αλλά απορρίφθηκε. Για όλα αυτά τα χρόνια, πλήρωνε τους φόρους κανονικά.

Άδεια παραμονής σε πολίτες τρίτων χωρών για εξαιρετικούς λόγους (άρθρο 19 ν. 4251/2014). Υπήκοος της Αλβανίας, ο Ερβίν, που μένει στο Ηράκλειο Κρήτης. Είχε άδεια διαμονής, που έληξε το 2012.

Επίσης, παρόμοια ιστορία, είναι και η Svetlana, που ήρθε το 2009 στην Ελλάδα. Φρόντιζε μια ηλικιωμένη γυναίκα ως οικιακή βοηθός.

3.5. Συμπεράσματα Κεφαλαίου

Όπως, τα δικαιώματα, που ορίζονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, έτσι και η μεταναστευτική πολιτική της Ελλάδας προστατεύει σε μεγάλο βαθμό το βιοτικό επίπεδο των μεταναστών σε κάθε κλίμακα. Προστασία παρέχεται στην θρησκευτική ελευθερία, στο δικαίωμα για οικιακό άσυλο, στο δικαίωμα αναφοράς στις αρχές και σε άλλα δικαιώματα τα οποία, από την στιγμή που απευθύνονται σε όλους τους ανθρώπους, δεν θα μπορούσαν και να μην παρέχονται στους μετανάστες.

Πρακτικά, και μέσω της ανασκόπησης ερευνών σχετικά με το αν εφαρμόζονται τα συγκεκριμένα δικαιώματα στον ελλαδικό χώρο, διαπιστώθηκε ότι τα δικαιώματα των μεταναστών εφαρμόζονται κυρίως όταν υπάρχει πίεση προς τα ανώτερα δικαστικά και εκτελεστικά όργανα, καθώς, αν δεν υπάρξει πίεση, οι μετανάστες φαίνεται να παραμελούνται και να τοποθετούνται τελευταίοι στην κατάταξη λήψης επαγγελματικών θέσεων. Έτσι, κρίνεται επιτακτική η ανάγκη περαιτέρω έρευνας σχετικά με την εφαρμογή της μεταναστευτικής πολιτικής στην Ελλάδα και κατά πόσο εφαρμόζονται τα δικαιώματα των μεταναστών στη χώρα μας.

4. Διακρίσεις, κοινωνικός αποκλεισμός και δικαιώματα μεταναστών στην ΕΕ και στην Ελλάδα.

4.1. Εισαγωγή Κεφαλαίου

Οι διακρίσεις, αποτελούν ένα φαινόμενο-υποκατηγορία του ρατσισμού, που πλήττει από το παρελθόν μέχρι και τη σύγχρονη εποχή κάθε κοινωνία και πολιτισμό πάνω στην Γη, στον οποίο τυγχάνει να κατοικούν μειονότητες. Μία κατηγορία, που αντιμετωπίζει συνεχώς διακρίσεις είναι και οι μετανάστες. Πολλοί γηγενείς κάτοικοι φοβούνται το «διαφορετικό» με το πρόσχημα ότι μπορεί να κλέψουν τις εργασίες τους ή νιώθουν φυσική απειλή.

Το συγκεκριμένο κεφάλαιο εξειδικεύεται στα δικαιώματα των μεταναστών, δίνοντας μια ελπίδα ως προς διακρίσεις που δέχονται οι μετανάστες στον τόπο εγκατάστασης και μόνιμης διαμονής τους. Έτσι, το κεφάλαιο μελετά το δικαίωμα των μεταναστών στη διαμονή, την εργασία, την οικογενειακή επανένωση, την εκπαίδευση, τις οικογενειακές παροχές, όπως επίσης και στην παροχή κάρτας διαμονής, και, φυσικά, στο δικαίωμα ισότητας.

4.1.1. Από την Ενσωμάτωση στην Κοινωνική Ένταξη.

Η ενσωμάτωση είναι μια διαδικασία που επιτρέπει τον μετανάστη να συμμετέχει και να συνυπάρχει σε ένα κοινωνικό σύνολο και σε μια κοινωνική ομάδα.⁸⁹ Για να μπορέσει ο μετανάστης ως άνθρωπος και κοινωνικό ον να ενσωματωθεί ομαλά σε μια κοινωνία, θα πρέπει να ακολουθεί τους κανόνες και τις αξίες της κοινωνίας που βρίσκεται, αλλά και να σέβεται την χώρα υποδοχής σαν νέο μέλος της. Βέβαια, παρατηρείται ότι προκαλείται μεγάλη σύγχυση στις κοινωνίες των χωρών υποδοχής

---

⁸⁹ Παπαδοπούλου. Δ., Η κοινωνική Ενσωμάτωση των Μεταναστών στην Ελλάδα, Παρελθόν, Παρόν και Μέλλον

με τις μετακινήσεις των πληθυσμών από την μια χώρα στην άλλη. Γι' αυτό πρέπει συνέχεια να επαναπροσδιορίζεται, στο που ανήκει ο μετανάστης.⁹⁰

Οι μετανάστες είναι εκείνοι οι άνθρωποι που έχουν ήδη ενσωματωθεί μια φορά αλλά χρειάζεται να κοινωνικοποιηθούν πάλι, καθώς εισέρχονται σε μια νέα κοινωνία, στην κοινωνία της χώρας υποδοχής. Πρέπει να αποβάλουν τελείως τον τρόπο σκέψης και λειτουργίας της χώρας αποστολής τους, για να μπορέσουν να ενσωματωθούν σε μια νέα σκέψη και να υιοθετήσουν τις νέες αξίες και συνήθειες. Όμως, ο κόσμος της χώρας υποδοχής δεν λειτουργεί κατά αυτόν τον τρόπο, δηλαδή δε μπορεί να αλλάξει τις συνήθειες που ήδη έχει. Ο όρος της ενσωμάτωσης λαμβάνει πολλές φορές διαφορετικές ερμηνείες καθώς ανάλογα με την πολιτική και οικονομική συγκυρία και τις αξίες της κάθε κοινωνίας, υπάρχουν διαπραγματεύσεις. Είναι μια διαδικασία η ενσωμάτωση, που πρέπει να συνυπάρχουν τα υπάρχοντα μέλη με τα νέα, να γίνουν δηλαδή μια κοινωνική ομάδα. Με την ενσωμάτωση των μεταναστών θα πρέπει να αποβάλλεται κάθε παλιά αντίληψη και να αναπτύσσεται μια νέα δυνατότητα ίσης μεταχείρισης. Να μπορεί να γίνεται εύκολα αποδεκτός ο μετανάστης και να μη του γίνονται διακρίσεις. Έτσι, με την διαδικασία της ενσωμάτωσης σε χώρα υποδοχής, δίνεται το πλεονέκτημα των δικαιωμάτων στο μετανάστη. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να παρατηρείται πλέον ότι οι αντιλήψεις, οι παραδόσεις και οι αξίες των χωρών αποστολής – προέλευσης να μην αποτελούν αντίφαση για την ενσωμάτωση του μετανάστη στην χώρα υποδοχής. Έτσι, λοιπόν οι διασυνοριακές σχέσεις με τους μετανάστες άλλαξαν τις σχέσεις μεταξύ των χωρών προέλευσης και υποδοχής.⁹¹

Η ένταξη είναι η διαδικασία κοινωνικής και οικονομικής ενσωμάτωσης των μεταναστών στην χώρα υποδοχής. Για να μπορεί να ενταχθεί ο μετανάστης πρέπει να γίνει μια ολική προσπάθεια από όλες τις πλευρές. Πρέπει, πρώτα από όλα, να μην αποβάλει την εθνική του ταυτότητα για να ενταχθεί στην χώρα υποδοχής.⁹²

---

⁹⁰ 4 Παπαδοπούλου, Δ.,(2006). Χ., Μπαγκαβός (επιμ)., Μετανάστευση και Ένταξη των Μεταναστών στην Ελληνική Κοινωνία, Αθήνα: Εκδόσεις: Gutenberg., (σελ. 299-300)

⁹¹ Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής., (2019). Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη., (σελ. 11).

⁹² Κοτζαμάνη. Α., Λαφαζάνης. Γ., & Σκλάβου. Κ., (2008). Συμβουλευτική Προσφύγων, Παλινοστούντων, Μεταναστών και Αιτούντων Άσυλο, Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΙΔΕΚΕ).

4.1.2. Δικαιώματα της κοινωνικής ένταξης

Το ελληνικό κράτος προσπαθεί να έχει βασικό στόχο την ομαλή κοινωνική ένταξη και αποδοχή των μεταναστών στην Ελλάδα. Προσπαθεί επί έτη να είναι παρόν, για να εξαλείψει κάθε ρατσιστική βία προς τους μετανάστες και να τους βοηθήσει να ενταχθούν στο νέο κράτος, όσο γίνεται πιο ομαλά. Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός, δηλαδή η αρμονική κοινωνική ένταξη των μεταναστών που διαμένουν για πολλά έτη στην Ελλάδα, θα πρέπει να γίνουν κάποιες ρυθμίσεις ως προς την εξασφάλιση της νόμιμης διαμονής στην χώρα, την διάρκεια της διαμονής τους σε αυτήν και τα δικαιώματα τους για τους ισχυρούς δεσμούς που έχουν αναπτύξει με την χώρα.

Τα κυριότερα ζητήματα για την απόκτηση δικαιωμάτων είναι :

A) *Η νόμιμη άδεια διαμονής*: Για να διασφαλιστεί η νόμιμη άδεια διαμονής, που είναι ο βασικός και αρχικός στόχος για να ενταχθεί ο μετανάστης στην κοινωνία αλλά και γιατί αποτελεί βασικό παράγοντα να αποκτήσει δικαιώματα. Σε περιπτώσεις, που ο μετανάστης δεν έχει τις προϋποθέσεις του νόμου για κοινωνική ένταξη, βασικό ζητούμενο είναι η νομιμότητα. Έτσι, μόνο ο επί μακρόν διαμένων έχει την νόμιμη άδεια διαμονής. Ο επί μακρόν διαμένων έχει κάθε κοινωνικό και ατομικό δικαίωμα στην ομαλή κοινωνική ένταξη. Το 2005 ήταν η χρονιά που θεσπίστηκε ο νόμος για άδεια διαμονής σε επί μακρόν διαμένοντες και παρατηρήθηκε ότι οι άδειες νόμιμης διαμονής ήταν συγκριτικά λίγες. Βεβαία, για να αποσαφηνιστεί ότι οι λίγες αυτές σε αριθμό άδειες οφείλονται και στις προϋποθέσεις που πληροί ο νόμος για την νόμιμη άδεια διαμονής, οι οποίες είναι η πιστοποίηση για τους όρους ένταξης, η γνώση της ελληνικής γλώσσας, της ιστορίας της και του πολιτισμού της Ελλάδας.

B) *Το δικαίωμα της οικογενειακής επανένωσης*: Για να επιτύχει η κοινωνική ένταξη, στα δικαιώματα των αλλοδαπών που πληρούν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις, ένα ακόμη δικαίωμα είναι η οικογενειακή επανένωση. Αυτή η διαδικασία είναι πολύ δύσκολη, χρονοβόρα και πολλές φορές απορρίπτονται τα αιτήματα.

Γ) *Το δικαίωμα στην εργασία*. Επίσης, για επιτύχει ακόμη η κοινωνική ένταξη των μεταναστών, των επί μακρόν διαμενόντων, θα πρέπει να εργαστούν. Με το να ασκήσουν το δικαίωμα της εργασίας, δεν είναι εύκολο και κάποιες φορές παρουσιάζει πολλές δυσκολίες. Για παράδειγμα, για ένα είδος μετατροπής της διαμονής σε σχέση

με το είδος της εργασίας, απαιτείται απαραίτητη αξιολόγηση της μετατροπής από την Περιφέρεια που απευθύνεται ο μετανάστης.⁹³

Για τους μετανάστες γενικά

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του Κώδικα Μετανάστευσης (Άρθρο 03: Σημεία εισόδου-εξόδου – Άσκηση ελέγχου εισόδου – εξόδου), σε κάθε πρόσωπο επιτρέπεται να εισέρχεται στο ελληνικό έδαφος και να εξέρχεται από αυτό μόνον από τις ελεγχόμενες μεθοριακές διαβάσεις. Με απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών, Οικονομικών, Εσωτερικών, Εθνικής Άμυνας, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και Ναυτιλίας καθορίζονται οι αερολιμένες, οι λιμένες και τα χερσαία σημεία στα σύνορα της Χώρας, μέσω των οποίων επιτρέπεται η είσοδος προσώπων στο ελληνικό έδαφος και η έξοδος από αυτό, καθώς και το περιεχόμενο του κάθε μορφής ελέγχου, τα όργανα ελέγχου και η διαδικασία εφαρμογής των δικαστικών και διοικητικών πράξεων, που έχουν σχέση με την είσοδο και την έξοδο προσώπων από τη χώρα. Η επιτήρηση των χερσαίων και θαλασσίων συνόρων διενεργείται από τις αρμόδιες για το σκοπό αυτό αστυνομικές και λιμενικές, αντίστοιχα αρχές.

Ο έλεγχος των προσώπων που εισέρχονται στο ελληνικό έδαφος ή εξέρχονται από αυτό ανήκει στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και διενεργείται από τις κατά τόπους αρμόδιες, για το σκοπό αυτόν, αστυνομικές αρχές. Για την εφαρμογή του Κώδικα αυτού δεν συνιστά είσοδο στο ελληνικό έδαφος η παραμονή πολίτη τρίτης χώρας, εν διελεύσει, στη ζώνη διερχομένων αερολιμένος ή λιμένος της χώρας με σκοπό να συνεχίσει το ταξίδι του στην αλλοδαπή, με το ίδιο ή άλλο αεροσκάφος ή πλοίο. Για την παραμονή στη ζώνη διερχομένων απαιτείται θεώρηση διέλευσης αεροδρομίου (VISA A) σε όσες περιπτώσεις και υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπεται από το ενωσιακό κεκτημένο (Κοινοτικός Κώδικας Θεωρήσεων). Ο πολίτης τρίτης χώρας, που παραμένει στη ζώνη

---

⁹³ Βουτσίνου, Μ. (2015). «Προστασία δικαιωμάτων μεταναστών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας: ζητήματα αποτελεσματικής εφαρμογής της ισχύουσας νομοθεσίας». Στο: Δ, Συρρή., (επιμ.) Συμβιώνοντας με τη μετανάστευση. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ιανός., (σελ.30-35)

διερχομένων, υποχρεούται να συνεχίσει το ταξίδι του. Αν δεν αναχωρήσει, εντός εύλογου χρονικού διαστήματος, επιβιβάζεται σε αεροσκάφος ή πλοίο, με φροντίδα της αστυνομικής αρχής. Οι αερολιμενικές ή λιμενικές αρχές είναι υποχρεωμένες να συνδράμουν, εφόσον τους ζητηθεί. Οι αρμόδιες αστυνομικές, τελωνειακές, λιμενικές και υγειονομικές αρχές διατηρούν το δικαίωμα να ελέγχουν τα πρόσωπα που παραμένουν στη ζώνη διερχομένων, εφόσον κρίνουν τούτο αναγκαίο. Οι ελληνικές αρχές ελέγχου μπορεί να υποχρεώσουν σε άμεση αναχώρηση διερχόμενο πολίτη τρίτης χώρας αν διαπιστώσουν ότι δεν έχει θεώρηση εισόδου, όταν αυτή απαιτείται, και εισιτήριο για τη συνέχιση του ταξιδιού του, τόσο για τη χώρα προορισμού όσο και τις ενδιάμεσες χώρες, από το έδαφος των οποίων κατ' ανάγκη θα διέλθει. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, είναι δυνατόν να καθορίζονται στα σύνορα της χώρας προσωρινά σημεία διέλευσης προσώπων, για λόγους δημόσιου συμφέροντος, υπό την προϋπόθεση ότι θα πληρούνται οι απαραίτητες προϋποθέσεις για την άσκηση ελέγχου της κυκλοφορίας των διερχομένων προσώπων. Οι ώρες και ο συνολικός χρόνος λειτουργίας αυτών των σημείων καθορίζονται με βάση τις ιδιαίτερες συνθήκες που επιβάλλουν την ανάγκη λειτουργίας τους και σε καμία περίπτωση δεν θα υπερβαίνει τους οκτώ μήνες, εκτός και αν εξαιρετικοί λόγοι δημόσιου συμφέροντος επιβάλλουν τη λειτουργία τους για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.

Δικαίωμα Διαμονής⁹⁴

Γενικές προϋποθέσεις δικαιώματος διαμονής (Άρθρο 06)

Στις περισσότερες χώρες της ΕΕ εφαρμόζεται ο κανόνας κατά τον οποίο οι μετανάστες και πρόσφυγες μετά από πέντε έτη διαμονής, έχουν όλα τα κοινωνικά και ατομικά δικαιώματα με τους ημεδαπούς.

Το δικαίωμα διαμονής πολιτών τρίτων χωρών που εισέρχονται νόμιμα στην Ελλάδα, για έναν από τους λόγους του Κώδικα αυτού, τελεί υπό τις εξής προϋποθέσεις: α) Να είναι κάτοχοι έγκυρου ταξιδιωτικού εγγράφου αναγνωρισμένου από τη χώρα μας η

---

⁹⁴ Βλ. Παράρτημα Α', Κατηγορίες αδειών διαμονής (άρθρο 7 Κώδικας Μετανάστευσης).

ισχύς του οποίου εκτείνεται τουλάχιστον τρεις μήνες μετά την τελευταία προβλεπόμενη ημερομηνία αναχώρησης, να περιέχει τουλάχιστον δύο κενές σελίδες και να εκδόθηκε εντός της προηγούμενης δεκαετίας. Ειδικά για τις περιπτώσεις κατά τις οποίες, ο πολίτης τρίτης χώρας αδυνατεί να προσκομίσει ισχύον διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο, είναι δυνατή η αναγνώριση δικαιώματος διαμονής ως στερούμενος διαβατηρίου, εφόσον ο πολίτης τρίτης χώρας επικαλείται ειδικώς και αιτιολογημένα αντικειμενική αδυναμία λόγω ιδιαίτερων συνθηκών ή καταστάσεων, κατόπιν γνώμης της Επιτροπής της παραγράφου 2 του άρθρου 135 του παρόντος Κώδικα. β) Να είναι κάτοχοι ισχύουσας εθνικής θεώρησης εισόδου για έναν από τους λόγους του νόμου, υπό την επιφύλαξη ειδικότερων ρυθμίσεων του παρόντος Κώδικα. Η εξέταση λόγων που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας αποτελεί προαπαιτούμενο στοιχείο μόνο κατά την αρχική χορήγηση της άδειας διαμονής του πολίτη τρίτης χώρας και για την υπαγωγή σε καθεστώς αδειών διαμονής μακράς διάρκειας. Για τα ανήλικα τέκνα των πολιτών τρίτων χωρών, η εξέταση συνδρομής λόγων δημόσιας τάξης και ασφάλειας θα διενεργείται μόνο μετά τη συμπλήρωση του 15ου έτους της ηλικίας τους. Εφόσον συντρέχουν λόγοι δημόσιας τάξης και ασφάλειας, η αρμόδια υπηρεσία μπορεί να αρνηθεί τη χορήγηση ή ανανέωση της άδειας διαμονής. Η συνδρομή λόγων δημόσιας τάξης και ασφάλειας που ανακύπτουν μετά τη χορήγηση της άδειας διαμονής συνιστούν λόγο ανάκλησής της. γ) Να μη θεωρούνται απειλή για τη δημόσια τάξη, την εσωτερική ασφάλεια ή τις διεθνείς σχέσεις και να μην είναι καταχωρισμένοι ως ανεπιθύμητοι στις εθνικές βάσεις δεδομένων.

Ως κριτήρια για τη συνδρομή των λόγων και δημόσιας τάξης και ασφάλειας, συνεκτιμώνται: i) η έκδοση τελεσίδικης καταδικαστικής απόφασης για κακούργημα ή πλημμέλημα σε ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός (1) έτους, ii) η εγγραφή στον κατάλογο ανεπιθύμητων, η οποία παύει αυτοδικαίως να ισχύει με την χορήγηση ή ανανέωση άδειας διαμονής, iii) άλλοι λόγοι δημόσιας τάξης, οι οποίοι θα πρέπει να μνημονεύονται ειδικώς και αιτιολογημένα στη σχετική απόφαση. v) ιδιαιτέρως εξαιρετικοί λόγοι, ειδικώς αιτιολογημένοι, που αφορούν σε ζητήματα εσωτερικής ασφάλειας. Οι αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, υποχρεούνται να απαντήσουν μέσα σε προθεσμία δύο μηνών. Η παράλειψη των υπηρεσιών να αποστείλουν εγκαίρως γνώμη δεν κωλύει την έκδοση της απόφασης χορήγησης άδειας διαμονής, εκτός αν τούτο ζητηθεί ειδικώς από τις ανωτέρω υπηρεσίες. δ) Να μην αποτελούν κίνδυνο για τη δημόσια υγεία. Οι ασθένειες

που μπορούν να δικαιολογήσουν άρνηση εισόδου, είναι εκείνες που προβλέπονται από την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας και το ενωσιακό κεκτημένο καθώς και άλλες λοιμώδεις, μεταδοτικές ή παρασιτικές ασθένειες, οι οποίες επιβάλλουν τη λήψη μέτρων για την προστασία της δημόσιας υγείας. Η διαπίστωση, μετά την έκδοση της αρχικής άδειας διαμονής, ότι ο ενδιαφερόμενος πάσχει από ασθένεια, από την οποία προσεβλήθη μετά την είσοδο του στη χώρα, δεν αποτελεί λόγο για τη μη ανανέωση της άδειας διαμονής του ή την απομάκρυνση του από το έδαφος της χώρας. Ο Υπουργός Εσωτερικών ή Γενικός Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, κατά περίπτωση, μπορεί να ζητήσει από τον πολίτη τρίτης χώρας, εάν υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις που το καθιστούν αναγκαίο, να υποβληθεί, εντός τριών μηνών από την ημερομηνία άφιξης, σε ιατρική εξέταση προκειμένου να πιστοποιηθεί ότι δεν πάσχουν από καμία από τις ασθένειες που αναφέρονται στην παραπάνω παράγραφο. Αυτές οι ιατρικές εξετάσεις δεν μπορούν να έχουν συστηματικό χαρακτήρα. ε) Να διαθέτουν πλήρη ασφάλιση ασθένειας, για το σύνολο των κινδύνων που καλύπτονται για τους ημεδαπούς. Υπό την επιφύλαξη ειδικών ρυθμίσεων της ασφαλιστικής νομοθεσίας, οι πολίτες τρίτων χωρών που διαμένουν στη χώρα για εργασία και τα μέλη των οικογενειών τους, εφόσον είναι συντηρούμενα, ασφαρίζονται υποχρεωτικά στον ασφαλιστικό φορέα που υπάγονται, αναλόγως του επαγγέλματος που ασκούν, αντίστοιχα με τους ημεδαπούς. Πολίτες τρίτων χωρών που διαμένουν στη χώρα για λοιπούς λόγους μπορούν να ασφαίζονται σε ιδιωτικούς ασφαλιστικούς φορείς.

Σε κάθε άδεια διαμονής αναγράφεται εάν επιτρέπεται η πρόσβαση στην αγορά εργασίας, με επιφύλαξη των ειδικών ρυθμίσεων του Κώδικα αυτού. Δεν επιτρέπεται η αλλαγή σκοπού για τους κατόχους αδειών διαμονής για τους λόγους που προβλέπονται στα άρθρα 16,17,18, 21, 32 έως 43, 45 έως 49, 58 έως 68 και 110 έως 125 του παρόντος Κώδικα, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά σε ειδικότερες διατάξεις. Στις συγκεκριμένες κατηγορίες αδειών διαμονής αναγράφεται η επαγγελματική ή άλλη ιδιότητα του κατόχου. Η ισχύς της αρχικής άδειας διαμονής, με την επιφύλαξη ειδικών ρυθμίσεων του Κώδικα αυτού, είναι διετής και η εκάστοτε ανανέωσή της τριετής.⁹⁵

---

⁹⁵ Ν. 4251/2014, Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις. ΦΕΚ Α-80,

Δικαίωμα Εργασίας

Το δικαίωμα στην εργασία μπορεί να λεχθεί πως αποτελεί, αν όχι το σημαντικότερο, ένα από τα σημαντικότερα ανθρώπινα δικαιώματα δεδομένου ότι εξασφαλίζει στον άνθρωπο την οικονομική ανεξαρτησία και ως εκ τούτου μπορεί να καλύψει τις βασικές του ανάγκες, όπως τροφή και στέγη. Το πρώτο εγχείρημα λήψης μέτρων σχετικά με την εργασία των μεταναστών αποτέλεσε ο Νόμος 1975/1991 με τις τροποποιήσεις των 2452/1996 και 2713/1999.⁹⁶ Ωστόσο, τα εν λόγω νομοθετήματα ήταν περισσότερο αποτρεπτικά, ενώ αναδείκνυαν την ανετοιμότητα και αδυναμία της χώρας να ανταπεξέλθει στις μεταναστευτικές εισροές. Τις ανεπάρκειες των παραπάνω νομοθετημάτων ήρθε να καλύψει ο Ν. 2910/2001, που εισήγαγε σημαντικές καινοτομίες, όπως την κατοχύρωση ίσων ασφαλιστικών δικαιωμάτων, την παραχώρηση στους δήμους και τις περιφέρειες έκδοσης αδειών εργασίας και παραμονής κ.ά.⁹⁷

Σήμερα βρίσκεται σε ισχύ ο Ν. 4251/2014, ο «Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις» όπου αναφέρονται τα ακόλουθα:

Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Εξωτερικών, Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, Ναυτιλίας και Αιγαίου και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, που εκδίδεται κατά το τελευταίο τρίμηνο κάθε δεύτερου έτους, καθορίζεται ο ανώτατος αριθμός θέσεων για εξαρτημένη εργασία που μπορούν να καλυφθούν από πολίτες τρίτων χωρών, ανά Περιφέρεια, ιθαγένεια και ειδικότητα απασχόλησης. Με την ίδια απόφαση μπορεί να προβλέπεται προσαύξηση του ανώτατου αριθμού θέσεων για εξαρτημένη εργασία έως 10%, ώστε να καλύπτονται απρόβλεπτες και έκτακτες ανάγκες, καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

---

⁹⁶ Καβουνίδης, Τ. (2002). *Χαρακτηριστικά Μεταναστών: Το Ελληνικό Πρόγραμμα Νομιμοποίησης του 1998*. Αθήνα: Σάκκουλας.

⁹⁷ Ν.2910/2001, ΦΕΚ91/2-5-2001. Ν 2910/2001 (ΦΕΚ Α΄ 91/2.5.2001) Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών στην Ελληνική Επικράτεια. Κτήση της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση και άλλες διατάξεις.*, <https://elinyae.gr/ethniki-nomothesia/n-29102001-fek-91a-252001>, τελευταία προβολή 17/03/2021.

Οι εργοδότες, που επιθυμούν να απασχολήσουν πολίτες τρίτων χωρών θα προσέρχονται κατά την διάρκεια του πρώτου εξαμήνου κάθε δεύτερου έτους στα Τμήματα Θεμάτων Εργασίας και Παιδείας των Διευθύνσεων Ανάπτυξης των Περιφερειών της χώρας και θα υποβάλλουν αίτημα για μετάκληση αλλοδαπών εργαζομένων, όπου θα αναφέρουν: α) τον αριθμό των πολιτών τρίτων χωρών που προτίθενται να απασχολήσουν για τα επόμενα δύο χρόνια, β) την ειδικότητα στην οποία θα απασχοληθούν και γ) την ιθαγένεια τους. Οι συγκεκριμένες Υπηρεσίες, αφού συγκεντρώσουν τα αιτήματα των εργοδοτών, θα αποστέλλουν ερώτημα προς τον Ο.Α.Ε.Δ., όπου θα ζητείται η διεξαγωγή έρευνας της αγοράς εργασίας σε επίπεδο Περιφέρειας για το εάν υπάρχουν άνεργοι, ημεδαποί, πολίτες της Ε.Ε., ή ομογενείς, αναγνωρισμένοι πρόσφυγες, ή αλλοδαποί που ζουν και εργάζονται νόμιμα στη χώρα μας, οι οποίοι ενδιαφέρονται να εργαστούν σε θέσεις εργασίας της συγκεκριμένης ειδικότητας για την οποία ζητείται η μετάκληση. Εφόσον δεν υπάρχουν ενδιαφερόμενοι από τις συγκεκριμένες κατηγορίες που προτίθενται να εργασθούν σε θέσεις εργασίας για τις αιτούμενες ειδικότητες, τότε θα εγκρίνονται τα αιτήματα των εργοδοτών και θα αποστέλλονται στο Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, ώστε να επισπεύσει την έκδοση της απόφασης που προβλέπεται στην παράγραφο 1. Ύστερα από την συλλογή των αιτημάτων από τις αρμόδιες Υπηρεσίες και πριν την έκδοση της συγκεκριμένης κοινής υπουργικής απόφασης, ο Υπουργός Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας αποστέλλει ερώτημα προς την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αναφορικά με την σκοπιμότητα των αιτούμενων μετακλήσεων αλλοδαπών εργαζομένων στο πλαίσιο της επικρατούσας κατάστασης στην αγορά εργασίας και σε σχέση με το συμφέρον της εθνικής οικονομίας. Η Ο.Κ.Ε αποστέλλει την γνώμη της, μέσα σε διάστημα τριάντα (30) ημερών από την ημερομηνία υποβολής του ερωτήματος, προς τον Υπουργό Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας που την λαμβάνει υπόψη του κατά την διαδικασία της επίσευσης της έκδοσης της ανωτέρω Κ.Υ.Α.

Οι ρυθμίσεις των παραγράφων 1 και 2 εφαρμόζονται αναλόγως και για τον καθορισμό του όγκου εισδοχής για εποχική απασχόληση, μετάκληση αλιεργατών και απασχόληση υψηλής ειδίκευσης σύμφωνα με τα άρθρα 110 έως 128 του παρόντος Κώδικα. Ειδικά για την περίπτωση της μετάκλησης εποχικών εργαζομένων στην αγροτική οικονομία, μπορεί με την υπουργική απόφαση της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, να καθορίζεται η αντιστοιχία μεταξύ καλλιεργήσιμης έκτασης ή

ζωικού κεφαλαίου του αιτούντος εργοδότη με τον αριθμό των εποχικών εργαζομένων των οποίων μπορεί να ζητήσει τη μετάκληση.

Τα ανωτέρω ισχύουν υπό την επιφύλαξη έκδοσης κοινής απόφασης των αρμοδίων Υπουργών Εξωτερικών, Εσωτερικών και Εργασίας ως προς την αναστολή των μετακλήσεων από τρίτες χώρες για λόγους εθνικού συμφέροντος, εθνικής οικονομίας ή διμερών σχέσεων, ιδίως σε περίπτωση κατά την οποία συγκεκριμένη τρίτη χώρα δεν συνεργάζεται στον τομέα των επιστροφών των υπηκόων της.⁹⁸

Χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής για εξαρτημένη εργασία.

Στον πολίτη τρίτης χώρας, που έχει λάβει θεώρηση εισόδου για την παροχή εξαρτημένης εργασίας στην Ελλάδα, χορηγείται άδεια διαμονής για εξαρτημένη εργασία, εφόσον προσκομίσει σύμβαση εργασίας από την οποία να προκύπτει ότι η αμοιβή του είναι ίση, τουλάχιστον, με τις μηνιαίες αποδοχές του ανειδίκευτου εργάτη, και τα απαιτούμενα δικαιολογητικά.

Για την ανανέωση άδειας διαμονής για εξαρτημένη εργασία, ο πολίτης τρίτης χώρας οφείλει να καταθέσει αίτηση, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 11 του παρόντος Κώδικα και δικαιολογητικά από τα οποία να προκύπτει ότι πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) Εκπλήρωση φορολογικών υποχρεώσεων.
- β) Ύπαρξη βιβλιαρίου υγείας, σε ισχύ, από τον οικείο ασφαλιστικό φορέα.
- γ) Πραγματοποίηση ελάχιστου αριθμού ημερομισθίων στον οικείο ασφαλιστικό φορέα, όπως αυτά καθορίζονται στην απόφαση του άρθρου 137 παρ. 6 του Κώδικα αυτού. Εάν ο υπήκοος τρίτης χώρας έχει πραγματοποιήσει μικρότερο αριθμό ημερομισθίων, μπορεί να προβεί στην εξαγορά αριθμού ημερών ασφάλισης μέχρι ποσοστού 20% του απαιτούμενου βάσει της ανωτέρω απόφασης αριθμού. Σε περίπτωση ανανέωσης διετούς ή τριετούς άδειας διαμονής, η προϋπόθεση αυτή πρέπει να συντρέχει αθροιστικά για το σύνολο της διετίας.

---

⁹⁸ Ν. 4251/2014, Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις. ΦΕΚ Α-80, Άρθρο 11: Διαδικασία καθορισμού όγκου εισδοχής για εργασία.

Αρμόδια για την εξέταση της αίτησης και την έκδοση απόφασης χορήγησης ή ανανέωσης άδειας διαμονής για εξαρτημένη εργασία είναι η οικεία υπηρεσία της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Ο πολίτης τρίτης χώρας επιτρέπεται να συνάπτει σύμβαση εργασίας με άλλο εργοδότη κατά τη διάρκεια ισχύος της αρχικής άδειας διαμονής του, με την προϋπόθεση ότι δεν επέρχεται μεταβολή της ειδικότητας, για την οποία του χορηγήθηκε η εθνική θεώρηση εισόδου, καθώς και του ασφαλιστικού φορέα.

Ο κάτοχος άδειας διαμονής για εργασία μπορεί να εργασθεί σε άλλη Περιφέρεια και να μεταβάλει ειδικότητα μετά την πάροδο ενός έτους από τη χορήγηση της αρχικής άδειας διαμονής. Η άδεια διαμονής που ανανεώνεται σύμφωνα με την παρ.2 της παρόντος άρθρου παρέχει στον πολίτη τρίτης χώρας πρόσβαση στην εξαρτημένη εργασία και στην παροχή υπηρεσιών ή έργου. Ο κάτοχος άδειας διαμονής για εξαρτημένη εργασία μπορεί να ασκήσει, υπό την επιφύλαξη ειδικών διατάξεων του παρόντος Κώδικα, ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα μόνον εφόσον αποκτήσει άδεια διαμονής μακράς διάρκειας, σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. Ζ της παραγράφου 2 του άρθρου 7 του παρόντος Κώδικα.⁹⁹

Χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής για επενδυτική δραστηριότητα.

Επιτρέπεται η είσοδος και η διαμονή πολιτών τρίτης χώρας στην Ελλάδα, προκειμένου να πραγματοποιήσουν επένδυση που θα έχει θετικές επιπτώσεις στην εθνική ανάπτυξη και οικονομία. Για την υλοποίηση της επένδυσης επιτρέπεται να εισέλθουν και να διαμείνουν στη χώρα, μέχρι δέκα πολίτες τρίτων χωρών, αναλόγως του ύψους της επένδυσης, προκειμένου:

- α) να προβούν στις απαιτούμενες, από την ελληνική νομοθεσία, ενέργειες για την έναρξη υλοποίησης της επένδυσης ως υψηλόβαθμα στελέχη, οικονομικοί και νομικοί σύμβουλοι
- β) να παρέχουν υπηρεσίες κατά το στάδιο υλοποίησης της επένδυσης ως εμπειρογνώμονες και μεσαία στελέχη να απασχοληθούν στην επιχείρηση

---

⁹⁹Ν. 4251/2014, Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις. ΦΕΚ Α-80, Άρθρο 15: Χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής για εξαρτημένη εργασία

ως εξειδικευμένο υπαλληλικό ή τεχνικό προσωπικό, κατά το στάδιο λειτουργίας της επένδυσης.

Προϋπόθεση για να επιτραπεί η είσοδος και η διαμονή των ανωτέρω πολιτών τρίτων χωρών στην Ελλάδα αποτελεί η εισήγηση του Τμήματος Παρακολούθησης Ξένων Άμεσων Επενδύσεων, του Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, σχετικά με τη σκοπιμότητα χορήγησης άδειας διαμονής, στους πολίτες τρίτων χωρών, σε σχέση με την επένδυση.

Στον πολίτη τρίτης χώρας, που έχει λάβει θεώρηση εισόδου για την πραγματοποίηση επένδυσης χορηγείται άδεια διαμονής για τον ίδιο λόγο, εφόσον προσκομίσει τα απαιτούμενα δικαιολογητικά. Η διάρκεια ισχύος της άδειας διαμονής, είναι πενταετής και ανανεώνεται για πέντε έτη κάθε φορά, εφόσον συνεχίζεται ή λειτουργία της επενδυτικής δραστηριότητας.

Οι παραπάνω πολίτες τρίτων χωρών μπορούν, κατά παρέκκλιση των διατάξεων της παρ. 1 του άρθρου 71 του παρόντος Κώδικα, να συνοδεύονται από τα μέλη της οικογένειάς τους στα οποία χορηγείται άδεια διαμονής για οικογενειακή επανένωση που λήγει ταυτόχρονα με την άδεια διαμονής των συντηρούντων.

Αρμόδια για την εξέταση της αίτησης και την έκδοση απόφασης χορήγησης ή ανανέωσης άδειας διαμονής για πραγματοποίηση επενδυτικής δραστηριότητας είναι η Διεύθυνση Μεταναστευτικής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται ομοίως και για την είσοδο και διαμονή πολιτών τρίτων χωρών στο πλαίσιο νέων επενδύσεων που πραγματοποιούνται από λειτουργούσες ημεδαπές και επιχειρήσεις της Ε.Ε. ή πολίτες τρίτων χωρών που διαμένουν ήδη νομίμως στην Ελλάδα και είναι κάτοχοι άδειας διαμονής για ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα. Στην άδεια διαμονής των πολιτών τρίτων χωρών της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου αναγράφεται «Άδεια διαμονής για επενδυτική δραστηριότητα» και στο πεδίο «Παρατηρήσεις», η επαγγελματική ιδιότητα του κατόχου.

Επιτρέπεται να εισέλθουν στη χώρα, εφόσον προηγουμένως λάβουν, όπου απαιτείται, θεώρηση εισόδου (Visa D), μέχρι δέκα (10) πολίτες τρίτων χωρών, ανά επένδυση, που κρίνονται απαραίτητοι, προκειμένου να πραγματοποιήσουν επενδύσεις οι οποίες έχουν χαρακτηριστεί ως «Στρατηγικές Επενδύσεις», μετά από απόφαση της Διυπουργικής Επιτροπής Στρατηγικών Επενδύσεων περί υπαγωγής στο ν. 3894/2010 (Α' 204).

Η ανωτέρω θεώρηση χορηγείται ατελώς, με την προσκόμιση της απόφασης της Διυπουργικής Επιτροπής Στρατηγικών Επενδύσεων, η οποία χαρακτηρίζει την επένδυση ως «Στρατηγική Επένδυση» και εισήγηση του Γενικού Γραμματέα Στρατηγικών και Ιδιωτικών Επενδύσεων που αναφέρεται στη σχέση των πολιτών τρίτων χωρών, με το φορέα της στρατηγικής επένδυσης. Στους ανωτέρω, χορηγείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, άδεια διαμονής δεκαετούς διάρκειας η οποία ανανεώνεται για δέκα έτη, εφόσον ισχύουν οι ίδιες προϋποθέσεις.

Για τη χορήγηση της άδειας διαμονής υποβάλλεται, αίτηση με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, όπως αυτά ορίζονται στην προβλεπόμενη από τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 137 του παρόντος Κώδικα, κοινή υπουργική απόφαση, στη Διεύθυνση Μεταναστευτικής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών. Η άδεια διαμονής εκδίδεται εντός διαστήματος πέντε (5) ημερών, από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης.¹⁰⁰

Χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής ειδικού σκοπού.

Υπό την επιφύλαξη των διατάξεων της περίπτωσης στ' του παρόντος, επιτρέπεται να εισέλθουν στη χώρα, αφού προηγουμένως λάβουν εθνική θεώρηση εισόδου, πολίτες τρίτων χωρών που πρόκειται να απασχοληθούν στην Ελλάδα, βάσει ειδικής νομοθεσίας, ειδικών διακρατικών συμφωνιών ή προς εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος, του πολιτισμού και της εθνικής οικονομίας. Στην παραπάνω κατηγορία εντάσσονται πολίτες τρίτων χωρών:

- α) Μέλη διοικητικών συμβουλίων, μέτοχοι, διαχειριστές, νόμιμοι εκπρόσωποι και ανώτατα διευθυντικά στελέχη (γενικοί διευθυντές, διευθυντές), ημεδαπών εταιρειών καθώς και θυγατρικών εταιρειών και υποκαταστημάτων αλλοδαπών εταιρειών που ασκούν νόμιμα εμπορική δραστηριότητα στην Ελλάδα, εφόσον προσκομίσουν στην αρμόδια προξενική αρχή αντίγραφο του ΦΕΚ δημοσίευσης του διορισμού ή της εκλογής τους και, σε περίπτωση μη δημοσίευσης, αντίγραφο του

---

¹⁰⁰ Ν. 4251/2014, Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις. ΦΕΚ Α-80, Άρθρο 16: Χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής για επενδυτική δραστηριότητα

καταστατικού της εταιρείας ή αντίγραφο απόφασης του αρμοδίου οργάνου της εταιρείας για την ιδιότητά τους ως μελών διοικητικού συμβουλίου ή διαχειριστών ή νόμιμων εκπροσώπων.

- β) Εργαζόμενοι σε επιχειρήσεις, βάσει ειδικών διακρατικών συμφωνιών ή εισηγήσεων αρμοδίων ελληνικών αρχών, εφόσον προσκομίσουν στην αρμόδια προξενική αρχή τη σχετική συμφωνία ή την εισήγηση των αρμοδίων αρχών και σύμβαση εργασίας με την επιχείρηση.
- γ) Διευθυντές, επιχειρησιακά και τεχνικά στελέχη εταιρειών του ν. 27/1975 (ΦΕΚ 77 Α΄) που ασχολούνται στη θαλάσσια έρευνα, γεώτρηση και εξόρυξη υδρογονανθράκων.
- δ) Υπαλληλικό προσωπικό και νόμιμοι εκπρόσωποι που απασχολούνται αποκλειστικά σε εταιρίες που έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του ν.3427/2005 (ΦΕΚ 312 Α΄), ν. 378/1968 (ΦΕΚ 82 Α΄) και του άρθρου 25 του ν.27/1975 (ΦΕΚ 77 Α΄), όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 4 του ν.2234/1994 (ΦΕΚ 142 Α΄), καθώς και σε επιχειρήσεις του ν.δ. 2687/1953 (ΦΕΚ 317 Α΄), εφόσον προσκομίζουν τίτλο σπουδών ή έγγραφα που αποδεικνύουν πενταετή εργασιακή εμπειρία, συναφή με το αντικείμενο απασχόλησης στην εταιρεία, όπως αυτό περιγράφεται στη σύμβαση εργασίας.
- ε) Τεχνικοί που απασχολούνται σε βιομηχανίες ή μεταλλεία υπό τους όρους, πλην του χρόνου διαμονής, που προβλέπονται στον α.ν. 448/1968 (ΦΕΚ 130 Α΄).
- στ) Αθλητές και προπονητές αθλήματος, που έχει αναγνωρισθεί από τις ελληνικές αθλητικές αρχές, για την εγγραφή, μεταγραφή ή πρόσληψη τους σε αναγνωρισμένο αθλητικό σωματείο, σε Αθλητική Ανώνυμη Εταιρία (Α.Α.Ε.) ή σε Τμήμα Αμειβόμενων Αθλητών (Τ.Α.Α.) με συμβόλαιο/σύμβαση εργασίας, εφόσον λάβουν εθνική θεώρηση εισόδου και προσκομίσουν στην αρμόδια προξενική αρχή έγκριση της ελληνικής αθλητικής ομοσπονδίας του οικείου αθλήματος και επικυρωμένο από αυτή αντίγραφο του συμβολαίου/ σύμβασης
- ζ) Πνευματικοί δημιουργοί που παράγουν έργα πνευματικού περιεχομένου, ιδίως συγγραφείς, λογοτέχνες, σκηνοθέτες, ζωγράφοι, γλύπτες, ηθοποιοί, μουσικοί, τραγουδιστές, χορογράφοι και σκηνογράφοι., εφόσον προσκομίσουν στην αρμόδια προξενική αρχή σύμβαση διάρκειας

μεγαλύτερης των τριών μηνών με επιχείρηση ή οργανισμό, το αντικείμενο του οποίου συνίσταται σε δραστηριότητες εκμετάλλευσης ή δημιουργίας προϊόντων πνευματικής ιδιοκτησίας.

- η) Λειτουργοί της επικρατούσας θρησκείας ή γνωστής θρησκείας στη χώρα, που ασκούν αποκλειστικά ιερατικά καθήκοντα εφόσον προσκομισθεί στην αρμόδια ελληνική προξενική αρχή, βεβαίωση του οικείου μητροπολίτη, προκειμένου για λειτουργούς της επικρατούσας θρησκείας ή του οικείου εκπροσώπου της γνωστής θρησκείας στη χώρα, ότι οι ανωτέρω λειτουργοί θα ασκήσουν αποκλειστικά ιερατικά καθήκοντα.
- θ) Ανταποκριτές ξένου τύπου που έχουν διαπιστευτεί στη Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης και Επικοινωνίας., εφόσον προσκομίσουν στην αρμόδια προξενική αρχή βεβαίωση ότι έχουν διαπιστευτεί στη Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης και Επικοινωνίας.
- ι) Μέλη ξένης αρχαιολογικής σχολής, η επιστημονική δραστηριότητα της οποίας υπάγεται στην εποπτεία του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού.
- ια) Εκπαιδευτικοί ξένων σχολείων που λειτουργούν με άδεια του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων στην Ελλάδα

Αρμόδια για την εξέταση της αίτησης και την έκδοση απόφασης χορήγησης ή ανανέωσης άδειας διαμονής των περιπτώσεων α', β', γ, δ και ε της προηγούμενης παραγράφου είναι η Διεύθυνση Μεταναστευτικής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών. Για τις περιπτώσεις στ, ζ, η, θ, ι και ια της ίδια παραγράφου, αρμόδια για την εξέταση της αίτησης και την έκδοση απόφασης χορήγησης ή ανανέωσης άδειας διαμονής είναι η αρμόδια υπηρεσία της Αποκεντρωμένης Διοίκησης του τόπου διαμονής των ενδιαφερομένων.

Στους παραπάνω πολίτες τρίτων χωρών, εφόσον προσκομίσουν τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, χορηγείται άδεια διαμονής διημέρου ή ίσης διάρκειας με την προβλεπόμενη περίοδο διαμονής τους στη χώρα, η οποία ανανεώνεται ανά τριετία, εφόσον οι ενδιαφερόμενοι εξακολουθούν να παρέχουν τις υπηρεσίες τους. Οι παραπάνω πολίτες τρίτων χωρών μπορούν, κατά παρέκκλιση των διατάξεων της παρ.1 του άρθρου 71, να συνοδεύονται από τα μέλη της οικογένειάς τους στα οποία χορηγείται άδεια διαμονής για οικογενειακή επανένωση που λήγει ταυτόχρονα με την άδεια διαμονής των συντηρούντων.

Στην άδεια διαμονής των πολιτών τρίτων χωρών της παραγράφου 1 του παρόντος αναγράφεται «Άδεια διαμονής για εργασία ειδικού σκοπού» και στο πεδίο «Παρατηρήσεις», η επαγγελματική ιδιότητα του κατόχου.

Οι επιχειρήσεις, οργανισμοί, νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου στα οποία απασχολούνται οι πολίτες τρίτων χωρών της παραγράφου 1 του παρόντος υποχρεούνται να γνωστοποιούν στην αρμόδια Διεύθυνση του Υπουργείου Εσωτερικών ή στις αρμόδιες διευθύνσεις των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων της Χώρας κατά περίπτωση, κάθε μεταβολή στην εργασιακή κατάσταση των ενδιαφερομένων.¹⁰¹

Προσωρινή Διαμονή – Απασχόληση με εθνική θεώρηση εισόδου.

Σε πολίτες τρίτων χωρών που εισέρχονται στη χώρα για συγκεκριμένο σκοπό και για συγκεκριμένο διάστημα διαμονής, που συναρτάται με την ολοκλήρωση του σκοπού, χορηγείται από την αρμόδια προξενική αρχή, με την επιφύλαξη των γενικών και ειδικών διατάξεων για τις θεωρήσεις, εθνική θεώρηση εισόδου, πέραν των ενενήντα ημερών, που επιτρέπει τη διαμονή για εργασιακούς ή άλλους λόγους. Η εν λόγω εθνική θεώρηση εισόδου χορηγείται σε πολίτες τρίτων χωρών που εμπίπτουν στις παρακάτω κατηγορίες:

- α) Εποχικά εργαζόμενοι
- β) Αλιεργάτες
- γ) Μέλη καλλιτεχνικών συγκροτημάτων, εφόσον προσκομίσουν στην αρμόδια προξενική αρχή
- δ) Εργαζόμενοι νόμιμα σε επιχείρηση εγκατεστημένη σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου οι οποίοι μετακινούνται στην Ελλάδα για παροχή συγκεκριμένης υπηρεσίας, στο πλαίσιο σχετικής συμβατικής υποχρέωσης μεταξύ της ανωτέρω επιχείρησης και του αντισυμβαλλομένου, ο οποίος ασκεί τις δραστηριότητες του στην Ελλάδα, εφόσον προσκομίσουν στην αρμόδια προξενική αρχή.\
- ε) Εργαζόμενοι ως εξειδικευμένο τεχνικό προσωπικό σε επιχείρηση, η οποία είναι εγκατεστημένη σε τρίτη χώρα και για την οποία προβλέπεται η παροχή

---

¹⁰¹ Ν. 4251/2014, Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις. ΦΕΚ Α-80, Άρθρο 17: Χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής ειδικού σκοπού.

συγκεκριμένων υπηρεσιών, στο πλαίσιο σύμβασης προμήθειας, μεταξύ της ανωτέρω επιχείρησης και της αντίστοιχης που ασκεί τις δραστηριότητες της στην Ελλάδα, εφόσον η επιχείρηση, από την οποία μετακινείται ο πολίτης τρίτης χώρας, έχει συνάψει σύμβαση προμήθειας, με την οποία προβλέπεται η παροχή συγκεκριμένων υπηρεσιών που αναφέρονται, αποκλειστικώς, στην εγκατάσταση, δοκιμαστική λειτουργία και συντήρηση των προμηθευόμενων ειδών, εφόσον προσκομίσουν στην αρμόδια προξενική αρχή.

στ) Αρχηγοί οργανωμένων Ομάδων Τουρισμού (Tour Leaders), που εισέρχονται στη χώρα για το συγκεκριμένο σκοπό, εφόσον οι ενδιαφερόμενοι προσκομίσουν.

ζ) Αθλητές, προπονητές και λοιπό εξειδικευμένο προσωπικό που τους συνοδεύει και εισέρχονται στη χώρα για προετοιμασία εν όψει συμμετοχής τους σε διεθνείς αθλητικές διοργανώσεις, εφόσον οι ενδιαφερόμενοι προσκομίσουν.

η) Πολίτες τρίτων χωρών φοιτητές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, που συμμετέχουν σε προγράμματα με σκοπό την πρακτική άσκηση στο αντικείμενο των σπουδών τους, έναντι αποζημίωσης, που επιτρέπει τη διαμονή για εργασιακούς λόγους, για διάστημα που δεν υπερβαίνει τους έξι μήνες.

Η εθνική θεώρηση εισόδου χορηγείται εφόσον έχουν γίνει δεκτοί σε πρόγραμμα για πρακτική άσκηση στο αντικείμενο των σπουδών τους σε συγκεκριμένη επιχείρηση και για ορισμένο χρονικό διάστημα, δια μέσου φορέα ανταλλαγών. Ως φορείς ανταλλαγών, θεωρούνται τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της χώρας μας που έχουν συνάψει διμερείς συμφωνίες ανάλογου περιεχομένου με αντίστοιχα ιδρύματα της αλλοδαπής και σε περιπτώσεις που δεν υφίστανται τέτοιες, διεθνείς φορείς ανταλλαγών φοιτητών.

Ειδικά για τα προγράμματα πρακτικής άσκησης σε ξενοδοχειακές επιχειρήσεις ισχύουν τα οριζόμενα, κάθε φορά, στη νομοθεσία που ρυθμίζει τους όρους και τις προϋποθέσεις πρακτικής άσκησης ημεδαπών και αλλοδαπών σπουδαστών/μαθητών Σχολών Τουριστικής Εκπαίδευσης και φοιτητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Μετά τη λήξη της θεώρησης ο πολίτης τρίτης χώρας οφείλει να εγκαταλείψει αμέσως το ελληνικό έδαφος, χωρίς άλλες διατυπώσεις. Στους εισερχόμενους με εθνική θεώρηση εισόδου πολίτες τρίτων χωρών για έναν από τους λόγους της παραγράφου 1

του παρόντος άρθρου δεν μπορεί, κατά το χρόνο ισχύος της, να χορηγηθεί άδεια διαμονής οποιασδήποτε κατηγορίας.¹⁰²

Δικαίωμα Οικογενειακής Επανένωσης

Η οικογενειακή επανένωση αποτελεί την είσοδο και διαμονή στη χώρα των μελών της οικογένειας πολίτη τρίτης χώρας που διαμένει νόμιμα στην Ελλάδα, προκειμένου να διατηρηθεί η ενότητα της οικογένειας του, ασχέτως εάν οι οικογενειακοί δεσμοί δημιουργήθηκαν πριν ή μετά από την είσοδο του στη χώρα. Αντίστοιχα, ο συντηρών είναι ο πολίτης τρίτης χώρας που διαμένει νόμιμα στην Ελλάδα και υποβάλλει αίτηση οικογενειακής επανένωσης, προκειμένου να επιτραπεί η είσοδος και η διαμονή στα μέλη της οικογένειας του στην Ελλάδα, όπως αυτά προσδιορίζονται στον κώδικα μετανάστευσης. Σχετικά με την οικογενειακή επανένωση έχει διατυπωθεί η διαφορετική αντιμετώπιση των κρατών μελών της Ε.Ε. Συγκεκριμένα, για την Ελλάδα έχει λεχθεί ότι αυτή αρκείται στην αναθεώρηση της νομοθεσίας σε αντίθεση με χώρες, όπως η Ολλανδία, που πρωτοτυπούν. Ως εκ τούτου, η οικογενειακή επανένωση θεωρείτε φλέγον ζήτημα και πρόκληση για τις χώρες υποδοχής.¹⁰³

Ακολούθως, παρουσιάζεται η μέριμνα της Ελλάδας για την οικογενειακή επανένωση όπως προκύπτει από τον Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης.

Μέλη οικογένειας πολίτη τρίτης χώρας:

- α) Ο έτερος των συζύγων, εφόσον έχει συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας του, καθώς και τα κάτω των 18 ετών άγαμα, κοινά τέκνα τους, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που έχουν νομίμως υιοθετηθεί στην

---

¹⁰² Ν. 4251/2014, Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις. ΦΕΚ Α-80, Άρθρο 18:Προσωρινή Διαμονή – Απασχόληση με εθνική θεώρηση εισόδου

¹⁰³ Μάρκου, Γ. (2007). Μεταναστευτική πολιτική και πολιτική ένταξης σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο: το παράδειγμα της Ολλανδίας και της Ελλάδας. *Επιστήμη και Κοινωνία: Επιθεώρηση Πολιτικής και Ηθικής Θεωρίας*. Σελ. 147-175.

Ελλάδα με δικαστική απόφαση ή με αλλοδαπή δικαστική απόφαση που είναι αυτοδικαίως εκτελεστή ή έχει κηρυχθεί εκτελεστή ή έχει αναγνωρισθεί το δεδικασμένο της στην Ελλάδα.

- β) Τα λοιπά, κάτω των 18 ετών, άγαμα τέκνα του συντηρούντος ή του ετέρου των συζύγων, συμπεριλαμβανομένων των τέκνων που έχουν, κατά τα ανωτέρω, υιοθετηθεί, εφόσον η άσκηση της επιμέλειας έχει νομίμως ανατεθεί για μεν τα τέκνα του συντηρούντος σε αυτό, για δε τα τέκνα του ετέρου συζύγου στο σύζυγο αυτόν.

Αυτοτελές δικαίωμα διαμονής αποτελεί το δικαίωμα διαμονής των μελών οικογένειας πολίτη τρίτης χώρας που έχουν γίνει δεκτά στην ελληνική επικράτεια για λόγους οικογενειακής επανένωσης το οποίο διατηρείται αποκλειστικά σε προσωπική βάση.

Μέλος οικογένειας Έλληνα:

- α) ο [η] σύζυγος ανεξαρτήτως ιθαγένειας,
β) ανεξαρτήτως ιθαγένειας: οι κατιόντες, συγγενείς εξ' αίματος σε ευθεία γραμμή, των συζύγων, οι οποίοι είναι κάτω των 21 ετών ή ανεξαρτήτως ηλικίας, εφόσον είναι συντηρούμενοι, καθώς και εκείνοι του (της) συζύγου, κατά την ανωτέρω διάκριση, ως προς την ηλικία, καθώς και τα τέκνα που έχουν υιοθετηθεί, επίσης κατά την ανωτέρω διάκριση.
γ) ανεξαρτήτως ιθαγένειας, οι απευθείας ανιόντες του πολίτη της Ένωσης, καθώς και εκείνοι του [της] συζύγου, εφόσον είναι συντηρούμενοι

Άδεια διαμονής μελών οικογενείας ερευνητή. Στα μέλη οικογενείας ερευνητή χορηγείται, ύστερα από αίτησή τους, άδεια διαμονής, η οποία λήγει ταυτόχρονα με την άδεια διαμονής του ερευνητή. Το μέλος οικογένειας ερευνητή υποβάλλει αίτηση για χορήγηση άδειας διαμονής σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 62 του παρόντος, συνοδευόμενη από τα απαιτούμενα δικαιολογητικά. Για την ανανέωση της άδειας διαμονής, το μέλος οικογένειας ερευνητή υποχρεούται να υποβάλει αίτηση, πριν από

τη λήξη αυτής, στο αρμόδιο για την παραλαβή της αίτησης όργανο, σύμφωνα με τον παρόντα Κώδικα.¹⁰⁴

Οι Προϋποθέσεις για την οικογενειακή επανένωση.

Ο πολίτης τρίτης χώρας που κατοικεί νόμιμα στην Ελλάδα για διάστημα δύο ετών δικαιούται να ζητήσει, κατόπιν αίτησής του, την είσοδο και διαμονή στη χώρα των μελών της οικογένειάς του. Η αίτηση υποβάλλεται και εξετάζεται όταν τα μέλη αυτά διαμένουν εκτός της ελληνικής επικράτειας. Τυχόν διαμονή των μελών αυτών στην ελληνική επικράτεια, πριν την υποβολή της αίτησης για οικογενειακή επανένωση, δεν αποτελεί παρακωλυτικό λόγο και η αίτηση για τη χορήγηση της θεώρησης εισόδου εξετάζεται κατά παρέκκλιση, υπό την προϋπόθεση ότι τα μέλη της οικογένειας, την είσοδο των οποίων αιτείται ο πολίτης τρίτης χώρας, πληρούν κριτήρια ενσωμάτωσης στη χώρα, όπως αυτά ορίζονται στην παράγραφο 14 του άρθρου 137 του παρόντος Κώδικα.

Για την άσκηση του δικαιώματος της προηγούμενης παραγράφου, ο συντηρών θα πρέπει να αποδεικνύει την οικογενειακή σχέση με τα μέλη της οικογένειάς του για τα οποία ζητεί την επανένωση στην Ελλάδα, καθώς και ότι πληροί ο ίδιος, σωρευτικά, τις κατωτέρω προϋποθέσεις:

- α) διαθέτει κατάλυμα ικανό να καλύψει τις ανάγκες του ίδιου και των μελών της οικογένειάς του για τα οποία ζητεί την επανένωση,
- β) διαθέτει προσωπικό εισόδημα σταθερό και τακτικό, επαρκές για τις ανάγκες του ίδιου και της οικογένειάς του, το οποίο δεν προέρχεται από προσφυγή στο σύστημα κοινωνικής αρωγής της Χώρας. Το εισόδημα αυτό δεν μπορεί να είναι μικρότερο από τις ετήσιες αποδοχές του ανειδίκευτου εργάτη, προσαυξημένο κατά 20% για τη σύζυγο και κατά 15% για κάθε τέκνο. Η ανωτέρω προσαύξηση του 15% για κάθε τέκνο δεν απαιτείται στην περίπτωση κατά την οποία και οι δύο σύζυγοι διαμένουν νομίμως στην Ελλάδα, διαθέτει πλήρη ασφάλιση ασθενοείας ως προς το σύνολο των

---

¹⁰⁴ Ν. 4251/2014, Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις. ΦΕΚ Α-80, Άρθρο 64: Άδεια διαμονής μελών οικογένειας ερευνητή

κινδύνων που καλύπτονται για τις αντίστοιχες κατηγορίες εργαζομένων ημεδαπών, η οποία να μπορεί να καλύψει και τα μέλη της οικογένειάς του.

Σε περίπτωση πολυγαμίας, αν ο συντηρών έχει ήδη σύζυγο που ζει μαζί του στην Ελλάδα, δεν επιτρέπεται η οικογενειακή επανένωση με άλλη σύζυγο. Δεν επιτρέπεται η οικογενειακή επανένωση ανήλικων τέκνων του συντηρούντος και άλλης συζύγου, εκτός των περιπτώσεων που του έχει ανατεθεί νομίμως η επιμέλεια.

Για τη διακρίβωση ύπαρξης της οικογενειακής σχέσης το αρμόδιο όργανο μπορεί να καλεί τον συντηρούντα σε προσωπική συνέντευξη και να διενεργεί οποιαδήποτε άλλη έρευνα κρίνεται αναγκαία αίτηση του συντηρούντος συνοδεύεται από τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, όπως ορίζονται στην παρ. 1 του άρθρου 137 του παρόντος Κώδικα.¹⁰⁵

Δικαίωμα Εκπαίδευσης

Το δικαίωμα στην εκπαίδευση είναι αναφαίρετο για κάθε πολίτη. Ειδικότερα η μέριμνα για τους μετανάστες κρίνεται απαραίτητη προκειμένου να μπει ένα τέλος στην κοινωνική και εκπαιδευτική τους μειονεξία, η οποία τείνει να περνά από γενιά σε γενιά. Για το σκοπό αυτό, στόχοι της εκπαιδευτικής «μεταναστευτικής» πολιτικής καθίστανται η ένταξη των νέων πολιτών και η χειραφέτησή τους που θα επιτευχθεί μέσω της ποιοτικής εκπαίδευσης, της εύρεσης εργασίας και της οικονομικής ανεξαρτησίας.¹⁰⁶

Ακολουθώς, παρουσιάζεται η εκπαιδευτική μέριμνα της Ελλάδας όπως προκύπτει από τον Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης.

Γενικές προϋποθέσεις δικαιώματος διαμονής με σκοπό τις σπουδές ή την εθελοντική υπηρεσία.

Η είσοδος και διαμονή πολίτη τρίτης χώρας σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 32 έως 43 του παρόντος Κώδικα, υπόκειται σε έλεγχο δικαιολογητικών που

---

¹⁰⁵ Ν. 4251/2014, Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις. ΦΕΚ Α-80, Άρθρο 71: Προϋποθέσεις για την οικογενειακή επανένωση

¹⁰⁶ Αποστόλου, Α.(2001). Μαζί σε Νέους Κόσμους. *Ι.Π.Ο.Δ.Ε./ Βασιλική Ολλανδική Πρεσβεία στην Ελλάδα: Ένταξη Μεταναστών, Ελληνοολλανδικό Σεμινάριο*. Αθήνα: Ι.Π.Ο.Δ.Ε.

αποδεικνύουν ότι πληρούνται σωρευτικά οι προϋποθέσεις της επόμενης παραγράφου του παρόντος άρθρου και οι αντίστοιχες προϋποθέσεις των επόμενων άρθρων.

Επιτρέπεται η είσοδος και διαμονή πολιτών τρίτων χωρών στην Ελλάδα με σκοπό τις σπουδές ή την εθελοντική υπηρεσία, εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι εξής γενικές προϋποθέσεις:

- α) είναι κάτοχοι διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου αναγνωρισμένου από την Ελλάδα, η ισχύς του οποίου διαρκεί τρεις τουλάχιστον μήνες μετά τη λήξη της θεώρησης εισόδου και έχουν λάβει θεώρηση εισόδου για το σκοπό των σπουδών ή της εθελοντικής υπηρεσίας,
- β) προσκομίζουν συναίνεση των γονέων ή του ασκούντος τη γονική μέριμνα για την προβλεπόμενη διαμονή σε περίπτωση που είναι κάτω των 18 ετών,
- γ) διαθέτουν πλήρη ασφάλιση ασθενοείας ως προς το σύνολο των παροχών που καλύπτονται αντίστοιχα για τους ημεδαπούς,
- δ) δεν αποτελούν κίνδυνο για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια και τη δημόσια υγεία,
- ε) έχουν καταβάλλει παράβολο σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 133 του παρόντος νόμου.

Ως προς τους πολίτες τρίτων χωρών, οι οποίοι συμμετέχουν σε ευρωπαϊκά προγράμματα για την ενίσχυση της κινητικότητας προς την Ευρωπαϊκή Ένωση ή εντός αυτής και οι οποίοι, στο πλαίσιο των προγραμμάτων αυτών, επιθυμούν την είσοδο και διαμονή τους στην ελληνική επικράτεια, η διαδικασία εισδοχής διευκολύνεται προκειμένου για την έγκαιρη έκδοση των απαιτούμενων θεωρήσεων εισόδου και των αδειών διαμονής.

Οι σπουδαστές που καλύπτονται αυτομάτως από ασφάλιση ασθενοείας για όλους τους κινδύνους για τους οποίους καλύπτονται κανονικά και οι ημεδαποί λόγω της εγγραφής τους σε εκπαιδευτικό ίδρυμα, θεωρούνται ότι πληρούν την προϋπόθεση του στοιχείου γ' της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου.

Υπό την επιφύλαξη ειδικότερων διατάξεων του παρόντος, αρμόδια υπηρεσία για την εξέταση των αιτήσεων χορήγησης αδειών διαμονής του παρόντος είναι η

αρμόδια υπηρεσία της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Η αίτηση υποβάλλεται στις υπηρεσίες που ορίζονται από τις διατάξεις του άρθρου 8 του παρόντος Κώδικα.¹⁰⁷

Χορήγηση άδειας διαμονής για λόγους σπουδών.

Ο πολίτης τρίτης χώρας, που έχει λάβει εθνική θεώρηση εισόδου για σπουδές στην Ελλάδα, υποβάλλει αίτηση, στην, κατά την παράγραφο 5 του προηγούμενου άρθρου αρμόδια υπηρεσία, εφόσον, εκτός από τις γενικές προϋποθέσεις του άρθρου 6 του παρόντος Κώδικα, συντρέχουν σωρευτικά και οι εξής προϋποθέσεις:

- α) έχει γίνει δεκτός σε ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα στην ελληνική επικράτεια για να παρακολουθήσει πρόγραμμα σπουδών,
- β) διαθέτει επαρκείς πόρους για την κάλυψη των εξόδων διαβίωσής του κατά τη διάρκεια της διαμονής,
- γ) έχει καταβάλλει τέλη εγγραφής στο οικείο εκπαιδευτικό ίδρυμα, όπου απαιτούνται.

Στα προγράμματα σπουδών περιλαμβάνεται και η φοίτηση σε Κέντρα Διδασκαλίας της Ελληνικής Γλώσσας και Πολιτισμού που πραγματοποιούνται από Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα. Όταν το πρόγραμμα σπουδών που πρόκειται να παρακολουθήσει ο πολίτης τρίτης χώρας απαιτεί επάρκεια γνώσης της ελληνικής γλώσσας ως προϋπόθεση για την εγγραφή του, το οικείο εκπαιδευτικό ίδρυμα προβαίνει στους απαραίτητους ελέγχους και χορηγεί αντίστοιχη βεβαίωση, η οποία προσκομίζεται στην αρμόδια ελληνική προξενική αρχή.

Η αίτηση της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου συνοδεύεται από τα απαιτούμενα δικαιολογητικά. Κατά την εξέταση της αίτησης για τη χορήγηση της άδειας διαμονής και για την έκδοση της σχετικής απόφασης εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 8 του παρόντος Κώδικα.¹⁰⁸

---

¹⁰⁷N. 4251/2014, Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις. ΦΕΚ Α-80, Άρθρο 33:Γενικές προϋποθέσεις δικαιώματος διαμονής με σκοπό τις σπουδές ή την εθελοντική υπηρεσία.

¹⁰⁸N. 4251/2014, Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις. ΦΕΚ Α-80, Άρθρο 34: Χορήγηση άδειας διαμονής για λόγους σπουδών.

Διάρκεια και ανανέωση της άδειας διαμονής για λόγους σπουδών.

Η άδεια διαμονής για σπουδές έχει διάρκεια ισχύος ένα έτος και μπορεί να ανανεώνεται για ισόχρονο διάστημα, εφόσον συνεχίζουν να πληρούνται οι προϋποθέσεις των άρθρων 33 και 34 του παρόντος. Αν η διάρκεια του προγράμματος σπουδών είναι κατώτερη του ενός έτους, η άδεια διαμονής ισχύει για τη διάρκεια του προγράμματος σπουδών.

Παρέχεται ευχέρεια στον πολίτη τρίτης χώρας να αιτηθεί για τη χορήγηση άδειας διαμονής για σπουδές με διάρκεια ισχύος ισόχρονη με την ανώτατη διάρκεια φοίτησής του συγκεκριμένου προγράμματος σπουδών. Στην περίπτωση αυτή, κατά την υποβολή της αίτησης ο σπουδαστής προσκομίζει συμπληρωματικά βεβαίωση του οικείου εκπαιδευτικού ιδρύματος για το συνολικό χρόνο σπουδών του προγράμματος που πρόκειται να παρακολουθήσει.

Για την έκδοση της ανωτέρω άδειας διαμονής, καταβάλλεται παράβολο ύψους εκατόν πενήντα (150) ευρώ για κάθε έτος για το οποίο χορηγείται η άδεια διαμονής για σπουδές. Για την καταβολή του παράβολου αυτού ακολουθείται η διαδικασία του άρθρου 133 του παρόντος Κώδικα.

Ο σπουδαστής, που είναι κάτοχος άδειας διαμονής με διάρκεια ισχύος ισόχρονη με την ανώτατη διάρκεια του προγράμματος σπουδών, υποχρεούται να υποβάλλει στην αρμόδια υπηρεσία της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ανά διετία, βεβαίωση εγγραφής και συμμετοχής στις εξετάσεις, από το οικείο εκπαιδευτικό ίδρυμα, καθώς και πιστοποιητικό αναλυτικής βαθμολογίας σπουδών για το ίδιο διάστημα, από το οποίο να προκύπτει η γενικότερη πρόοδος του ή λεπτομερής έκθεση προόδου από αρμόδιο όργανο, σε περίπτωση μεταπτυχιακών σπουδών ή εκπόνησης διδακτορικής διατριβής. Σε περίπτωση μη εκπλήρωσης της ανωτέρω υποχρέωσης, εντός δύο μηνών από την ημερομηνία παρέλευσης της διετίας από την έκδοση της άδειας διαμονής, αυτή ανακαλείται και ο σπουδαστής οφείλει να εγκαταλείψει αμέσως το ελληνικό έδαφος, χωρίς άλλες διατυπώσεις.

Για την ανανέωση των αδειών διαμονής των προηγούμενων παραγράφων, ο πολίτης τρίτης χώρας υποχρεούται να υποβάλλει αίτηση, πριν από τη λήξη τους, στην, κατά τις διατάξεις του άρθρου 9 αρμόδια υπηρεσία υποβολής της αίτησης, η οποία συνοδεύεται από τα απαιτούμενα δικαιολογητικά.

Ο συνολικός χρόνος ανανέωσης της άδειας διαμονής δε μπορεί να υπερβεί την περίοδο κανονικής φοίτησης που ισούται με τον ελάχιστο αριθμό των αναγκαίων για την απονομή του τίτλου σπουδών εξαμήνων σύμφωνα με το ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών της σχολής, προσαυξημένο κατά τέσσερα εξάμηνα. και κατά το ήμισυ για τους σπουδαστές μεταπτυχιακών σπουδών ή τους υποψήφιους διδάκτορες. Στο χρονικό αυτό διάστημα προστίθεται ένα επιπλέον έτος για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, εφόσον αυτό έχει ζητηθεί από το οικείο εκπαιδευτικό ίδρυμα.¹⁰⁹

Δικαίωμα σε Οικογενειακές Παροχές

Δικαιώματα και υποχρεώσεις μελών οικογένειας πολίτη τρίτης χώρας.

Τα μέλη της οικογένειας του συντηρούντος έχουν, εξίσου με αυτόν, δικαίωμα:

- α) πρόσβασης στην εκπαίδευση,
- β) πρόσβασης σε εξαρτημένη εργασία-παροχή υπηρεσιών ή έργου. Το μέλος της οικογένειας που επιθυμεί να απασχοληθεί σε εξαρτημένη εργασία – παροχή υπηρεσιών ή έργου, υποβάλλει αίτηση για το σκοπό αυτό, στο όργανο που του χορήγησε την άδεια διαμονής. συνυποβάλλοντας τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, ανάλογα με το είδος της απασχόλησης που θα παρέχει.
- γ) πρόσβασης στον επαγγελματικό προσανατολισμό, τη βασική και περαιτέρω κατάρτιση καθώς και την επανακατάρτιση.

Οι κάτοχοι αδειών διαμονής για οικογενειακή επανένωση υπόκεινται στα γενικά δικαιώματα και υποχρεώσεις των πολιτών τρίτων χωρών, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Κώδικα.¹¹⁰

---

¹⁰⁹N. 4251/2014, Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις. ΦΕΚ Α-80, Άρθρο 35: Διάρκεια και ανανέωση της άδειας διαμονής για λόγους σπουδών

¹¹⁰N. 4251/2014, Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις. ΦΕΚ Α-80, Άρθρο 76: Δικαιώματα και υποχρεώσεις μελών οικογένειας πολίτη τρίτης χώρας

*Αυτοτελής άδεια διαμονής μελών οικογένειας.*¹¹¹

Πρόσωπα που έχουν γίνει δεκτά για λόγους οικογενειακής επανένωσης δικαιούνται, κατόπιν αίτησής τους, συνοδευόμενη από τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, να αποκτήσουν αυτοτελή άδεια διαμονής στην Ελλάδα στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- α) παρέλευσης πενταετίας από τη χορήγηση της αρχικής άδειας διαμονής για οικογενειακή επανένωση, εφόσον δεν έχει χορηγηθεί άδεια διαμονής για έναν από τους λοιπούς λόγους του Κώδικα,
- β) ενηλικίωσης.

Αυτοτελής άδεια διαμονής μπορεί να χορηγείται στα πρόσωπα που έχουν γίνει δεκτά δυνάμει οικογενειακής επανένωσης στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- α) θανάτου του συντηρούντος, εφόσον τα μέλη της οικογένειας διαμένουν στη χώρα τουλάχιστον επί ένα έτος πριν το θάνατό του,
- β) σε περίπτωση διαζυγίου ή ακύρωσης του γάμου ή αποδεδειγμένης διακοπής της έγγαμης συμβίωσης, εφόσον:
  - i. ο γάμος διήρκεσε, έως την έναρξη της δίκης έκδοσης διαζυγίου ή ακύρωσης του γάμου ή αποδεδειγμένης διακοπής της έγγαμης συμβίωσης, επί τρία, τουλάχιστον, έτη από τα οποία το ένα έτος έχει διανυθεί στη χώρα.
  - ii. συντρέχουν ιδιαίτερες δυσχερείς καταστάσεις, όπως σε περίπτωση που το μέλος της οικογένειας υπήρξε θύμα οικογενειακής βίας, ενόσω υφίστατο ο γάμος.

Το κάθε μέλος της οικογένειας, υποβάλλει αίτηση, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 8 για τη χορήγηση αυτοτελούς άδειας διαμονής, εφόσον πληροί μία εκ των ανωτέρω προϋποθέσεων, συνοδευόμενη από τα απαιτούμενα δικαιολογητικά. Η διάρκεια της αυτοτελούς άδειας διαμονής δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα έτος. Περαιτέρω ανανέωσή της επιτρέπεται για άλλους λόγους, εκτός της οικογενειακής επανένωσης, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Κώδικα. Το δικαίωμα διαμονής

---

¹¹¹ Ν. 4251/2014, Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις. ΦΕΚ Α-80, Άρθρο 77:Αυτοτελής άδεια διαμονής μελών οικογένειας

των ανήλικων τέκνων ακολουθεί την τύχη του δικαιώματος διαμονής του γονέα, στον οποίον έχει ανατεθεί η επιμέλεια. Για τα τέκνα που ενηλικιώνονται, η αυτοτελής άδεια διαμονής, κατά παρέκκλιση της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου, είναι τριετής και δεν μπορεί να υπερβαίνει την συμπλήρωση του 21 ου έτους της ηλικίας τους.

Η εν λόγω άδεια διαμονής, υπό την επιφύλαξη συνδρομής στο πρόσωπο του αιτούντος λόγων δημόσιας τάξης και ασφάλειας, ανανεώνεται για επιπλέον τρία έτη με μόνη υποχρέωση την προσκόμιση της προηγούμενης αυτοτελούς άδειας διαμονής. Περαιτέρω ανανέωση της επιτρέπεται σύμφωνα με τις προβλέψεις του Κώδικα αυτού. Σε περίπτωση που η αυτοτελής άδεια διαμονής ανανεωθεί για σπουδές ή επαγγελματική κατάρτιση, ο πολίτης τρίτης χώρας μπορεί, μετά το πέρας των σπουδών του, να την ανανεώσει αυτοτελώς για ένα (1) έτος. Περαιτέρω ανανέωση της επιτρέπεται σύμφωνα με τις προβλέψεις του Κώδικα αυτού. Η αυτοτελής άδεια διαμονής παρέχει στον κάτοχό της δικαίωμα άμεσης πρόσβασης στην εξαρτημένη εργασία – παροχή ανεξαρτήτων υπηρεσιών ή έργου, καθώς και σε σπουδές σε οποιαδήποτε βαθμίδα εκπαίδευσης.

Το παρόν εφαρμόζεται όταν ο συντηρών κατέχει άδεια διαμονής που έχει εκδοθεί από τις αρμόδιες ελληνικές αρχές, διάρκειας ισχύος τουλάχιστον δύο ετών, η οποία του παρέχει τη δυνατότητα να αποκτήσει δικαίωμα μόνιμης διαμονής, εφόσον τα μέλη της οικογένειάς του είναι πολίτες τρίτης χώρας, ανεξάρτητα από το καθεστώς τους.

Οι ρυθμίσεις των άρθρων 70 έως 78 δεν εφαρμόζονται όταν ο συντηρών:

- α) έχει υποβάλει αίτηση να του αναγνωρισθεί η ιδιότητα του δικαιούχου διεθνούς προστασίας, επί της οποίας δεν έχει ακόμα εκδοθεί η σχετική απόφαση,
- β) έχει λάβει άδεια διαμονής δυνάμει προσωρινής προστασίας ή ζητεί άδεια να διαμείνει με αυτό το καθεστώς και αναμένει την έκδοση σχετικής απόφασης,
- γ) έχει λάβει άδεια διαμονής στην Ελλάδα δυνάμει επικουρικών μορφών προστασίας, σύμφωνα με τις διεθνείς υποχρεώσεις, την εθνική νομοθεσία ή τις πρακτικές των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ή ζητεί άδεια να διαμείνει με αυτό το καθεστώς και αναμένει την έκδοση σχετικής απόφασης.

Οι ρυθμίσεις των άρθρων 70 έως 78 δεν εφαρμόζονται στα μέλη της οικογένειας πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι ρυθμίσεις των άρθρων 70 έως 78 εφαρμόζονται υπό την επιφύλαξη ευνοϊκότερων διατάξεων:

- α) διμερών και πολυμερών συμφωνιών μεταξύ της ΕΕ ή της ΕΕ και των κρατών μελών της, αφενός, και τρίτων χωρών, αφετέρου,
- β) του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη της 18ης Οκτωβρίου 1961 (Ν. 1426 /1984, Α' 32), ως ισχύει.¹¹²

Για τους επί μακρόν Διαμένοντες Υπηκόους Τρίτων Χωρών.

Το καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος είναι ένα νέο καθεστώς διαμονής μακράς διάρκειας για τους υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν στην Ελλάδα το οποίο εισήχθη με το Ν.3386/2006 στο ελληνικό δίκαιο (άρθρα 67-69 και 91 παρ.1) κυρίως κατ' εφαρμογή της κοινοτικής Οδηγίας 2003/109/ΕΚ και οι άδειες διαμονής αόριστου διάρκειας που ρυθμίζονται με τη μεταβατική διάταξη του άρθρου 91 παρ. 2 Ν.3386/2005 (αφορά παλαιά ρύθμιση που υπήρχε ήδη από τον πρώτο νόμο 1975/1991.

Την άδεια διαμονής αόριστης διάρκειας θα την λάβει υπήκοος τρίτης χώρας σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του σχετικού Ν.2910/2001. Εφόσον συμπληρώσει δέκα έτη διαμονής στην Ελλάδα (αποτελεί πλέον μεταβατική διάταξη του νέο Ν.3386/2005). Η άδεια διαμονής χορηγείται από την Γενική Γραμματεία της Περιφέρειας και έτσι ο κάτοχος της άδειας ορίζεται και ο επί μακρόν διαμένοντος.

Αυτό είναι και το συστατικό μέσο για την επίτευξη του θεμελιώδους στόχου της Ε.Ε., δηλαδή η προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής της, μέσα από την κοινωνική ένταξη και άδεια διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών στα εδάφη της Ένωσης. Στα άρθρα 67-69 του Ν.3386/2005 θέτονται οι προϋποθέσεις και τα κριτήρια για την απόκτηση της ιδιότητας του επί μακρόν διαμένοντος υπηκόου τρίτης χώρας, ακόμη και με το Π.Δ. 150/2006 ενσωματώνει την Οδηγία 2003/109/ΕΚ. σχετικά με το καθεστώς υπηκόων τρίτων χωρών οι όποιοι είναι επί μακρόν διαμένοντες στο εθνικό πλέον δίκαιο.

---

¹¹²Ν. 4251/2014, Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις. ΦΕΚ Α-80, Άρθρο 70: Πεδίο Εφαρμογής

Ο επί μακρόν διαμένων απολαύει ίσης μεταχείρισης με τους ημεδαπούς όσον αφορά την πρόσβαση στη μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα και τους όρους απασχόλησης και εργασίας, περιλαμβανομένων των όρων απόλυσης και αμοιβής. Δεν επιτρέπεται πρόσβαση σε δραστηριότητες που αφορούν την άσκηση δημόσιας εξουσίας. Την εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση, περιλαμβανομένων των υποτροφιών σπουδών. Την αναγνώριση επαγγελματικών διπλωμάτων, πιστοποιητικών και άλλων τίτλων. Την κοινωνική ασφάλεια και τα βασικά πλεονεκτήματα της κοινωνικής αρωγής και προστασίας, όπως αυτά οριοθετούνται στο πλαίσιο ιδίως των ν. 4051/1960 «Περί ενισχύσεως απροστάτευτων παιδών» (ΦΕΚ Α'68), ΝΔ. 57/1973 «Περί λήψεως μέτρων κοινωνικής προστασίας οικονομικώς αδυνάτων και καταργήσεως των διεπουσών τον θεσμόν της απορίας διατάξεων» (ΦΕΚ Α'149), ν. 1302/1982 «Για την επικύρωση της Διεθνούς Σύμβασης εργασίας αρ.103/1952 (ΦΕΚ Α'133), ν. 2101/1992 «Κύρωση της Διεθνούς Σύμβασης για τα δικαιώματα των παιδιών» (ΦΕΚ Α'192), Ν. 3454/2006 «Ενίσχυση της οικογένειας και λοιπές διατάξεις» (ΦΕΚ Α'75).Τις φορολογικές διευκολύνσεις.

Την πρόσβαση και παροχή αγαθών και υπηρεσιών που βρίσκονται στη διάθεση του κοινού και την πρόσβαση στις διαδικασίες απόκτησης στέγης. Την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και της εγγραφής και συμμετοχής σε οργανώσεις εργαζομένων ή εργοδοτών ή σε οποιαδήποτε οργάνωση της οποίας τα μέλη ασκούν συγκεκριμένο επάγγελμα, περιλαμβανομένων και των πλεονεκτημάτων που παρέχονται από αυτόν τον τύπο οργάνωσης, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων περί δημόσιας τάξης και δημόσιας ασφάλειας. Την ελεύθερη κίνηση και εγκατάσταση στο σύνολο της Επικράτειας. Το δικαίωμα αυτό μπορεί να περιορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 22 παρ. 1 του παρόντος Κώδικα. Το δικαίωμα της ίσης μεταχείρισης που προβλέπεται στις διατάξεις των στοιχείων β, δ ε, στ και ζ της παρ. 1 ασκείται στις περιπτώσεις που ο τόπος κατοικίας του επί μακρόν διαμένοντος ή των μελών της οικογένειας, για τα οποία αυτός ζητά την παροχή των ως άνω δικαιωμάτων, ευρίσκεται εντός της επικράτειας της χώρας.

Το δικαίωμα της ίσης μεταχείρισης περιορίζεται ως προς την πρόσβαση σε μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα η οποία, σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας, ασκείται αποκλειστικά από Έλληνες ή πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ε.Ο.Χ. Πρόσβαση στην εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση, για την οποία μπορεί να απαιτείται να αποδείξει ο επί μακρόν διαμένων την απαιτούμενη για το

σκοπό αυτό γλωσσική επάρκεια. Είσοδο στα Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης Πανεπιστημιακού και Τεχνολογικού Τομέα της Ανώτατης Εκπαίδευσης, για την οποία απαιτείται η προηγούμενη εκπλήρωση των εκπαιδευτικών προϋποθέσεων της ισχύουσας νομοθεσίας. Όσον αφορά τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας οι παράγραφοι 1(δ) και 3 εφαρμόζονται υπό την επιφύλαξη των διατάξεων της Οδηγίας 2011/95/ΕΕ.

Η άδεια διαμονής μακράς διάρκειας εξασφαλίζει επιπλέον στον κάτοχο του προστασία από την απέλαση. Σύμφωνα με το άρθρο 10 Π.Δ. 150/2006 επιτρέπει την κατά τις διατάξεις των άρθρων 76 επ του Ν. 3386/2005 διοικητική απέλαση του μόνο στην του μόνο στην περίπτωση που κριθεί ότι αυτός συνιστά ενεστώτα και ειδικά αιτιολογούμενη απειλή κατά της δημόσιας τάξης ή της δημοσίας ασφάλειας Απαγορεύεται η απέλαση του κατόχου άδειας μακράς διαμονής ακόμη δηλαδή και να θεωρηθεί επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια, εφόσον είναι γονέας ημεδαπού ανηλίκου του οποίου έχει την επιμέλεια διατροφή ή έχει υπερβεί το 80^ο έτος της ηλικίας του άρθρο 79 παρ.2 Ν.3386/2005.

Η Κάρτα Διαμονής και οι Προϋποθέσεις

Στον πολίτη τρίτης χώρας που διαμένει στην Ελλάδα, νόμιμα και αδιάλειπτα, κατά τα πέντε έτη αμέσως πριν από την ημερομηνία υποβολής της σχετικής αίτησης, υπό την επιφύλαξη της παρ. 3 του άρθρου αυτού, χορηγείται το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις: Διαθέτει εισόδημα, επαρκές για τις ανάγκες του ιδίου και της οικογένειάς του, το οποίο δεν προέρχεται από προσφυγή στο σύστημα κοινωνικής αρωγής της Χώρας. Το εισόδημα αυτό δεν μπορεί να είναι μικρότερο από τις ετήσιες αποδοχές του ανειδίκευτου εργάτη, προσαυξημένο κατά 15% για κάθε συντηρούμενο από αυτόν μέλος της οικογένειάς του. Στον υπολογισμό του εισοδήματος λαμβάνονται υπόψη οι συνεισφορές των μελών της οικογένειας. Ο τακτικός χαρακτήρας του ανωτέρω εισοδήματος αποδεικνύεται ιδίως από την εκπλήρωση των ασφαλιστικών και φορολογικών υποχρεώσεών του. Διαθέτει πλήρη ασφάλιση ασθενοείας ως προς το σύνολο των παροχών που καλύπτονται για τις αντίστοιχες κατηγορίες ασφαλισμένων ημεδαπών, η οποία καλύπτει και τα μέλη της οικογένειάς του. Πληροί όρους ένταξης στην ελληνική κοινωνία.

Οι περίοδοι διαμονής που αναφέρονται στις περιπτώσεις ε΄ και στ΄ της παρ. 4 του παρόντος δεν λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της ανωτέρω πενταετούς περιόδου. Ειδικώς περίοδοι διαμονής για λόγους σπουδών ή επαγγελματικής κατάρτισης, λαμβάνονται υπόψη μόνο κατά το ήμισυ για τον υπολογισμό της ίδιας περιόδου. Για τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας, στον υπολογισμό της περιόδου της παρ.1 λαμβάνεται υπόψη το ήμισυ της περιόδου μεταξύ της ημερομηνίας υποβολής της αίτησης διεθνούς προστασίας βάσει της οποίας χορηγήθηκε το καθεστώς διεθνούς προστασίας και της ημερομηνίας έκδοσης της άδειας διαμονής κατά τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 24 της Οδηγίας 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 2011 ή ολόκληρη η περίοδος, εφόσον υπερβαίνει τους 18 μήνες. Περίοδοι απουσίας, εφόσον είναι κατώτερες των έξι διαδοχικών μηνών και δεν υπερβαίνουν συνολικά τους δέκα μήνες εντός της πενταετίας, προσμετρούνται στον υπολογισμό της πενταετούς περιόδου. Το Υπουργείο Εσωτερικών και οι αρμόδιοι φορείς για την υποβολή και εξέταση της αίτησης, καθώς και για τη χορήγηση της άδειας διαμονής του επί μακρόν διαμένοντος ενημερώνουν τους ενδιαφερόμενους, σχετικά με τις προϋποθέσεις και τις διαδικασίες απόκτησης του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος, καθώς και για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτή. Η ενημέρωση πραγματοποιείται ιδίως μέσω ενημερωτικών φυλλαδίων, ανάρτησης πληροφοριακού υλικού στις ιστοσελίδες των ανωτέρω φορέων ή κάθε άλλο πρόσφορο μέσο. Το υλικό αυτό επικαιροποιείται ανά τακτά χρονικά διαστήματα (Άρθρο 91).¹¹³

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ.

Το καθεστώς διαμονής μακράς διάρκειας έχουν δικαίωμα να αποκτήσουν ενήλικοι αλλοδαποί υπήκοοι τρίτων χωρών, οι όποιοι διαμένουν νόμιμα στην ελληνική επικράτεια, ανεξαρτήτως του τύπου ή του είδους άδειας διαμονής που ήδη κατέχουν, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις οι οποίες προβλέπονται για την απόκτηση του εν

---

¹¹³ Ν. 4251/2014, Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις. ΦΕΚ Α-80, Άρθρο 91, ΚΩΔΙΚΑΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

λέγω καθεστώτος. Το δικαίωμα της απόκτησης του καθεστώτος του επί μακρόν διαμένοντος έχει προσωποπαγή χαρακτήρα.

Την ιδιότητα του δικαιούχου στερούνται οι αλλοδαποί οι οποίοι ανήκουν στις εξής κατηγορίες τις οποίες καθορίζει το άρθρο 3 του Π.Δ. 150/2006:

Α) οι κάτοχοι άδειας διαμονής για σπουδές, για απόκτηση ιατρικής ειδικότητας και για επαγγελματική κατάρτιση, καθώς και τα μέλη της οικογενείας τους τα οποία τυχόν τους συνοδεύουν,

Β) οι κάτοχοι άδειας διαμονής στην Ελλάδα δυνάμει προσωρινής προστασίας ή επικουρικών μορφών προστασίας, όπως είναι τα θύματα εμπορίας ανθρώπων, καθώς και τα πρόσωπα που έχουν υποβάλει αίτηση να διαμείνουν για τους ίδιους λόγους και αναμένουν απόφαση για το καθεστώς τους

Γ) οι πρόσφυγες ή πρόσωπα που έχουν υποβάλει αίτηση για να τους αναγνωριστεί το καθεστώς του πρόσφυγα για την οποία δεν έχει ακόμη εκδοθεί απόφαση

Δ) οι κάτοχοι άδειας προσωρινής διαμονής (τέτοιες είναι οι περιπτώσεις των άρθρων 16, 19, 20 παρ.5, 21, 37, 42, 43, 45, 46-52 του Ν.3386/2005), καθώς και τα μέλη της οικογενείας τους

Ε) οι υπήκοοι τρίτων χωρών που απολαμβάνουν νομικού καθεστώτος που υπόκειται στη Σύμβαση της Βιέννης του 1961 περί των διπλωματικών σχέσεων (ΝΔ. 503/1970) ή στη Σύμβαση της Βιέννης του 1963 περί των προξενικών σχέσεων (Ν.90/1975). Δυνάμει διμερών ή πολυμερών συμβάσεων είναι δυνατόν, ωστόσο, να επεκταθεί η χορήγηση του καθεστώτος διαμονής μακράς διάρκειας και σε αλλοδαπούς των παραπάνω κατηγοριών (άρθρο 3 παρ.3 Π.Δ.150/2006).

Οι Προϋποθέσεις κτήσης του καθεστώτος του επί μακρόν διαμένοντος¹¹⁴. Η αίτηση για τη χορήγηση άδειας διαμονής επί μακρόν διαμένοντος στο αρμόδιο κατά την παρ. 3 του παρόντος άρθρου όργανο, η οποία συνοδεύεται από τα απαιτούμενα

---

¹¹⁴ Ν. 4251/2014, Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις. ΦΕΚ Α-80, Άρθρα 67-69, Δίκαιο Καταστάσεως Αλλοδαπών, Καθεστώς διαμονής μακράς διάρκειας.

δικαιολογητικά. Οι όροι ένταξης ενός πολίτη τρίτης χώρας στην ελληνική κοινωνία, που αναφέρονται στην παρ. 1 του άρθρου 90, πληρούνται στις παρακάτω περιπτώσεις:

- α) εφόσον αποδεικνύει ότι διαθέτει επαρκή γνώση της ελληνικής γλώσσας και γνώση στοιχείων της ελληνικής ιστορίας και του ελληνικού πολιτισμού σύμφωνα με το άρθρο 108 του παρόντος Κώδικα,
- β) εφόσον είναι κάτοχοι δελτίου μόνιμης διαμονής ως μέλη οικογένειας Έλληνα,
- γ) εφόσον υπάρχει σχετική εισήγηση από επιτροπή πολιτογράφησης του άρθρου 12 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας και σύμφωνα με την παρ.2 του άρθρου 5Α του ίδιου Κώδικα.
- δ) εφόσον διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα για δώδεκα (12) έτη

Αρμόδιο όργανο για τη χορήγηση της άδειας διαμονής επί μακρόν διαμένοντος είναι εκείνο που χορήγησε την τελευταία άδεια διαμονής. Για τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας, αρμόδιο όργανο για τη χορήγηση της άδειας διαμονής επί μακρόν διαμένοντος είναι ο Γενικός Γραμματέας της κατά τόπο αρμόδιας Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Κατά την παραλαβή της άδειας διαμονής επί μακρόν διαμένοντος ο δικαιούχος διεθνούς προστασίας παραδίδει την άδεια διαμονής δικαιούχου διεθνούς προστασίας, η οποία διαβιβάζεται στην Υπηρεσία Ασύλου και παύει αυτοδικαίως να ισχύει.

Το αρμόδιο όργανο, αφού ζητήσει τη γνώμη της οικείας αστυνομικής αρχής για θέματα που αφορούν τη δημόσια τάξη και ασφάλεια της Χώρας, εξετάζει εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 90 του παρόντος Κώδικα.

Το αρμόδιο όργανο, αφού λάβει υπόψη την ανωτέρω γνώμη, εκδίδει σχετική απόφαση, το αργότερο εντός έξι (6) μηνών από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης με όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά. Η ανωτέρω προθεσμία μπορεί να παραταθεί για επιπλέον (3) μήνες και μόνο εφόσον συντρέχουν αιτιολογημένα ειδικές προϋποθέσεις. Σε περίπτωση θετικής απόφασης, χορηγείται στον πολίτη τρίτης χώρας άδεια διαμονής ενιαίου τύπου κατ' εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΚ) με αρ. 1030/2002 του Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 2002 για την καθιέρωση αδειών διαμονής ενιαίου τύπου για τους πολίτες τρίτων χωρών, όπως ισχύει. Στον τίτλο «τύπος άδειας» αναγράφεται «επί μακρόν διαμένων – ΕΕ». Για τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας, στο πεδίο «Παρατηρήσεις» της άδειας διαμονής αναγράφεται: «Έχει χορηγηθεί διεθνής προστασία από την Ελληνική Δημοκρατία στις [ημερομηνία]».

Όταν χορηγείται άδεια διαμονής επί μακρόν διαμένοντος σε δικαιούχο διεθνούς προστασίας κάτοχο άδειας διαμονής επί μακρόν διαμένοντος εκδοθείσας από άλλο κράτος μέλος, στην άδεια διαμονής αναγράφεται και η ως άνω παρατήρηση που αναφέρει το κράτος μέλος χορήγησης του καθεστώτος διεθνούς προστασίας. Πριν την αναγραφή της εν λόγω παρατήρησης, το αρμόδιο όργανο ζητά από το κράτος μέλος που αναφέρεται στην παρατήρηση να παράσχει πληροφορίες σχετικά το εάν ο επί μακρόν διαμένων είναι ακόμα δικαιούχος διεθνούς προστασίας. Αν η διεθνής προστασία έχει αρθεί με τελεσίδικη απόφαση του ως άνω κράτους μέλους, η σχετική παρατήρηση δεν αναγράφεται. Στην περίπτωση που άλλο κράτος μέλος ζητεί την παροχή των ως άνω πληροφοριών η Υπηρεσία Ασύλου απαντά το αργότερο εντός μηνός από την παραλαβή της αίτησης παροχής πληροφοριών. Το καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος είναι μόνιμο, υπό την επιφύλαξη του άρθρου 94 του παρόντος.

Η Διάρκεια και ανανέωση άδειας διαμονής επί μακρόν διαμένοντος.

Η άδεια διαμονής του επί μακρόν διαμένοντος έχει διάρκεια ισχύος πέντε έτη, η οποία ανανεώνεται για 5 έτη κάθε φορά, χωρίς την ανάγκη συνδρομής των προϋποθέσεων του άρθρου 90 του παρόντος Κώδικα.

Για την ανανέωση της άδειας διαμονής, ο επί μακρόν διαμένων υποχρεούται να υποβάλει αίτηση, πριν από τη λήξη της, στην αρμόδια υπηρεσία για την παραλαβή της αίτησης, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος, η οποία συνοδεύεται από τα απαιτούμενα δικαιολογητικά.

Απόρριψη αίτησης για την χορήγηση άδειας διαμονής επί μακρόν διαμένοντος για λόγους δημόσιας τάξης ή δημόσιας ασφάλειας.

Η αίτηση για τη χορήγηση της άδειας διαμονής επί μακρόν διαμένοντος μπορεί να απορρίπτεται για λόγους δημόσιας τάξης ή δημόσιας ασφάλειας. Η εξέταση των λόγων που αφορούν τη δημόσια τάξη ή τη δημόσια ασφάλεια της χώρας αποτελεί προαπαιτούμενο στοιχείο για την εξέταση του αιτήματος απόκτησης του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος και τη χορήγηση της άδειας διαμονής.

Κατά τη λήψη της σχετικής απόφασης εξετάζονται η σοβαρότητα ή το είδος του αδικήματος κατά της δημόσιας τάξης ή της δημόσιας ασφάλειας ή ο κίνδυνος που προέρχεται από το εν λόγω πρόσωπο, συνεκτιμώντας τη διάρκεια της διαμονής και την

ύπαρξη δεσμών με τη χώρα. Η άρνηση χορήγησης της άδειας διαμονής δεν μπορεί να βασίζεται στην επίκληση λόγων γενικότερης δημοσιονομικής πολιτικής.¹¹⁵

Επανάκτηση του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος.

Ο πολίτης τρίτης χώρας, ο οποίος έχει απωλέσει το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος, μπορεί να ζητήσει την επανάκτησή του, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- α) Όταν έχει απωλέσει το καθεστώς λόγω απουσίας από το έδαφος της ΕΕ για διάστημα μεγαλύτερο ή ίσο των δώδεκα (12) διαδοχικών μηνών ή
- β) Όταν έχει απωλέσει το καθεστώς στην Ελλάδα, λόγω χορήγησης του καθεστώτος αυτού σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Για την επανάκτηση του καθεστώτος, ο πολίτης τρίτης χώρας υποβάλλει αίτηση στο όργανο που του είχε χορηγήσει αρχικά το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος, η οποία συνοδεύεται από τα δικαιολογητικά που ορίζονται στην υπουργική απόφαση της παρ. 1 του άρθρου 137 του παρόντος Κώδικα. Κατά τα λοιπά, ακολουθείται η διαδικασία των άρθρων 91 και 92 του παρόντος Κώδικα.¹¹⁶

Το Δικαίωμα ισότητας

Το δικαίωμα στην ισότητα ανήκει στα ανθρώπινα δικαιώματα και γίνεται εκτενής αναφορά του σε πληθώρα νομοθετημάτων, κανονισμών αλλά και σε υπερνόμους όπως το Σύνταγμα. Η ισότητα πηγάζει από τις αρχές της Δημοκρατίας και αναγνωρίζει τη διαφορετικότητα των ατόμων, την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας, την ελευθερία της έκφρασης και γνώμης και την ενεργητική συμμετοχή στα κοινά. Ως εκ τούτου, δεν θα μπορούσε να μη συμπεριλάβει στους κόλπους της και τους μετανάστες ως άτομα διαφορετικά στο πολιτισμικό στοιχείο.¹¹⁷

---

¹¹⁵ Ν. 4251/2014, Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις. ΦΕΚ Α-80, Άρθρο 93: Απόρριψη αίτησης για την χορήγηση άδειας διαμονής επί μακρόν διαμένοντος για λόγους δημόσιας τάξης ή δημόσιας ασφάλειας

¹¹⁶ Ν. 4251/2014, Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις. ΦΕΚ Α-80, Άρθρο 95: Επανάκτηση του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος

¹¹⁷ Μπιγλάκη, Ν. (2007). Αρχές Δημοκρατίας στην Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. 4^ο Διεθνές Συνέδριο στην Αθήνα «Για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση – Μορφές Δημοκρατίας στην

Έτσι, κάθε δημοκρατική χώρα οφείλει να διαμορφώνει τους θεσμούς ώστε να μην γίνονται διακρίσεις λόγω διαφορετικότητας¹¹⁸ ενώ περαιτέρω η δημοκρατία και ως εκ τούτου το δικαίωμα στην ισότητα θα πρέπει να αναγνωρίζεται τόσο ως πολιτικό όσο και ως ατομικό δικαίωμα.¹¹⁹

Στο παρόν υποκεφάλαιο, η ισότητα παρουσιάζεται όπως προκύπτει από τις διατάξεις του Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης:

Ο κάτοχος άδειας διαμονής έχει δικαίωμα ίσης μεταχείρισης με τους ημεδαπούς όσον αφορά:

- α) την αναγνώριση των διπλωμάτων, πιστοποιητικών και άλλων επαγγελματικών τίτλων, σύμφωνα με τις σχετικές εθνικές διαδικασίες,
- β) τις συνθήκες εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των όρων αμοιβής και απόλυσης,
- γ) τους κλάδους κοινωνικής ασφάλειας όπως ορίζονται στον κανονισμό ΕΚ αριθ. 883/2004 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας. Οι ειδικές διατάξεις στο παράρτημα του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1231/2010 του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2010, για την επέκταση των διατάξεων του κανονισμού ΕΚ αριθ. 883/2004 και του κανονισμού ΕΕ αριθ. 987/2009 στους πολίτες τρίτων χωρών οι οποίοι δεν καλύπτονται ήδη από τις διατάξεις αυτές μόνον λόγω της ιθαγένειάς τους, εφαρμόζονται αναλόγως,
- δ) τις φορολογικές διευκολύνσεις,

Εκπαίδευση: Ανοικτή Πρόσβαση και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση», Αθήνα: Εκδόσεις Προπομπός – Πρακτικά Εισηγήσεων. σελ. 474-484.

¹¹⁸ Γεραπετρίτης, Γ. (2007). *Ισότητα & Θετικά Μέτρα*. Αθήνα: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα.

¹¹⁹ Δασκαλοπούλου, Σ. (2005). Πολιτισμικά δικαιώματα και διαπολιτισμική επικοινωνία. *ΔΤΑ Νο 28*. σελ. 1211, 1213.

ε) την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αγαθών και υπηρεσιών που τίθενται στη διάθεση του κοινού.¹²⁰

Οι πολίτες τρίτης χώρας με καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης που διαμένουν στην Ελλάδα δυνάμει του παρόντος κεφαλαίου απολαύουν ίσης μεταχείρισης με τους ημεδαπούς στους τομείς και υπό τους όρους του άρθρου 98 του παρόντος Κώδικα.

Οι πολίτες τρίτης χώρας με καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης που διαμένουν στην Ελλάδα με σκοπό την άσκηση μισθωτής δραστηριότητας, δυνάμει του παρόντος κεφαλαίου, δεν επιτρέπεται, κατά το πρώτο δωδεκάμηνο, να απασχοληθούν σε άλλη ειδικότητα από εκείνη, για την οποία τους χορηγήθηκε η αρχική άδεια διαμονής, καθώς και να μεταβάλουν τον ασφαλιστικό τους φορέα.

Τα πρόσωπα που εισέρχονται στη χώρα δυνάμει των στοιχείων γ και δ της παρ. 1 του άρθρου 99 του παρόντος επιτρέπεται να εργάζονται μόνο με καθεστώς μερικής απασχόλησης σύμφωνα με τον παρόντα Κώδικα.

Τα μέλη της οικογένειας που είναι κάτοχοι άδειας διαμονής δυνάμει του παρόντος κεφαλαίου υπόκεινται στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του άρθρου 76 του παρόντος Κώδικα.¹²¹

Το Δικαίωμα Προσωρινής Διαμονής σε άλλο κράτος μέλος

Ο κάτοχος καθεστώτος διαμονής μακράς διάρκειας το οποίο απέκτησε σε άλλο κράτος μέλος της Ε.Ε., δικαιούται να διαμείνει στην Ελλάδα για μεγάλο χρονικό διάστημα πάνω των τριών μηνών εφόσον εργάζεται, σπουδάζει ή παρακολουθεί μαθήματα για επαγγελματική κατάρτιση. Στην Ελλάδα η διαμονή του εξαρτάται από Όρους και προϋποθέσεις για την οικονομική παροχή και ασφάλειας της Ελλάδας σε

---

¹²⁰Ν. 4251/2014, Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις. ΦΕΚ Α-80, Άρθρο 68: Ίση μεταχείριση

¹²¹ Ν. 4251/2014, Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις. ΦΕΚ Α-80, Άρθρο 102: Δικαιώματα και υποχρεώσεις πολιτών τρίτης χώρας με καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης που είναι κάτοχοι άδειας διαμονής στην Ελλάδα

αυτούς που δικαιολογεί την υπέρβαση των άνω των 3 μηνών στην Ελλάδα (άρθρο 13 παρ.2 του Π.Δ. 150/2006). Βεβαίως, ισχύει το δικαίωμα να έχει την οικογένεια του μαζί ή κάποια μέλη της ή να τα φέρει στην πορεία. Μόνο στην περίπτωση που η οικογένεια συγκροτηθεί μετά, ισχύουν άλλες διατάξεις (Π.Δ.131/2006) για το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης (άρθρο 14 παρ.1. και 5 του Π.Δ. 150/2006). Επίσης οι αλλοδαποί που απέκτησαν το καθεστώς μακράς διάρκειας στην Ελλάδα μπορούν να αποκτήσουν δικαίωμα διαμονής σε άλλο κράτος μέλος της Ε.Ε. (δικαίωμα κινητικότητας στην επικράτεια της Ε.Ε.).

Ο πολίτης τρίτης χώρας, στον οποίον έχει χορηγηθεί το καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και διαμένει νόμιμα στην Ελλάδα δυνάμει του παρόντος Κεφαλαίου, μπορεί να υποβάλει αίτηση για τη χορήγηση καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος στην Ελλάδα, σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις των ρυθμίσεων του άρθρου 99 του Τμήματος Ε του παρόντος Κώδικα. Η απόφαση αυτή κοινοποιείται στο πρώτο κράτος μέλος, σύμφωνα με το άρθρο 99 του παρόντος Κώδικα.¹²²

Προϋποθέσεις δικαιώματος διαμονής. Με την επιφύλαξη του άρθρου 113 του παρόντος Κώδικα, πολίτης τρίτης χώρας ο οποίος αιτείται τη χορήγηση «Μπλε κάρτας της ΕΕ», υπό τους όρους του παρόντος Κεφαλαίου, θα πρέπει να πληροί τις εξής προϋποθέσεις:

- α) να είναι κάτοχος ισχύοντος διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου που αναγνωρίζεται κατά τα οριζόμενα στην εθνική νομοθεσία και να έχει λάβει εθνική θεώρηση εισόδου για το σκοπό της απασχόλησης υψηλής ειδίκευσης. Η περίοδος ισχύος του ταξιδιωτικού εγγράφου θα πρέπει να καλύπτει τουλάχιστον την αρχική διάρκεια της άδειας διαμονής. Οι αρμόδιες προξενικές αρχές της χώρας χορηγούν στον πολίτη τρίτης χώρας κάθε διευκόλυνση για τη χορήγηση της απαιτούμενης θεώρησης.

---

¹²² Ν. 4251/2014, Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις. ΦΕΚ Α-80, Άρθρο 104: Απόκτηση καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος στην Ελλάδα στο πλαίσιο της άσκησης του δικαιώματος διαμονής ως επί μακρόν διαμένων σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης

β) να έχει συνάψει έγκυρη σύμβαση εργασίας με αντικείμενο την απασχόληση υψηλής ειδίκευσης, διάρκειας ενός τουλάχιστον έτους στην Ελλάδα, από την οποία να προκύπτει ότι η αμοιβή του δεν υπολείπεται του κατώτατου ορίου μισθού για απασχόληση υψηλής ειδίκευσης το οποίο προσδιορίζεται και δημοσιεύεται για το σκοπό αυτόν από την αρμόδια Διεύθυνση του Υπουργείου Εσωτερικών. Το κατώτατο αυτό όριο ισούται τουλάχιστον με το 1,5 του ύψους του μέσου ακαθάριστου ετήσιου μισθού στην Ελλάδα, όπως αυτός προκύπτει με βάση τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής. Το προαναφερθέν ύψος μισθολογικού συντελεστή για τον υπολογισμό του εθνικού κατώτατου ορίου μισθού για εισδοχή πολιτών τρίτων χωρών με σκοπό την απασχόληση υψηλής ειδίκευσης μπορεί να αναπροσδιορίζεται κάθε φορά με την προβλεπόμενη παρακάτω στην παράγραφο 1 του άρθρου 11 του παρόντος Κώδικα απόφαση. Με την ίδια απόφαση και εφόσον πρόκειται για απασχόληση σε επαγγέλματα στα οποία υπάρχει ιδιαίτερη ανάγκη για εργαζομένους από τρίτες χώρες και τα οποία εντάσσονται στις κλάσεις 1 και 2 της Διεθνούς Τυποποιημένης Ταξινόμησης Επαγγελμάτων (ISCO), μπορεί να καθορίζεται, κατά παρέκκλιση των ανωτέρω, διαφορετικό ύψος μισθολογικού συντελεστή, που δεν μπορεί να είναι κατώτερο του 1,2 επί του ύψους του μέσου ακαθάριστου ετήσιου μισθού στην Ελλάδα. Στην περίπτωση αυτή, οι αρμόδιες εθνικές αρχές κοινοποιούν κατ' έτος, στην Επιτροπή τον κατάλογο των επαγγελμάτων για τα οποία έχει αποφασισθεί τέτοια παρέκκλιση.

γ) εφόσον πρόκειται για νομοθετικά ρυθμιζόμενο επάγγελμα, να αποδεικνύει ότι πληροί τις προϋποθέσεις που προβλέπονται από τις διατάξεις του υπ' αρ.38/2010 Προεδρικού Διατάγματος «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2005/36/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7.9.2005 (ΦΕΚ 78 Α') προκειμένης της άσκησης των εκεί αναφερομένων επαγγελμάτων από τους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ελλάδα, ή, εφόσον πρόκειται για επάγγελμα που δεν περιλαμβάνεται σε αυτά, από τις οικείες διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας που ρυθμίζουν την άσκηση αυτών από πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ελλάδα. Ο προσδιορισμός των κατά περίπτωση εφαρμοστέων

διατάξεων διενεργείται με βάση την περιγραφή του επαγγέλματος στην οικεία σύμβαση εργασίας,

- δ) εφόσον πρόκειται για μη νομοθετικά ρυθμιζόμενο επάγγελμα, να αποδεικνύει τα υψηλά επαγγελματικά προσόντα που πιστοποιούνται από τίτλο σπουδών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή εφόσον αυτό προβλέπεται, κατά παρέκκλιση, από την εθνική νομοθεσία, από πέντε τουλάχιστον έτη επαγγελματικής εμπειρίας επιπέδου ανάλογου προς τίτλο σπουδών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και σχετικής με το επάγγελμα ή τον τομέα που προσδιορίζεται στη σύμβαση εργασίας και τα οποία πρέπει να είναι συναφή με το επάγγελμα ή τον τομέα που προσδιορίζεται στη σύμβαση εργασίας,
- ε) να διαθέτει πλήρη ασφάλιση ασθένειας για το σύνολο των κινδύνων που καλύπτονται για τους ημεδαπούς
- στ) να μην συντρέχει κίνδυνος για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια
- ζ) να μην αποτελεί κίνδυνο για τη δημόσια υγεία, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 6 του παρόντος Κώδικα.

Σε περίπτωση κατά την οποία συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής ειδικότερων συλλογικών συμβάσεων εργασίας ή διαιτητικών αποφάσεων ή κοινών υπουργικών αποφάσεων για τον καθορισμό των όρων αμοιβής και εργασίας συγκεκριμένων κατηγοριών εργαζομένων, αυτές θα εφαρμόζονται και για τους εργαζόμενους υψηλής ειδίκευσης, με την προϋπόθεση ότι οι αποδοχές που καθορίζονται για τους συγκεκριμένους εργαζόμενους, δεν θα υπολείπονται του σχετικού κατωτάτου ορίου μισθού της παραγράφου 1β, όπως αυτό θα δημοσιεύεται κάθε φορά, ενώ παράλληλα θα εφαρμόζονται και οι λοιποί όροι αυτών. Το παρόν άρθρο δεν θίγει τις εφαρμοστέες συλλογικές συμβάσεις ή πρακτικές των σχετικών επαγγελματικών κλάδων για την απασχόλησης υψηλής εξειδίκευσης.¹²³

Ο κάτοχος «Μπλε κάρτας της ΕΕ» έχει δικαίωμα ίσης μεταχείρισης με τους ημεδαπούς, όσον αφορά:

---

¹²³ Ν. 4251/2014, Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις. ΦΕΚ Α-80, Άρθρο 112: Προϋποθέσεις δικαιώματος διαμονής

- α) Τις συνθήκες εργασίας, περιλαμβανομένων των όρων αμοιβής και απόλυσης, καθώς και τις απαιτήσεις σχετικά με την υγεία και την ασφάλεια στον χώρο εργασίας.
- β) Την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι, της προσχώρησης και της συμμετοχής σε οργάνωση εργαζομένων ή εργοδοτών ή οποιαδήποτε επαγγελματική οργάνωση, συμπεριλαμβανομένων των πλεονεκτημάτων που παρέχονται από τις οργανώσεις αυτές και υπό την επιφύλαξη των διατάξεων για τη δημόσια τάξη και τη δημόσια ασφάλεια.
- γ) την εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση.
- δ) την αναγνώριση των διπλωμάτων πιστοποιητικών και άλλων επαγγελματικών προσόντων, σύμφωνα με τις σχετικές εθνικές διαδικασίες.
- ε) τις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας σχετικά με τους κλάδους κοινωνικής ασφάλειας όπως ορίζονται στον Κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71. Οι ειδικές διατάξεις του παραρτήματος του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 859/2003 του Συμβουλίου, εφαρμόζονται ανάλογα.
- στ) με την επιφύλαξη των υφιστάμενων διμερών συμφωνιών, την καταβολή ποσών σχετικών με κεκτημένα δικαιώματα στο πλαίσιο εκ του νόμου συντάξεων γήρατος στο ύψος που προβλέπει η εθνική νομοθεσία ή η νομοθεσία των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που οφείλουν τα εν λόγω ποσά στην περίπτωση μετακίνησης σε τρίτη χώρα.
- ζ) την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών που τίθενται στη διάθεση του κοινού, περιλαμβανομένων των διαδικασιών για την πρόσβαση σε στέγαση, καθώς και των υπηρεσιών ενημέρωσης και παροχής συμβουλών που παρέχουν οι υπηρεσίες εύρεσης εργασίας. Το δικαίωμα αυτό δεν θίγει τη συμβατική ελευθερία σύμφωνα με την κοινοτική και εθνική νομοθεσία.
- η) Την ελεύθερη πρόσβαση στο σύνολο της Επικράτειας. Το δικαίωμα αυτό μπορεί να περιορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 22 του παρόντος Κώδικα.

Όσον αφορά την παράγραφο 1 στοιχεία γ) και ζ), το δικαίωμα της ίσης μεταχείρισης περιορίζεται όσον αφορά τις υποτροφίες και τα σπουδαστικά δάνεια ή άλλες παροχές και δάνεια στο πλαίσιο της δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης, καθώς και τις διαδικασίες για την

Όσον αφορά τις διατάξεις της παραγράφου 1 στοιχείο (γ):

- α) η πρόσβαση στις πανεπιστημιακές και τις μετά - δευτεροβάθμιες σπουδές υπόκειται στην πλήρωση των ειδικών προϋποθέσεων σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία.
- β) το δικαίωμα της ίσης μεταχείρισης περιορίζεται στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η κατοικία ή η συνήθης διαμονή του κατόχου «Μπλε κάρτας της ΕΕ» ή του μέλους της οικογένειάς του για το οποίο ζητεί παροχές ευρίσκεται εντός της ελληνικής επικράτειας.

Το δικαίωμα ίσης μεταχείρισης, όπως ορίζεται στην παράγραφο 1, δεν θίγει το δικαίωμα των αρμόδιων ελληνικών αρχών να ανακαλούν τη «Μπλε κάρτα της ΕΕ» ή να απορρίπτουν την ανανέωσή της, σύμφωνα με το άρθρο 117 του παρόντος Κώδικα.

Σε περίπτωση που πολίτης τρίτης χώρας στον οποίο έχει χορηγηθεί «Μπλε κάρτα της ΕΕ» από άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης εισέρχεται στην ελληνική επικράτεια σύμφωνα με το άρθρο 123 του παρόντος Κώδικα και η αρμόδια υπηρεσία δεν έχει αποφανθεί ακόμη επί του αιτήματος για τη χορήγηση «Μπλε κάρτας της ΕΕ», η ίση μεταχείριση περιορίζεται στους τομείς που αναφέρονται στην παράγραφο 1, εκτός των στοιχείων β) και δ). Εάν, κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής, επιτραπεί στον αιτούντα να εργασθεί, χορηγείται ίση μεταχείριση με τους ημεδαπούς σε όλους τους τομείς της παραγράφου 1.¹²⁴

Κατά παρέκκλιση του άρθρου 90 παράγραφος 1 του παρόντος Κώδικα, στην περίπτωση κατόχου «Μπλε κάρτας της ΕΕ», που χρησιμοποίησε τη δυνατότητα η οποία προβλέπεται στο άρθρο 123 του παρόντος Κώδικα, επιτρέπεται ο συνυπολογισμός σωρευτικά περιόδων διαμονής σε διαφορετικά κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκειμένου να ικανοποιηθεί η απαίτηση σχετικά με τη διάρκεια της διαμονής, εάν πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

---

¹²⁴ Ν. 4251/2014, Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις. ΦΕΚ Α-80, Άρθρο 120: Ίση μεταχείριση

- α) πέντε έτη νόμιμης και αδιάλειπτης διαμονής στην επικράτεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως κατόχου «Μπλε κάρτας της ΕΕ» και
- β) δύο έτη νόμιμης και αδιάλειπτης διαμονής, αμέσως πριν από την υποβολή της σχετικής αίτησης, ως κατόχου «Μπλε κάρτας της ΕΕ», στην ελληνική επικράτεια, στην οποία υποβάλλεται η αίτηση για άδεια διαμονής επί μακρόν διαμένοντος στην ΕΚ.

Για τον υπολογισμό της περιόδου νόμιμης και αδιάλειπτης διαμονής στην Ευρωπαϊκή Ένωση και κατά παρέκκλιση από το άρθρο 90 παράγραφος 3 του παρόντος Κώδικα, περίοδοι απουσίας από την επικράτεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν διακόπτουν την περίοδο που αναφέρεται στην παράγραφο 2 στοιχείο (α) του παρόντος άρθρου εάν είναι μικρότερες από δώδεκα συναπτούς μήνες και δεν υπερβαίνουν συνολικά τους δεκαοκτώ μήνες εντός της περιόδου που αναφέρεται στην παράγραφο 2 στοιχείο (α) του παρόντος άρθρου. Η παρούσα παράγραφος εφαρμόζεται και στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο κάτοχος «Μπλε κάρτας της ΕΕ» δεν χρησιμοποίησε τη δυνατότητα που προβλέπεται στο άρθρο 123 παρόντος Κώδικα.

Κατά παρέκκλιση του άρθρου 94 παράγραφος 1 στοιχείο (γ) του παρόντος Κώδικα, παρατείνεται σε 24 διαδοχικούς μήνες η περίοδος απουσίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση, που επιτρέπεται σε κάτοχο άδειας διαμονής επί μακρόν διαμένοντος στην ΕΕ με την παρατήρηση που αναφέρεται στην παράγραφο 7 του παρόντος άρθρου και στα μέλη της οικογένειάς του στα οποία έχει χορηγηθεί το καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος στην ΕΕ.

Οι παρεκκλίσεις από τις ρυθμίσεις ενσωμάτωσης της Οδηγίας 2003/109/ΕΚ του παρόντος Κώδικα που θεσπίζονται στις παραγράφους 3 και 4 του παρόντος άρθρου περιορίζονται στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο ενδιαφερόμενος πολίτης τρίτης χώρας μπορεί να προσκομίσει στοιχεία που αποδεικνύουν ότι απουσίασε από την επικράτεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης για να ασκήσει μισθωτή ή ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα ή να προσφέρει εθελοντική υπηρεσία ή να σπουδάσει στη χώρα καταγωγής του.

Τα άρθρα 120 στοιχείο (στ) και 121 του παρόντος Κώδικα εξακολουθούν να εφαρμόζονται στους κατόχους άδειας διαμονής επί μακρόν διαμένοντος με την παρατήρηση που αναφέρεται στην παράγραφο 7 κατά περίπτωση, αφού ο κάτοχος της «Μπλε κάρτας της ΕΕ» έχει αποκτήσει το καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος στην ΕΕ.

Στους κατόχους «Μπλε κάρτας της ΕΕ», οι οποίοι πληρούν τις προϋποθέσεις που ορίζονται στο παρόν άρθρο για την απόκτηση του καθεστώτος του επί μακρόν διαμένοντος στην ΕΕ, χορηγείται άδεια διαμονής σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 2 στοιχείο (α) του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1030/2002 του Συμβουλίου. Στο σημείο «Παρατηρήσεις» της άδειας διαμονής, αναγράφεται «Πρώην κάτοχος Μπλε κάρτας της ΕΕ».¹²⁵

4.1.3. Διακρίσεις

Διάκριση είναι η διαφορετική μεταχείριση των ανθρώπων που προκύπτει από προκαταλήψεις ή συμφέροντα. Έχουμε δυο κατηγορίες διακρίσεων, την άμεση και την έμμεση διάκριση. Άμεση διάκριση είναι όταν ένα πρόσωπο τυγχάνει λιγότερο ευνοϊκής μεταχείρισης σε σύγκριση με κάποιον άλλο λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού. Ενώ, η έμμεση διάκριση είναι όταν μια εκ πρώτης όψεως ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική ενδέχεται να προκαλέσει μειονεκτική μεταχείριση προσώπων λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού εκτός εάν η πρακτική μπορεί να δικαιολογηθεί αντικειμενικά από ένα θεμιτό σκοπό. Η διάκριση παραπέμπει και στον όρο του ρατσισμού ενώ ο ρατσισμός παραπέμπει στον όρο του κοινωνικού αποκλεισμού.¹²⁶

---

¹²⁵N. 4251/2014, Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις. ΦΕΚ Α-80, Άρθρο 122: Καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος στην ΕΕ για τους κατόχους «Μπλε κάρτας της ΕΕ»

¹²⁶ Berry, J. W., Kim, U., Minde, T. & Mok, D., 1987. Comparative studies of acculturative stress. *International Migration Review*, Issue 21, pp. 491-511

4.1.4. Κοινωνικός Αποκλεισμός ή Περιθωριοποίηση

Ο κοινωνικός αποκλεισμός, γνωστός και ως κοινωνική περιθωριοποίηση, είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο που παρατηρείται εδώ και χρόνια. Αποτελεί μια διαχρονική διαδικασία σε παγκόσμιο επίπεδο. Με το πρώτο άκουσμα της φράσης κοινωνικός αποκλεισμός έρχεται στο μυαλό μας η λέξη φτώχεια. Στην πραγματικότητα όμως δεν είναι ταυτόσημες έννοιες αλλά έχουν σχέση αιτίας και αποτελέσματος. Η φτώχεια είναι μια κατάσταση που ζει ένα άτομο, ενώ ο κοινωνικός αποκλεισμός είναι μια διαδικασία. Περιληπτικά, ο κοινωνικός περιορισμός σχετίζεται με τα κοινωνικά φαινόμενα όπως η περιθωριοποίηση, η απομόνωση, η φτώχεια κλπ. Επίσης, ένας άνθρωπος μπορεί να είναι είτε φτωχός είτε πλούσιος και κοινωνικά ενσωματωμένος αλλά από την άλλη πλευρά να είναι και κοινωνικά αποκλεισμένος.¹²⁷

Ο κοινωνικός αποκλεισμός είναι σύνθετο και πολυδιάστατο φαινόμενο, που πρωτοεμφανίστηκε ιστορικά το 1960 στην Γαλλία. Ο όρος χρησιμοποιήθηκε αρχικά για να περιγράψει τους ανθρώπους που έμεναν για οικονομικούς όρους στο περιθώριο και δεν μπορούσαν να προσαρμοστούν κοινωνικά. Η χρήση του όρου από τότε μέχρι και σήμερα έχει αλλάξει κατά πολύ. Με τον όρο να αποδίδεται στον Rene Lenoir.

Βέβαια, οι αλληλεπιδράσεις αιτίας και αποτελέσματος είναι αυτές που πρέπει να μελετούν όσοι ασχολούνται με τον ορό κοινωνικό αποκλεισμό.

Επίσης, η φτώχεια δεν είναι μόνη αίτια για κοινωνικό αποκλεισμό του ατόμου αλλά είναι αιτιώδης σχέση με αυτό. Η οικονομική δυσχέρεια δεν μπορεί να ταυτιστεί με τον κοινωνικό αποκλεισμό. Ως πολίτης μιας κοινωνίας, το άτομο από την φύση του έχει το δικαίωμα για καθολική κοινωνική συμμετοχή μέσα από τα δικαιώματά του, την οικονομική και πολιτική διαδικασία για να διασφαλίσει την κοινωνική δικαιοσύνη. Άρα, ο πολίτης επιδιώκει την συμμετοχή του και επομένως την ενσωμάτωση και ένταξη στην κοινωνία. Έτσι, λοιπόν ο κοινωνικός αποκλεισμός είναι η παρεμπόδιση της κοινωνικής ενσωμάτωσης και ένταξης, στέρηση δηλαδή των ανθρωπίνων και κοινωνικών του δικαιωμάτων.

---

¹²⁷ Βενιέρης Δ. (2006), «Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική και Κοινωνική Ενσωμάτωση. Ο Ρόλος του Συμβουλίου της Ευρώπης.» στο Οικονόμου Χ. – Φερώνας Α.

Έτσι λοιπόν, για να λειτουργήσει ομαλά μια οργανωμένη κοινωνία χρειάζεται τα μέλη να έχουν κοινωνικό δεσμό μεταξύ τους. Τα τελευταία χρόνια τα άτομα και οι κοινωνίες οδηγούνται σε σταδιακή αποκοινωνικοποίηση καθώς λειτουργούν τα πάντα με ατομοκεντρικό συλλογισμό και όχι ομαδικό. Γι' αυτό πρέπει να διατηρηθούν οι κοινωνικοί δεσμοί στην κοινωνία από τα μέλη.¹²⁸

Η εννοιολογική μετατόπιση από τη φτώχεια στον κοινωνικό αποκλεισμό δεν προσέφερε μόνο στοιχεία για την ερμηνεία του φαινομένου της φτώχειας, αλλά έκανε το φαινόμενο περισσότερο σύνθετο στη διαπίστωση και την ερμηνεία του. Το απευκταίο για κάθε διακριτό άτομο δεν είναι απλώς η έλλειψη χρημάτων αλλά μια σειρά ποιοτικών κριτηρίων όπως είναι η ελλιπής στέγαση, η κακή υγεία, η εκπαιδευτική ανεπάρκεια, η εγκληματικότητα, η χρήση ναρκωτικών ουσιών, η αποτυχία κοινωνικής συμμετοχής κ.ο.κ. Όλα αυτά δεν είναι απλά προϊόντα της φτώχειας αλλά εξετάζονται από την κοινωνιολογία του κοινωνικού αποκλεισμού ως διακριτά και αυτόνομα κοινωνικά προβλήματα. Οι παράγοντες που συμμετέχουν στη διαμόρφωση του είναι κυρίως κοινωνικοί και οικονομικοί, αλλά πρέπει να επισημανθούν και οι πολιτικοί και οι ιδεολογικοί. Αν και στις μέρες μας, ο κοινωνικός αποκλεισμός κυριαρχεί στον πολιτικό χώρο και ιδιαίτερα στον πολιτικό λόγο.

Το φαινόμενο αυτό δεν είναι κάτι καινούργιο, υπήρχε σε όλη την ιστορία της ανθρωπότητας. Μια εννοιολογική προσέγγιση του όρου του αποκλεισμού είναι ότι άτομα και ομάδες αποκλείονται πρόσκαιρα ή δια παντός από το σύνολο ή από ορισμένες μορφές κοινωνικής ζωής. Να σημειωθεί ότι το αντίθετο της έννοιας αυτής είναι η ενσωμάτωση και η ένταξη στην κοινωνική ζωή.

Αιτίες κοινωνικού αποκλεισμού θεωρούνται¹²⁹:

- η μακροχρόνια ανεργία
- η βιομηχανική αλλαγή σε μη ειδικευμένους εργαζομένους
- η εξέλιξη των οικογενειακών δομών
- η παρακμή των παραδοσιακών μορφών αλληλεγγύης

---

¹²⁸ Βεντούρα, Λ. (2011). «Στρατηγικές και πρακτικές προσαρμογής μεταναστών». Στο: Λ., Βεντούρα (επιμ.), Μετανάστευση και κοινωνικά σύνορα. Αθήνα: Εκδόσεις Νήσος, (σελ. 36-37).

¹²⁹ Mead, N., Baumeister, R., Stillman, T., Rawn, C., Vohs, K. (2011). Social Exclusion Causes People to Spend and Consume Strategically in the Service of Affiliation. *Journal of Consumer Research*. pp. 902-919.

- η αύξηση του ατομικισμού
- η παρακμή των αντιπροσωπευτικών θεσμών και
- οι νέες μορφές μετανάστευσης.

Στις ομάδες που βιώνουν τον κοινωνικό αποκλεισμό, ως κοινωνικά ευπαθείς ομάδες, εντάσσονται¹³⁰:

- Οι μετανάστες, οι πρόσφυγες και οι παλιννοστούντες
- Οι χρόνια άνεργοι
- Οι άποροι
- Οι άστεγοι
- Οι τσιγγάνοι
- Οι μονογονεϊκές οικογένειες
- Τα άτομα τρίτης ηλικίας
- Οι αποφυλακισμένοι
- Οι (πρώην και νυν) χρήστες ναρκωτικών
- Οι ψυχικά πάσχοντες
- Τα άτομα με ειδικές ανάγκες
- Οι φορείς του AIDS
- Τα θύματα trafficking κ.α.

Ο κοινωνικός αποκλεισμός είναι αποτέλεσμα:

- της ύπαρξης ισχυρών δογμάτων και ιδεολογιών
- της έλλειψης πολιτικής βούλησης για αναγκαίες μεταρρυθμίσεις
- της έλλειψης επαρκούς τεχνογνωσίας για την αντιμετώπιση των φαινομένων αποκλεισμού, ακόμη και στις περιπτώσεις που υπάρχει η βούληση για κάτι τέτοιο.

Η άγνοια, η αποξένωση, τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις, οι ρατσιστικές κραυγές συνεχίζουν να διατηρούν τον αποκλεισμό ατόμων και ομάδων από το κοινωνικό-πολιτικό «γίγνεσθαι» και την πρόσβαση στις ίσες ευκαιρίες στην εποχή

---

¹³⁰ Twenge, J. M., Baumeister, R., Tice, D., Stucke, T. (2001). If You Can't Join Them, Beat Them: Effects of Social Exclusion on Aggressive Behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*. pp. 1058–69.

αυτή. Τα άτομα που βοηθούν στην εξάπλωση τέτοιων πεποιθήσεων, γίνονται φορείς εκδηλώσεων τέτοιων φαινομένων. Τα άτομα που βρίσκονται στο περιθώριο, βρίσκονται και έκτος κοινωνικού ιστού και έτσι λείπουν από την εξέλιξη του κοινωνικού συστήματος.¹³¹

Ο κοινωνικός αποκλεισμός λοιπόν κατά βάση οφείλεται στις προκαταλήψεις και τα στερεότυπα, που οδηγούν το κάθε άτομο σαν μονάδα και μετά την κοινωνία σαν σύνολο να αντιμετωπίζουν με φόβο και καχυποψία το διαφορετικό. Οι σημερινές κοινωνίες αν και πολυπολιτισμικές διογκώνουν ακόμη περισσότερο τα επίπεδα κοινωνικών αποκλεισμών με την καχυποψία. Οι μετανάστες για να μπορούν να ενταχθούν ή να επανενταχθούν στο κάθε κράτος – κοινωνία πρέπει να υπάρχει η κοινωνική αλληλεγγύη και ηθική παράλληλα. Πρέπει να είναι δικαίωμα και όχι παροχή η ένταξη. Το κράτος είναι ο πυρήνας όλων αυτών των εκδηλώσεων κοινωνικών αποκλεισμών και ρατσισμών σε ομάδες ή άτομα (μέσω των οικονομικών πολιτικών που ασκούν, την έλλειψη παροχής παιδείας μέσω του εκπαιδευτικού συστήματος κ.τ.λ.).¹³²

Μερικά παραδείγματα κοινωνικού αποκλεισμού σε εργασιακό, οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο. *Άδεια παραμονής σε υπηκόους τρίτων χωρών θύματα καταχρηστικής εργασίας (και ως ανήλικοι) (Άρθρο 19Α παρ. 1δ, ν. 4251/2014)*. Ο Ahmed, πολίτης τρίτης χώρας από την Συρία, δούλευε ως ράφτης σε ένα εργοστάσιο,, χωρίς να έχει άδεια παραμονής, με μισθό 2 ευρώ την ημέρα. Ανέφερε την καταχρηστική παράνομη εργασία και τις άθλιες συνθήκες στην επιθεώρηση εργασίας και έτσι πήρε την άδεια παραμονής στην Ελλάδα.¹³³

---

¹³¹ Eisenberger, N., Lieberman, M., Williams, K. (2003). “Does Rejection Hurt? An fMRI Study of Social Exclusion. *Science*. pp.290–92.

¹³² Berry, J. W., Kim, U., Minde, T. & Mok, D., 1987., ό.π.

¹³³<https://www.accmr.gr/el/%CE%B2%CE%B9%CE%B2%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CE%B8%CE%AE%CE%BA%CE%B7/622-%CE%BF%CE%B4%CE%B7%CE%B3%CF%8C%CF%82-%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B5%CF%85%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%8D-%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%AF%CE%BF%CF%85-%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CE%B5%CF%80%CE%B1%CE%B3%CE%B3%CE%B5%CE%BB%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%AF%CE%B5%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1.html>, Οδηγός Μεταναστευτικού Δικαίου για Επαγγελματίες στην Ελλάδα, τελευταία προβολή 29/03/2021.

Σύμφωνα, με τον συνήγορο του πολίτη¹³⁴, **απορρίφθηκε αίτημα πολίτη με ελληνική ιθαγένεια για την πλήρωση θέσης των Ένοπλων Δυνάμεων**, επειδή οι γονείς του δεν είχαν ελληνική ιθαγένεια και ήταν Πακιστανοί. Με αποτέλεσμα με τον **N.3304/2005**¹³⁵, με την ισχύ του παρόντος νόμου, να καταργείται κάθε νομοθετική και κανονιστική διάταξη που είναι αντίθετη προς την αρχή ίσης μεταχείρισης.

4.1.5.Ρατσισμός – Ξενοφοβία- Διαπολιτισμικότητα

Ο ρατσισμός είναι το φαινόμενο που παρατηρείται χρόνια τώρα, και έχει να κάνει με την διάκριση των φυλών σε ανώτερες και σε κατώτερες και όχι μόνο¹³⁶. Σύμφωνα, πάντα με την σύγχρονη προσέγγιση ρατσισμός είναι ένα σύνολο αντιλήψεων, στάσεων και συμπεριφορών που αναπτύσσονται από ανθρώπους σε άλλους ανθρώπους, θεωρώντας τους άνιστους.¹³⁷

Για να εκδηλώσει ένα άτομο σε ένα άλλο ρατσιστική συμπεριφορά, πρέπει να υιοθετήσει μια κατηγορηματική αντίληψη, μια προκάλυψη και ένα στερεότυπο. Γνωστά ιστορικά παραδείγματα ρατσιστικής συμπεριφοράς και στάσης απέναντι σε εθνότητα, θρησκεία, φυλή κλπ. είναι ο ρατσισμός στις χώρες του Νέου Κόσμου, ο ρατσισμός των Ναζιστών, και ο ρατσισμός κατά των Αφρικανών.

Η ρατσιστική στάση οδηγεί σε ξενοφοβία το άτομο. Ξενοφοβία είναι από την ετυμολογία του όρου, οτιδήποτε ξένο. Αυτό σημαίνει ότι φοβάται το ξένο, δεν το αποδέχεται. Μη αποδεκτό, μη γνώριμο το κάθε ξένο.

Σύμφωνα με έρευνες ο μόνος χώρος που καταπολέμησε τον ρατσισμό και την ξενοφοβία είναι ο αθλητικός χώρος με την ύπαρξη των ολυμπιακών αγώνων. Στο

---

¹³⁴ <https://www.synigoros.gr/resources/docs/4806.pdf>, τελευταία προβολή 29/03/2021.

¹³⁵ ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3304 ΦΕΚ Α' 16/27.01.2005, Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού, τελευταία προβολή 29/03/2021

¹³⁶ Βεντούρα, Λ. (2011). «Οι διακρίσεις και η κατασκευή μιας αναφομοίωσης διαφοράς».

¹³⁷ Ziyauddin. K.M., & Kasi.E. (2009). Dimensions of Social Exclusion. Cambridge Scholars Publishing., (pg.9).

σχολείο παρατηρείται έντονα η διάκριση, η ρατσιστική στάση και από μαθητές και γονείς.

Η διαπολιτισμικότητα δεν έχει οριστεί με ακρίβεια. Είναι μια στάση συνεργασίας και αλληλεπίδρασης ατόμων με διαφορετικές εθνικότητες. Η διαπολιτισμικότητα συνυπάρχει και παρατηρείται πιο πολύ σε σχολεία. Η διαπολιτισμικότητα, είναι η εκπαίδευση αλλοδαπών μαθητών στα σχολεία. Βασίζεται με την αποδοχή των πολιτισμικών στοιχείων του ενός με του άλλου μαθητή.

Τα θετικά είναι ότι μέσα από την διαπολιτισμικότητα¹³⁸ επιτυγχάνεται ο σεβασμός, η αμοιβαιότητα, ίση μεταχείριση, η αλληλεγγύη και η κοινωνική ταυτότητα.¹³⁹

4.2. Ευρώπη και Κοινωνική Ένταξη

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, από το 2015 εισήγαγε μια ολοκληρωμένη δράση με πολιτικές και κατευθυντήριες δράσεις¹⁴⁰ για την ένταξη των μεταναστών, των αιτούντων και των αιτουσών διεθνούς προστασίας, το Σύμφωνο Μετανάστευσης,

---

¹³⁸ Ως εκ τούτου, στο πλαίσιο του παρόντος άξονα, οι προτεινόμενες δράσεις προώθησης της διαπολιτισμικότητας επικεντρώνονται στον εμπλουτισμό του θεσμικού ρόλου των διαπολιτισμικών μεσολαβητών και στην ενίσχυση της διαπολιτισμικότητας, της διαπολιτισμικής αλληλεπίδρασης και του διαθρησκευτικού διαλόγου, τα οποία στοχεύουν:• στην ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου του επαγγέλματος του διαπολιτισμικού μεσολαβητή καθώς και στο σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων για την πιστοποίηση του• στην προώθηση του διαπολιτισμικού και διαθρησκευτικού διαλόγου μέσω συντονισμένου σχεδιασμού• στην ευαισθητοποίηση της κοινωνίας υποδοχής και την επιτυχή αντιμετώπιση αρνητικών στερεοτύπων και στάσεων• στην προώθηση της αμοιβαίας κατανόησης και της δημιουργίας εμπιστοσύνης μεταξύ γηγενών, μεταναστών/μεταναστριών προσφύγων/γυναικών προσφύγων και γενικά πολιτών με διαφορετικές πολιτισμικές/θρησκευτικές καταβολές. <http://www.opengov.gr/immigration/?p=758>., τελευταία προβολή 17/03/2021.

¹³⁹ 8 Νάσκου - Περράκη, Π. (2015). «Η μετανάστευση, η διαπολιτισμικότητα και οι διεθνείς οργανισμοί». Στο: Δ., Συρρή (επιμ.), Συμβιώνοντας με τη μετανάστευση. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ιανός., (σελ. 66

¹⁴⁰ <http://www.opengov.gr/immigration/?p=781>, το Σύμφωνο Μετανάστευσης, Κοινωνικής Ένταξης και Ασύλου, τελευταία προβολή 17/03/2021.

Κοινωνικής Ένταξης και Ασύλου¹⁴¹. Οι βασικότερες κατευθυντήριες πολιτικές¹⁴² είναι:

---

¹⁴¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_20_1706, Νέο ξεκίνημα για τη μετανάστευση: Οικοδόμηση εμπιστοσύνης και επίτευξη νέας ισορροπίας μεταξύ ευθύνης και αλληλεγγύης, τελευταία προβολή 17/03/2021.

¹⁴² Οι παραπάνω στόχοι διατρέχουν και αντικατοπτρίζονται σε όλες τις δράσεις που προτείνονται στην παρούσα Εθνική Στρατηγική, ενώ αντανακλώνται στα ακόλουθα έργα (τακτικοί στόχοι) των οποίων επίκειται η άμεση υλοποίηση: Προγράμματα γλωσσομάθειας και συγκεκριμένα της ελληνικής και αγγλικής γλώσσας, στοιχείων ελληνικού και ευρωπαϊκού πολιτισμού για μετανάστες/μετανάστριες και αιτούντες/αιτούσες και δικαιούχους διεθνούς προστασίας 15-18 ετών καθώς και για ενήλικες άνω των 18 ετών. Χαρτογράφηση και καταγραφή του επαγγελματικού και εκπαιδευτικού προφίλ, καθώς και των δεξιοτήτων των δικαιούχων και των αιτούντων/αιτουσών διεθνούς προστασίας που διαμένουν στην ελληνική επικράτεια Πιλοτικό πρόγραμμα εποχικής απασχόλησης δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην αγροτική οικονομία και τη μεταποίηση Πιλοτικό πρόγραμμα ολοκληρωμένων παρεμβάσεων ένταξης σε δύο δήμους για δικαιούχους διεθνούς προστασίας ώστε οι επωφελούμενοι να αποκτήσουν σταδιακά την αυτονομία τους και να ενταχθούν την τοπική κοινωνία Ενίσχυση του προσωπικού των υπηρεσιών έκδοσης αδειών διαμονής με στόχο την διασφάλιση της εθνικής πρωτοβουλίας για την επαναφορά και τη διασφάλιση της νομιμότητας καθώς και την ταχύτερη και βελτιωμένη εξυπηρέτηση των μεταναστών και μεταναστριών που ήδη διαβιούν στην ελληνική επικράτεια Εκκίνηση της διαδικασίας αναθεώρησης του Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης με στόχο την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του και την εισήγηση βελτιωτικών νομοθετικών ρυθμίσεων Προώθηση της διαμόρφωσης των προϋποθέσεων για τη δημιουργία βάσης δεδομένων όπου θα καταγράφονται οι παροχές που διατίθενται στους αιτούντες και τις αιτούσες διεθνούς προστασίας, με απώτερο σκοπό τη δημιουργία των προϋποθέσεων για την έκδοση αυτοτελούς εγγράφου με τη μορφή ηλεκτρονικής κάρτας το οποίο θα αποδίδεται σε αυτούς και αυτές σε συνέχεια της καταγραφής τους Ενίσχυση της ψηφιοποίησης της διαδικασίας χορήγησης αδειών διαμονής με την εισαγωγή της δυνατότητας ηλεκτρονικής κατάθεσης φακέλου και του καθορισμού ηλεκτρονικού ραντεβού Σχεδιασμός και τήρηση ηλεκτρονικής πύλης ολοκληρωμένης πληροφόρησης σε πραγματικό χρόνο μεταναστών/μεταναστριών και δικαιούχων αναφορικά με τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά τους και με τα ενεργά προγράμματα ένταξής τους (εκπαίδευση, υγεία, εργασία, στέγαση, άδειες διαμονής, κ.τ.λ.) καθώς και άμεσης επικοινωνίας με το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, <http://www.opengov.gr/immigration/?p=781>, Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου το Σύμφωνο Μετανάστευσης, Κοινωνικής Ένταξης και Ασύλου, τελευταία προβολή 17/03/2021.

A) Πρώτα από όλα, ότι για την ομαλή είσοδο στον Ελλαδικό χώρο, η ένταξη των δικαιούχων αλλά και των αιτούντων και αιτουσών, που διαμένουν στην χώρα, να τους αναγνωρίζεται ένα καθεστώς προστασίας. Β) Λόγω της οικονομικής κρίσης, που επικρατεί στην Ελλάδα, οι μετανάστες να μπορούν να διατηρήσουν την νομιμότητα τους και να ολοκληρώσουν την ένταξη τους στην χώρα. Γ) Η Αυτοδιοίκηση, είναι το εκτελεστικό όργανο για την ένταξη, οπότε πρέπει να ενισχύεται, για να εξασφαλίζει την ομαλή λειτουργιών των δήμων, των περιφερειών στην διαδικασία της Ένταξης. Δ) Η ομαλή κοινωνική συνοχή για να υπάρξει, πρέπει η κοινωνία της χώρας να ευαισθητοποιηθεί σε κάποια θέματα. Ε) Από την άλλη για την πολιτική συνοχή για την Ένταξη, πρέπει να υπάρξει ένα κοινό συντονιστικό πλαίσιο. Ζ) Όλοι οι διακρατικοί, διεθνείς και ιδιωτικοί φορείς πρέπει να συντονιστούν, ακόμη και η Κοινωνία των Πολιτών, για να υπάρξει η συνοχή στην ένταξη των μεταναστών. Η) Η ανάγκη της ψηφιοποίησης με την Στρατηγική της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης 2014-2020, οδηγεί σε καλύτερα αποτελέσματα, καθώς εξυπηρετεί ταχύτερα τους πολίτες, μέσα από την διαδικασία έκδοσης αδειών διαμονής. Θ) Πλέον, οι μετανάστες και οι μετανάστριες ενημερώνονται, για όλα τα σχετικά νέα με τις εθνικές εξελίξεις στον τομέα της μεταναστευτικής πολιτικής, ώστε να υπάρχει μια ολοκληρωμένη πληροφόρηση από το κράτος προς αυτούς.

Αυτή η προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Πολιτικής στοχεύει να αντιμετωπίζει τις άμεσες προκλήσεις σε κοινωνικό και εργασιακό τομέα. Η άμεση αντιμετώπιση των μεταναστευτικών ροών τα τελευταία 15 χρόνια στην Ευρώπη και μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, όσον αφορά την παράνομη μετανάστευση, τα σύνορα, το άσυλο και τη νόμιμη μετανάστευση.

Για τους οργανισμούς της ΕΕ και τα κράτη-μέλη αλλά και για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η διαχείριση των μεταναστών, οφείλεται στο Σύμφωνο Μετανάστευσης, Κοινωνικής Ένταξης και Ασύλου, που είναι η κύρια κατευθυντήρια γραμμή. Η Ατζέντα – (το Σύμφωνο), αυτή να περιέχει νέα συστήματα και νόμους για την σωστή συνεργασία και ομαλή ένταξη πάντα με την στήριξη της Ε.Ε.¹⁴³

---

¹⁴³ Ευρωπαϊκή ατζέντα για τη μετανάστευση, Ενότητα 2 Μέρος 1 Η νομοθεσία της ΕΕ και το πλαίσιο πολιτικής για τους μετανάστες, <https://development.csicy.com/el/topic/topic-1-european-agenda-on-migration-3/>

Αν και έχει βοηθήσει σε δημογραφικό, σε οικονομικό και εργασιακό επίπεδο, το να δουλεύουν και οι μετανάστες σε μια ευρωπαϊκή κοινότητα, παραμένει κρίσιμη η κατάσταση.¹⁴⁴

4.3. Ελλάδα και Κοινωνική Ένταξη

Στην Ελλάδα, η κοινωνική ένταξη των μεταναστών αποτελεί ένα φλέγον και παράπλευρο ζήτημα. Παρατηρείται, ότι για την μεταναστευτική πολιτική της χώρας δεν ήταν προτεραιότητα, η οργανωμένη ένταξη και υποδοχή των μεταναστών, των μεταναστριών, των αιτούντων, των αιτουσών άδειας διαμονής και δικαιούχους διεθνής προστασίας. Το μόνο μέλημα του Ελληνικού κράτους¹⁴⁵, ήταν η διασφάλιση των συνόρων από τις μαζικές μεταναστευτικές ροές, η νομιμοποίηση των παράτυπων μεταναστών και μεταναστριών, αλλά και η έκδοση αδειας διαμονής.¹⁴⁶ Οποία προσπάθεια, που υπήρξε για γρήγορη ένταξη και προσαρμογή των μεταναστών, ήταν καθαρά και μόνο προσπάθεια του κάθε μετανάστη και πρόσφυγα με την βοήθεια των εγκατεστημένων ομοεθνών στην χώρα.

---

¹⁴⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή., (2015). Ευρωπαϊκή Ατζέντα για την ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών.

¹⁴⁵http://jeanmonnetchair.eubga.uom.gr/wp-content/uploads/2020/07/Book-EU-Migration-Governance-ECA-_compressed-1.pdf, [Book-EU-Migration-Governance-ECA-_compressed-1.pdf](#), τελευταία προβολή 17/03/2021,

¹⁴⁶ <http://www.opengov.gr/immigration/?p=785>, Υπουργείο Μεταναστευτικής και Ασύλου, Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη, τελευταία προβολή 17/03/2021.

Παρατηρούνται λύσεις και προτάσεις¹⁴⁷ στην αντιμετώπιση του θέματος ώστε να μπορέσουν να διαχωριστούν οι παράνομοι και μόνιμοι μετανάστες. Η Ελληνική κοινωνία με τις απαραίτητες δράσεις και ενέργειες, μπορεί να διαλύσει την απειλή των μεταναστών στις τοπικές κοινωνίες, να υπάρξει ισότιμη ένταξη και διάλογοι για την ενσωμάτωση τους και συνεργασία με ΜΚΟ.

Βέβαια, παλιότερα η Ελλάδα υπήρξε χώρα αποστολής, τώρα αποτελεί χώρα υποδοχής για εκατοντάδες χιλιάδες μεταναστευτικές ροές. Τα τελευταία 16 με 20 χρόνια αποτελεί χώρα υποδοχής με αυξημένο το συναίσθημα ευαισθησίας για την αντιμετώπιση του φαινομένου αυτού. Εγγυάται την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των μεταναστών και σε κοινωνικό αλλά και στον εργασιακό τομέα. Με διάφορες σημαντικές δράσεις ad hoc και προσπάθειες, η ελληνική κοινωνία έχει ξεκινήσει ειδικό πρόγραμμα για τους μετανάστες με χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ένταξης. Στην πορεία δημιουργήθηκε το Ταμείο Ασύλου Μετανάστευσης και Ένταξης Ταμπέρε με εθνικές στρατηγικές για την ένταξη των μεταναστών.

4.4. Συμπεράσματα Κεφαλαίου

Όπως, διαπιστώθηκε, προκειμένου να υπάρξει βέλτιστη και αποτελεσματική διαβίωση των μεταναστών στον τόπο μετεγκατάστασής τους, είναι σημαντικό να παραχθούν και να εφαρμοστούν τα δικαιώματά που έχουν τόσο ως άνθρωποι, όσο και ως μετανάστες. Αρχικά, όσον αφορά το δικαίωμα διαμονής τους, οι μετανάστες έχουν το συγκεκριμένο δικαίωμα όταν έχουν το έγκυρο ταξιδιωτικό έγγραφο που απαιτείται και δεν αποτελούν απειλή για την χώρα στην οποία πρόκειται να εγκατασταθούν -στην προκειμένη περίπτωση στην Ελλάδα-, όπως επίσης και αν είναι κάτοχοι ισχύουσας εθνικής θεώρησης εισόδου για έναν από τους λόγους του νόμου. Φυσικά, η διαμονή

---

¹⁴⁷http://jeanmonnetchair.eubga.uom.gr/wp-content/uploads/2020/07/Book-EU-Migration-Governance-ECA-_compressed-1.pdf, [Book-EU-Migration-Governance-ECA-_compressed-1.pdf](#), τελευταία προβολή 17/03/2021,

των μεταναστών διακρίνεται σε διάφορα είδη, κάτι το οποίο εξαρτάται κυρίως από τον λόγο για τον οποίο εγκατέλειψαν τον τόπο καταγωγής τους.

Όπως προαναφέρθηκε, δικαίωμα εργασίας στον τόπο μετεγκατάστασής τους έχουν όλοι οι μετανάστες, όπως επίσης έχουν δικαίωμα και στο συνέρχεσθαι και συνεταιρίζεσθαι. Επιπλέον, ένα ιδιαίτερο δικαίωμα είναι και το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης, το δικαίωμα, δηλαδή, να ενωθούν οι οικογενειακοί δεσμοί που μπορεί να χάθηκαν όταν ένα μέλος της οικογένειας -και όχι ολόκληρη η οικογένεια- μετανάστευσε στον καινούριο τόπο διαμονής. Το συγκεκριμένο δικαίωμα έχουν κυρίως ο/η σύζυγος και τα τέκνα της οικογένειας.

Πέρα από το γενικότερο δικαίωμα των μεταναστών ως προς την εκπαίδευσή τους, ιδιαίτερα των παιδιών, η διαμονή των μεταναστών στον καινούριο τόπο τους μπορεί να αναβαθμιστεί όταν ασχοληθούν με την εκπαίδευσή τους, αξιοποιώντας έτσι την παιδεία ως «πλεονέκτημα» για την παράταση της διαμονής τους. Τέλος, πέρα από τη γενική ισότητα με την οποία πρέπει να αντιμετωπίζονται οι μετανάστες, η ισότητα αυτή χρειάζεται να εφαρμοστεί και σε πιο πρακτικά θέματα, όπως η αναγνώριση των διπλωμάτων και των πιστοποιητικών που έχουν αποκομίσει τα συγκεκριμένα άτομα από τον τόπο καταγωγής τους, όπως επίσης και ισότητα στις βέλτιστες συνθήκες εργασίας, ειδικά όσον αφορά τους όρους αμοιβής και απόλυσης.

Συμπεράσματα – Προτάσεις

Ενώ για τους δύο τελευταίους αιώνες, οι χώρες της Δυτικής Ευρώπης τείνουν να είναι χώρες μετανάστευσης, από τα μέσα της δεκαετίας του 1960 υπήρξε σημαντική αύξηση της μετανάστευσης προς την ΕΕ.

Αυτή η αλλαγή σημειώθηκε για πολλούς πολιτικούς, ιστορικούς και οικονομικούς λόγους, όπως η αύξηση των ελλείψεων θέσεων εργασίας, η οποία, ενώ ξεκίνησε κατά την ανασυγκρότηση μετά τον πόλεμο, ώθησε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες στο να ανοίξουν τα σύνορά τους σε ξένους εργάτες· επιπλέον, οι πολιτικές αλλαγές στην Ανατολική και Κεντρική Ευρώπη δημιούργησαν μια άνευ προηγουμένου εισροή μεταναστών από τις πρώην κομμουνιστικές χώρες προς τις γεωγραφικά πλησιέστερες χώρες της ΕΕ.

Αντιμέτωπες με αυτήν τη νέα κατάσταση, οι εθνικές πολιτικές και στρατηγικές για τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών έπρεπε να αλλάξουν. Ωστόσο, αυτές οι πολιτικές και οι στρατηγικές διαφέρουν πολύ από χώρα σε χώρα, ανάλογα με το συγκεκριμένο είδος μετανάστευσης που προσελκύει κάθε χώρα και τον τρόπο με τον οποίο οι πολιτικές/συνταγματικές αξίες στηρίζουν την κοινωνική συναίνεση και αντιλαμβάνονται την ιδέα της ένταξης των αλλοδαπών. Αυτές οι αξίες επηρεάζονται τόσο από ιστορικούς όσο και από οικονομικούς παράγοντες, καθώς και από τη γεωγραφική θέση κάθε κράτους. Παρόλα αυτά, η πρόσφατη ιστορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σηματοδοτεί την έναρξη μιας πορείας προς μια κοινή πολιτική μετανάστευσης και ασύλου, που υποστηρίζεται από τη σταδιακή εξέλιξη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας στην πιο συνεκτική Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία αρχίζει να θεωρείται ως «χώρα υποδοχής» από μη υπηκόους της ΕΕ.

Η ελληνική μετανάστευση αποτελεί παράδειγμα όλων των μεγάλων μορφών μετανάστευσης, συμπεριλαμβανομένης της μόνιμης μετανάστευσης χωρίς επιστροφή, τη μακροπρόθεσμη μετανάστευση με ενδεχόμενη επιστροφή, την προσωρινή μετανάστευση με επιστροφή μετά από μερικούς μήνες ή δύο χρόνια και τέλος, την εποχική μετανάστευση με επαναλαμβανόμενες, τακτικές επισκέψεις στη χώρα καταγωγής.

Όπως και άλλες χώρες της Νότιας Ευρώπης (Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία), η Ελλάδα έχει αλλάξει από μια χώρα με καθιερωμένες παραδόσεις μετανάστευσης σε χώρα προορισμού για μετανάστες που προέρχονται από άλλες χώρες της νότιας λεκάνης της Μεσογείου (ιδίως το Μαρόκο, την Τυνησία, τον Λίβανο), από την Αφρική και την Ασία, και από χώρες της Ανατολικής Ευρώπης όπως η Γιουγκοσλαβία, η Αλβανία και η Πολωνία. Δύο δημογραφικές παράμετροι, οι οποίες φαίνεται να σχετίζονται με το φαινόμενο της αναστροφής της μετανάστευσης στην Ιταλία, φαίνεται να ευνοούν τη μετανάστευση από τον Τρίτο Κόσμο και ορισμένες χώρες της Ανατολικής Ευρώπης (Αίγυπτος, Ερυθραία, Σομαλία, Αιθιοπία, Φιλιππίνες, Γιουγκοσλαβία, Αλβανία, Πολωνία, κ.λπ.) και στην Ελλάδα. Αυτές οι παράμετροι είναι: πρώτον, ο σημερινός χαμηλός ρυθμός αύξησης του ελληνικού πληθυσμού, ο οποίος, μαζί με την Ιταλία, χαρακτηρίζεται από ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά γεννήσεων στην Ευρώπη, και δεύτερον, την ελάχιστη προοπτική της μεγάλης κλίμακας μετανάστευσης στην Ελλάδα, καθώς οι περισσότεροι Έλληνες μετανάστες στη βόρεια Ευρώπη είναι πιθανό να παραμείνουν στο εξωτερικό. Αυτά τα άτομα παραμένουν στο

εξωτερικό για διάφορους λόγους, συμπεριλαμβανομένης της δυσκολίας εύρεσης καλώς αμειβόμενων θέσεων εργασίας, την απροθυμία να χρησιμοποιήσουν τις αποταμιεύσεις τους για να ιδρύσουν τις δικές τους μικρές επιχειρήσεις κατά την οικονομική ύφεση στην Ελλάδα, τις διαφορές στο επίπεδο των αποδοχών για την ίδια εργασία και την έλλειψη εναρμόνισης των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, συντάξεων, υγειονομικής περίθαλψης και εκπαίδευσης μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιπλέον, παρά την αυξανόμενη ανεργία, υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός ανειδίκευτων θέσεων εργασίας που δεν θα καλυφθούν από Έλληνες εργαζόμενους των οποίων οι προσδοκίες εργασίας είναι τώρα πολύ υψηλότερες από ό, τι πριν από μερικές γενιές, λόγω υψηλότερου εκπαιδευτικού και βιοτικού επιπέδου. Οι ανειδίκευτες θέσεις εργασίας δεν αναζητούνται επειδή οι συνθήκες εργασίας είναι πολύ δύσκολες, οι αποδοχές είναι χαμηλές και στερούνται κοινωνικού κύρους και ευκαιριών για επαγγελματική ανάπτυξη. Οι στενοί οικογενειακοί δεσμοί δίνουν στα μέλη της οικογένειας που δεν έχουν δουλειά ή / και εισόδημα την ελευθερία να περιμένουν παρά να δέχονται μια «χαμηλής ποιότητας αμειβόμενη εργασία».

Το μεταναστευτικό είναι ένα μεγάλο ζήτημα για όλο τον κόσμο. Η μεταναστευτική πολιτική της Ελλάδας ταυτιζόμενη με την ευρωπαϊκή, παρέμεινε αδρανής για αρκετά χρόνια παρά την αυξημένη εισροή των μεταναστευτικών ρευμάτων από το 1990 και έπειτα. Το μεταναστευτικό δίκαιο τείνει να ελαχιστοποιήσει τα κοινωνικά προβλήματα που αντιμετώπισαν οι μετανάστες και οι πρόσφυγες με τον ρατσισμό, την περιθωριοποίηση και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Αυτό διαφοροποιεί αλλά και ενώνει τους ανθρώπους σε γειτονιές, ομάδες και τάξεις.

Με την ιστορική αναδρομή αναδείχθηκε το πόσο δύσκολο είναι σαν κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό θέμα για όλες τις χώρες. Οι χώρες υποδοχής, διαμονής και αποστολής διαφέρουν η μια από την άλλη ανάλογα με το βιοτικό επίπεδο και τις συνθήκες. Υπάρχουν κριτήρια στην επιλογή από την πλευρά των μεταναστών.

Η Ελλάδα είναι χώρα αποστολής, χώρα διαμονής παλιννοστούντων και χώρα υποδοχής. Αποτελεί μια χώρα στον κόσμο που έχει στείλει μεγάλα ποσοστά Ελλήνων σε άλλες χώρες. Επίσης και χώρα που έχει δεχθεί μεγάλα κύματα μεταναστών διαφόρων εθνικοτήτων.

Η Ελλάδα αδυνατεί όμως να αντιμετωπίσει το μεταναστευτικό ζήτημα. Δεν έχει καλές υποδομές για υποδοχή. Αδυνατεί να φροντίσει για την ιατροφαρμακευτική ασφάλειά τους, την στέγαση και το φαγητό βασισμένη μόνο στην χρηματοδότηση

μέσω ευρωπαϊκών προγραμμάτων και διαφόρων οργανισμών (π.χ. ΜΚΟ, FRONTEX, κλπ.).

Μερικές προτάσεις για την βελτίωση του μεταναστευτικού ζητήματος στην Ελλάδα αλλά και σε παρόμοιες περιπτώσεις με την Ελλάδα από το Νέο Σύμφωνο Μετανάστευσης και Ασύλου¹⁴⁸, είναι: 1) Να υπάρχει καλύτερη αστυνομική προστασία και έλεγχος σε άτομα που βρίσκονται σε κίνδυνο, ακόμη και στην ενίσχυση της φύλαξης των συνόρων. Η FRONTEX πρέπει να ενισχυθεί σε αυτό της το έργο. 2) Να ενισχυθεί η ευρωπαϊκή πολιτική ασύλου, δηλαδή οι συμφωνίες του Δουβλίνου. Πρέπει να αλλάξει τελείως η υποχρέωση των μεταναστών να αποκτούν από την πρώτη χώρα που διαβαίνουν άσυλο και να υπάρχουν περιορισμοί από μη Ευρωπαϊκές χώρες. Να υπάρχει στην ουσία ένα ενιαίο ευρωπαϊκό τοπίο για το άσυλο τους. 3) Οι μετανάστες να ενσωματώνονται με τον πιο ήπιο εφικτό τρόπο στην εκπαίδευση τους όπως και στην εκπαίδευση των παιδιών τους, ακόμη και στην εργασία. Να δημιουργηθούν σχολεία μόνο για τον δικό τους πολιτισμό, γλώσσα και θρησκεία. 4) Βελτίωση των συνθηκών κράτησης και διαβίωσης μέσα από ειδικά κονδύλια. 5) Εξασφάλιση καλών συνθηκών μεταφοράς αυτών αλλά και των παιδιών τους ώστε να αποφεύγονται οι θάνατοι από την παράνομη μεταφορά τους. Πρέπει να γίνουν κατανοητές οι προϋποθέσεις και οι κίνδυνοι μεταφοράς τους με σκοπό να αντιμετωπιστεί η παράτυπη μετανάστευση.

Το μεταναστευτικό ζήτημα της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης μακάρι να αντιμετωπίζεται στο μέλλον με πιο σωστό τρόπο από ό,τι στο παρελθόν. Ας κοιτάξουμε μπροστά και ας βοηθήσουμε ο ένας τον άλλο. Όλοι έχουμε δικαιώματα και υποχρεώσεις στην χώρα μας ανεξαρτήτως ιθαγένειας, χρώματος, φύλου, θρησκείας, ή εθνότητας.

---

¹⁴⁸<https://eurlex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT/?qid=1601287338054&uri=COM%3A2020%3A609%3AFIN>, Βρυξέλλες, 23.9.2020 COM(2020) 609 final ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ σχετικά με ένα νέο Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, διαμορφώθηκε μετά από την υποβολή των προτάσεων της Επιτροπής του 2016, για ένα κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου και Μετανάστευσης, 2020, τελευταία προβολή 17/03/2021.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Αποστόλου, Α.(2001). Μαζί σε Νέους Κόσμους. *Ι.Π.Ο.Δ.Ε./ Βασιλική Ολλανδική Πρεσβεία στην Ελλάδα: Ένταξη Μεταναστών, Ελληνο -ολλανδικό Σεμινάριο*. Αθήνα: Ι.Π.Ο.Δ.Ε.
- Βενιέρης Δ. (2006), «Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική και Κοινωνική Ενσωμάτωση. Ο Ρόλος του Συμβουλίου της Ευρώπης.» στο Οικονόμου Χ. – Φερόνας Α.
- Βεντούρα, Λ.(2011). «Οι διακρίσεις και η κατασκευή μιας αναφομοιώτης διαφοράς». Στο: Λ., Βεντούρα (επιμ.), Μετανάστευση και κοινωνικά σύνορα. Αθήνα: Εκδόσεις Νήσος., (σελ.31).
- Βεντούρα, Λ. (2011). «Η ενσωμάτωση: συγκρουσιακή διαδικασία μετατόπισης συνόρων». Στο: Λ., Βεντούρα., (επιμ.), Μετανάστευση και κοινωνικά σύνορα. Αθήνα: Εκδόσεις Νήσος., (σελ. 46-47).
- Βουτσίνου, Μ. (2015). «Προστασία δικαιωμάτων μεταναστών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας: ζητήματα αποτελεσματικής εφαρμογής της ισχύουσας νομοθεσίας». Στο: Δ, Συρρή., (επιμ.) Συμβιώνοντας με τη μετανάστευση, Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ιανός., (σελ.30- 35).
- Γεραπετρίτης, Γ. (2007). *Ισότητα & Θετικά Μέτρα*. Αθήνα: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα.
- Δασκαλοπούλου, Σ. (2005). Πολιτισμικά δικαιώματα και διαπολιτισμική επικοινωνία. *ΔτΑ Νο 28*.
- Εκμε – Πουλοπούλου, Η. (2007). *Η Μεταναστευτική Πολιτική*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

- Καβουνίδης, Τ. (2002). *Χαρακτηριστικά Μεταναστών: Το Ελληνικό Πρόγραμμα Νομιμοποίησης του 1998*. Αθήνα: Σάκκουλας.
- Κακκαλής, Π. (2005). *Δίκαιο Αλλοδαπών*, Θεσσαλονίκη: Νομική Βιβλιοθήκη
- Κοτζαμάνη, Α., Λαφαζάνης, Γ., & Σκλάβου, Κ., (2008). Συμβουλευτική Προσφύγων, Παλιννοστούντων, Μεταναστών και Αιτούντων Άσυλο, Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΙΔΕΚΕ).
- Μάρκου, Γ. (2007). Μεταναστευτική πολιτική και πολιτική ένταξης σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο: το παράδειγμα της Ολλανδίας και της Ελλάδας. *Επιστήμη και Κοινωνία: Επιθεώρηση Πολιτικής και Ηθικής Θεωρίας*. Σελ. 147-175.
- Μπιγλάκη, Ν. (2007). Αρχές Δημοκρατίας στην Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. 4^ο Διεθνές Συνέδριο στην Αθήνα «Για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση – Μορφές Δημοκρατίας στην Εκπαίδευση: Ανοικτή Πρόσβαση και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση», Αθήνα: Εκδόσεις Προπομπός – Πρακτικά Εισηγήσεων.
- Νάσκου-Περράκη, Π., Αντωνόπουλος, Κ., Σαρηγιαννίδης, Μ. (2015). *Διεθνείς Οργανισμοί*, Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σακκουλά.
- Νάσκου - Περράκη, Π. (2015). «Η μετανάστευση, η διαπολιτισμικότητα και οι διεθνείς οργανισμοί». Στο: Δ., Συρρή, (επιμ.), Συμβιώνοντας με τη μετανάστευση. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ιανός., (σελ. 66).
- Nugent, N. (2012) *Πολιτική και Διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση Ιστορία-Θεσμοί-Πολιτικές*, Αθήνα: Εκδόσεις Σαββάλας.
- Παπαδοπούλου, Δ., (2006). Χ., Μπαγκαβός (επιμ.), Μετανάστευση και Ένταξη των Μεταναστών στην Ελληνική Κοινωνία, Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg., (σελ. 299-300).
- Παπasiώπη-Πασιά, Ζ. (2001). *Βασικοί Νόμοι Δικαίου καταστάσεως αλλοδαπών*, Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε.

- Παπασιώπη- Πασιά, Ζ. (2002). *Δίκαιο καταστάσεως αλλοδαπών*, Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε.
- Παπασιώπη Ζ. – Πασιά, (2002). Βασικοί νόμοι δικαίου καταστάσεως αλλοδαπών, Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε.
- Παπασιώπη-Πασιά, Ζ. (2004) *Δίκαιο καταστάσεως αλλοδαπών*, Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε.
- Σαρρής, Ν., & Βαρουξή, Χ. (2012). «Μετανάστευση και Ένταξη: Προκλήσεις και Διακρίσεις». Στο:Α., Αφουξενίδης, Ν., Σαρρής, & Ο., Τσακηρίδη, (επιμ), Ένταξη των [121] Μεταναστών: Αντιλήψεις, Πολιτικές, Πρακτικές.Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών., (σελ.20-21).

Ξενογλώσση Βιβλιογραφία

- Berry, J. W., Kim, U., Minde, T. & Mok, D., 1987. Comparative studies of acculturative stress. *International Migration Review*, Issue 21.
- Card, D., Dustmann, C., Preston, I. (2012). Immigration, Wages, and Compositional Amenities. *Journal of the European Economic Association*. pp. 78–119.
- Cavounidis, J. (2002). Migration in Southern Europe and the Case of Greece. *International Migration*.
- Cesarani, D., Fulbrook, M. (1996). Citizenship, nationality, and migration in Europe. London & N.Y.: Routledge.
- Coffey, G., Kaplan, I., Robyn, C., Tucci, M. (2010), The meaning and mental health consequences of long-term immigration detention for people seeking asylum. *Social Science & Medicine*. pp. 2070-2079.
- di Giovanni, J., Levchenko, A., Ortega, F. (2015). "A Global View of Cross-Border Migration". *Journal of the European Economic Association*. pp. 168–202.

- Eisenberger, N., Lieberman, M., Williams, K. (2003). "Does Rejection Hurt? An fMRI Study of Social Exclusion. *Science*. pp.290–92.
- Facchini, G., Steinhardt, M. F. (2011). "What drives U.S. Immigration policy? Evidence from congressional roll call votes". *Journal of Public Economics*.
- Gropas, R. and Triandafyllidou, A. (2005). *Migration in Greece at a glance*. Hellenic Foundation for European and foreign policy.
- Ziyauddin. K.M., & Kasi.E. (2009). *Dimensions of Social Exclusion*. Cambridge Scholars Publishing., (pg.9).
- Mead, N., Baumeister, R., Stillman, T., Rawn, C., Vohs, K. (2011). Social Exclusion Causes People to Spend and Consume Strategically in the Service of Affiliation. *Journal of Consumer Research*. pp. 902-919.
- Robjant, K., Hassan, R., Katona, C. (2009). Mental health implications of detaining asylum seekers: systematic review. *The British Journal of Psychiatry*, 194, pp. 306-312.
- Shrestha, S.A. (2016). No Man Left Behind: Effects of Emigration Prospects on Educational and Labour Outcomes of Non-migrants". *The Economic Journal*. pp. 495–521.
- Stilwell, B., Diallo, K., Zurn, P., Vujicic, M., Orvill, A., Dal Poz, M. (2004). "Migration of health-care workers from developing countries: strategic approaches to its management". *Bulletin of the World Health Organization*. pp. 595–600.
- Tamura, Y. (2010). "Do Employers Support Immigration?". *Trinity Economics Papers*.
- Twenge, J. M., Baumeister, R., Tice, D., Stucke, T. (2001). If You Can't Join Them, Beat Them: Effects of Social Exclusion on Aggressive Behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*. pp. 1058–69.

Νομοθετικές πράξεις της ΕΕ

Κανονισμός 1408/71 για την κοινωνική ασφάλιση των μεταναστών και εργατών εφαρμόζεται και σε πρόσφυγες και μέλη των οικογενειών τους.

Κανονισμός 574/1999 «περί καθορισμού τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων πρέπει να διαθέτουν θεώρηση κατά τη διάβαση των εξωτερικών συνόρων των κρατών μελών».

Κανονισμός 539/2001

Κανονισμός 1091/2001

Κανονισμός 343/2003 για θέσπιση κριτηρίων και μηχανισμών για τον προορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης άσυλου η οποία υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας.

Κανονισμός 380/2008 της 18ης Απριλίου 2008 για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1030/2002 για την καθιέρωση αδειών διαμονής ενιαίου τύπου για τους υπηκόους τρίτων χωρών.

Κανονισμός 810/2009 της 13ης Ιουλίου 2009 για τη θέσπιση κοινοτικού κώδικα θεωρήσεων (κώδικας θεωρήσεων).

Οδηγία για την εκπαίδευση των παιδιών των μεταναστών που θεώρει τη φοίτηση των παιδιών των μεταναστών υποχρεωτική στη χώρα υποδοχής (άρθρο 1) και αναφέρεται ότι η εκπαίδευση πρέπει είναι το δικαίωμα να διδάσκονται και την μητρική αλλά και όλη η διαδικασία να είναι προσαρμοστική για τους μετανάστες και πρόσφυγες.

Οδηγία 2000/43 ΦΕΚ περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή ενθωτικής τους καταγωγής με στόχο τη διαμόρφωση πλαισίου για την κατάργηση των διακρίσεων σε διάφορους τομείς της κοινωνικής ζωής.

Οδηγία 2000/78/ ΕΚ της 27 Νοεμβρίου 2000 για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία με αντικείμενο την κατάργηση των διακρίσεων στην αγορά εργασίας λόγω φυλετικής ή ενωτικής

καταγωγής, θρησκείας, πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.

Οδηγία 2003/109/ΕΚ για τους επί μακρόν διαμένοντες

Οδηγία 2003/86/ΕΚ

Οδηγία 81/2004 για την ειδική διαμονή σε θύματα δουλεμπόρων και σωματέμπορων που έχουν συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές για τη καταπολέμηση αυτών των παράνομων ενεργειών.

Οδηγία 2009/52/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2009, σχετικά με την επιβολή ελάχιστων προτύπων όσον αφορά τις κυρώσεις και τα μέτρα κατά των εργοδοτών που απασχολούν παράνομα διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών.

Οδηγία 2013/33/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία.

Οδηγία 2014/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την εποχιακή εργασία.

Ελληνική νομοθεσία

Σύνταγμα της Ελλάδος

Αστικός Κώδικας

Κώδικας Ελληνικής Ιθαγενείας

Ποινικός Κώδικας

Κώδικας Ποινικής Δικονομίας.

Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας

Κώδικας Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου

Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας

Νόμος του 3275/1927 περί εγκαταστάσεως και κινήσεως αλλοδαπών εν Ελλάδι

Νόμος 4310/1929 για ζητήματα ασφάλειας και ελέγχου των μεταναστών

Νόμος 1975/1991 (ΦΕΚ Α '184)¹⁴⁹ «είσοδος και έξοδος παραμονή εργασία απέλαση αλλοδαπών διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις»

Νόμος 1975/1991

Νόμος 1876/1990

Νόμος 2646/1998

Νόμος 2790/2000

Νόμος 2874/2000

Νόμος 2910/2001

Νόμος 927/1979

Νόμος 1419/84

---

¹⁴⁹ Ο Νόμος 1975/1991 (ΦΕΚ Α '184)¹⁴⁹ «είσοδος και έξοδος παραμονή εργασία απέλαση αλλοδαπών διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις» Βλπ. Ζ. Παπασιώτη – Πασιά 2001 2004^Α,σελ. 97-94.

Νόμος 2955/2001

Νόμος 2910/2001, ΦΕΚ91/2-5-2001: Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών στην Ελληνική Επικράτεια. Κτήση της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση και άλλες διατάξεις.

Νόμος 3064/2002 (ΦΕΚ Α' 112) για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων εγκληματών κατά της γενετήσιας ελευθερίας της πορνογραφίας ανηλίκων και γενικότερα της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής και αρωγή στα θύματα των πράξεων αυτών

Νόμος 3386/2005, η είσοδος, η διαμονή και η κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια.

Νόμος 3536/2007, Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής.

Νόμος 3731/2008, Ρυθμίσεις Θεμάτων Ιθαγένειας και Μεταναστευτικής Πολιτικής.

Νόμος 4018/2011, Αναδιάρθρωση του συστήματος αδειοδότησης για τη διαμονή αλλοδαπών στη χώρα υπό όρους αυξημένης ασφάλειας.

Νόμος 3907/2011 Ίδρυση Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ «σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη – μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών» και λοιπές διατάξεις.

Νόμος 4071/2012, άρθρα 22-42 Ενσωμάτωση Οδηγίας 2009/50 και λοιπές διατάξεις.

Νόμος 4146/2013, άρθρο 6 Χορήγηση άδειας διαμονής για στρατηγικές επενδύσεις και σε ιδιοκτήτες ακινήτων.

Νόμος 4244/2014, άρθρο 4 Κατάργηση διατάξεων των Ν. 3838/2010 και 3870/2010. Δεν θα έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις δημοτικές εκλογές, οι ομογενείς και οι νομίμως διαμένοντες αλλοδαποί υπήκοοι τρίτων χωρών καθώς και οι πολίτες των χωρών ΕΖΕΣ.

Νόμος 4251/2014, Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις. ΦΕΚ Α-80, (Άρθρο 1, Ν.4521/2014. Συνήγορος του Πολίτη

Νόμος 4332/2015 Τροποποίηση διατάξεων Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας- Τροποποίηση του Ν.4251/2014 κλπ.

Νόμος 4375/2016. Οργάνωση και λειτουργία Υπηρεσίας Ασύλου, Αρχής Προσφυγών, Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης και άλλες διατάξεις «Ν.4375/2016 Οργάνωση και λειτουργία Υπηρεσίας Ασύλου, Αρχής Προσφυγών, Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης, σύσταση Γενικής Γραμματείας Υποδοχής, προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας», διατάξεις για την εργασία δικαιούχων διεθνούς προστασίας και άλλες διατάξεις».

Ο Ν.4384/2016 άρθρο 58, Απασχόληση παράτυπα διαμενόντων πολιτών τρίτων χωρών στην αγροτική οικονομία.

Ο Ν.4546/2018 Άρθρο 38 (Αναπροσαρμογή και θέσπιση παραβόλων, τελών και προστίμων), Άρθρο 39 (Ασφαλιστική κάλυψη τέκνων πολιτών τρίτων χωρών μετά την ενηλικίωσή τους).

Νόμος 4540/2018 (ΦΕΚ Α' 91). Τροποποίηση για την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2014/66/ΕΕ της 15ης Μαΐου 2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών στο πλαίσιο ενδοεταιρικής μετάθεσης - Τροποποίηση διαδικασιών ασύλου και άλλες διατάξεις. Τροποποίηση νομοθεσίας για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία.

Προεδρικά Διατάγματα:

Π.Δ. 358/1997. Προϋποθέσεις και διαδικασία για τη νόμιμη παραμονή και εργασίας των αλλοδαπών στην Ελλάδα που δεν είναι υπήκοοι κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

- Π.Δ. 359/1997. Χορήγηση της κάρτας περιορισμένης χρονικής διάρκειας σε αλλοδαπούς, αναφέρει μετανάστες δικαιούνται την Κάρτα Περιορισμένης Χρονικής Διάρκειας (γνωστή ως Πράσινη Κάρτα) και την διάρκεια αυτής (από ένα μέχρι τρία έτη με δυνατότητα παράτασης) αναφέρεται και στα δικαιώματα των αλλοδαπών και τις ασφαλιστικές υποχρεώσεις των εργοδοτών άρθρο 6.1.
- Π.Δ. 189/1988. Προϋποθέσεις και διαδικασία παροχής άδειας εργασίας ή άλλης βοήθειας για επαγγελματική αποκατάσταση των αναγνωρισμένων από την Πολιτεία ως προσφύγων, αιτούντων άσυλο και προσωρινά διαμενόντων για ανθρωπιστικούς λόγους,
- Π.Δ. 61/1999. Διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπού πρόσφυγα, ανάκληση της αναγνώρισης και απέλαση αυτού, έγκριση εισόδου των μελών της οικογενείας του και τρόπος συνεργασίας με τον εκπρόσωπο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες στην Ελλάδα,
- Π.Δ. 266/1999. Διοικητική υπαγωγή και λειτουργία του υφιστάμενου στο Λαύριο Αττικής Κέντρου Προσφύγων και κοινωνική προστασία των αναγνωρισμένων προσφύγων, των αιτούντων άσυλο και των παραγόντων για ανθρωπιστικούς λόγους.
- Π.Δ. 366/2002. Ίδρυση Κέντρου Προσωρινής Διαμονής Αιτούντων άσυλο Αλλοδαπών Προσφύγων στην Αθηνά ΦΕΚ 313, τ Α'.
- Π.Δ. 80/2006. Παροχή προσωρινής προστασίας σε περίπτωση μαζικής εισροής εκτοπισθέντων αλλοδαπών.

Ιστοσελίδες

<http://asylo.gov.gr/>, Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, Άσυλο, τελευταία προβολή 9/9/20,

<https://www.consilium.europa.eu/el/>, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, τελευταία προβολή 9/9/20,

<https://www.europarl.europa.eu/portal/en>, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τελευταία προβολή 9/9/20,

<https://frontex.europa.eu/>, FRONTEX, τελευταία προβολή 9/9/20,

<https://www.mfa.gr/>, Υπουργείο Εξωτερικών, τελευταία προβολή 9/9/20,

<http://www.morocp.gov.gr/main.php>, Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, τελευταία προβολή 9/9/20,

<http://www.nchr.gr/>, Ελληνική Δημοκρατία, Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, τελευταία προβολή 9/9/20,

<https://www.ypes.gr/>, Υπουργείο Εσωτερικών, τελευταία προβολή 9/9/20,

<http://www.immigration.gov.gr/>, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, τελευταία προβολή 9/9/20,

<https://www.synigoros.gr/>, Συνήγορος του Πολίτη, τελευταία προβολή 9/9/20,

<https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/ProtocolTraffickingInPersons.aspx>, τελευταία προβολή 9/9/20,

<https://eur-lex.europa.eu>, Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, τελευταία προβολή 9/9/20,

<https://www.coe.int>, Council of European, European Corvention on the Legal Status of Migrant Workers, Ευρωπαϊκή Σύμβαση για το Νομικό καθεστώς των μεταναστών εργαζομένων, τελευταία προβολή 9/9/20,

<https://www.coe.int/>, European Convention on the partipation of foreigners in public life at local level, Council of Europe, Strasbourg, 5 February 1992, τελευταία προβολή 9/9/20,

<https://eur-lex.europa.eu/>, Eur-lex, Access to European Union Law, Η Συνθήκη της Ρώμης,(ΕΟΚ), τελευταία προβολή 9/9/20,

<http://www.hellenicpolice.gr>, Ελληνική Αστυνομία, Σύστημα Πληροφοριών Schengen,-S.I.S, τελευταία προβολή 9/9/20,

<http://www.ministryofjustice.gr>, Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρώπινων Δικαιωμάτων, Αστικός Κώδικας, τελευταία προβολή 9/9/20,

<http://www.stevedores.gr>, Βασικές Αρχές Εργατικού Δικαίου, τελευταία προβολή 9/9/20,

<https://refugeesmigrants.un.org/migration-compact>, Ηνωμένα Έθνη, Πρόσφυγες και Μετανάστες, τελευταία προβολή 9/9/20,

<https://www.amnesty.gr/universal-declaration-of-human-rights>, Διεθνής Αμνηστία, Ανθρώπινα Δικαιώματα, τελευταία προβολή 9/9/20,

<https://www.unric.org/html/greek/pdf/refugeeconvention-GRE.pdf>, Ηνωμένα Έθνη, Περιφερειακό Κέντρο Πληροφόρησης του ΟΗΕ, τελευταία προβολή 9/9/20,

<https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=4c2aff2b2>, Διεθνής Σύμβαση για την Κατάργηση κάθε Μορφής Φυλετικών Διακρίσεων, τελευταία προβολή 9/9/20,

<https://www.human-rights-education.com/wp-content/uploads/2017/05/>, Ανθρώπινα Δικαιώματα, τελευταία προβολή 9/9/20.

http://jeanmonnetchair.eubga.uom.gr/wp-content/uploads/2020/07/Book-EU-Migration-Governance-ECA-_compressed-1.pdf, τελευταία προβολή 17/03/21.
